

T.C.
BEYKENT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İŞLETME YÖNETİMİ ANABİLİM DALI
EĞİTİM YÖNETİMİ VE DENETİMİ BİLİM DALI

**MESLEK LİSELERİNDE GÖREV YAPAN ÖĞRETMENLERİN
TEKNOLOJİ KULLANIMI İLE İLGİLİ PERFORMANS
ÖLÇÜMÜ**
(Yüksek Lisans Tezi)

Tezi Hazırlayan: **Ceren Aylın ŞIKTUNCA**

İSTANBUL, 2007

T.C.
BEYKENT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İŞLETME YÖNETİMİ ANABİLİM DALI
EĞİTİM YÖNETİMİ VE DENETİMİ BİLİM DALI

**MESLEK LİSELERİNDE GÖREV YAPAN ÖĞRETMENLERİN
TEKNOLOJİ KULLANIMI İLE İLGİLİ PERFORMANS
ÖLÇÜMÜ**
(Yüksek Lisans Tezi)

Tezi Hazırlayan:
CEREN AYLİN ŞIKTUNCA

Öğrenci No:
BEYD2551-034

Danışman:
Yrd. Doç. Dr. Seval AKBIYIK

İSTANBUL, 2007

YEMİN METNİ

Sunduğum Yüksek Lisans Tezimi, Akademik Etik İlkelerine bağlı kalarak, hiç kimseden akademik ilkelere aykırı bir yardım almaksızın bizzat kendimin hazırladığına and içerim. 27/11./2007

(İmza)

Aday:CEREN AYLİN ŞIKTUNCA

T.C.
BEYKENT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ
TEZLİ YÜKSEK LİSANS SINAV TUTANAĞI

27/11/2007

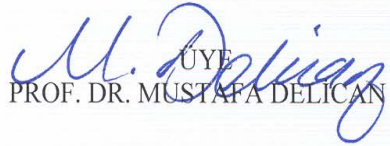
Enstitümüz *İşletme Yönetimi* Anabilim dalı *Eğitim Yönetimi ve Denetimi* Bilim dalı yüksek lisans öğrencilerinden 050712033 numaralı *Ceren Aylin Şıktunca'nın* "Beykent Üniversitesi Lisansüstü Eğitim - Öğretim ve Sınav Yönetmeliği"nin ilgili maddesine göre hazırlayarak, Enstitümüze teslim ettiği "**MESLEK LİSELERİNDE GÖREV YAPAN ÖĞRETMENLERİN TEKNOLOJİ KULLANIMLARI İLE İLGİLİ PERFORMANS ÖLÇÜMÜ**" konulu tezini, Yönetim Kurulumuzun 23.10.2007 tarih ve 2007/52 sayılı toplantısında seçilen ve Fakülte binasında toplanan biz jüri üyeleri huzurunda, ilgili yönetmeliğin (c) bendi gereğince (.5) dakika süre ile aday tarafından savunulmuş ve sonuçta adayın tezi hakkında *oybirliği/oyçokluğu* ile **Kabul** kararı verilmiştir.

İşbu tutanak, 4 nüsha olarak hazırlanmış ve Enstitü Müdürlüğü'ne sunulmak üzere tarafımızdan düzenlenmiştir.

DANIŞMAN
YRD.DOÇ.DR. SEVAL AKBIYIK

ÜYE
PROF. DR. MUSTAFA DELİCAN

ÜYE
PROF. DR. MEHMET FİKRET GEZGİN

MESLEK LİSELERİNDE GÖREV YAPAN ÖĞRETMENLERİN TEKNOLOJİ KULLANIMI İLE İLGİLİ PERFORMANS ÖLÇÜMÜ

Tezi Hazırlayan: Ceren Aylin ŞIKTUNCA

Özet

Bu araştırmanın amacı, bilgisayarlı öğretimin önemi anlatılarak, bilgisayarın öğretim alanında kullanımına ilişkin öğretmen yeterliklerini belirlemektir. Böylelikle öğretmenlerin bilgisayarı öğretim alanında kullanmada ihtiyaç duydukları eğitim gereksinimlerini ortaya koymaktadır. Bilgi teknolojisinin ağır bastığı günümüzde öğretmenlerin teknolojiye olan duyarlılığının ne ölçüde olduğunu ve eğitimlerinde kullanmalarıyla ilgili bir çalışmadır.

Bu çalışmada öğretmenlerin bilgisayar kullanmaları ile ilgili yeterliklerine incelemek ve eğitimde kullanma oranlarına bakmaktır. Araştırmanın bulgularına bakarak öğretmenlerin çoğunun bilgisayar okur-yazarlığının olduğu ancak bunu öğretimde yeteri kadar kullanamamalarıdır.

Anahtar Kelimeler: Eğitimde Bilgisayar, Bilgisayar Destekli Eğitim, Öğretmen Yeterlikleri

PERFORMANCE MEASUREMENT ABOUT USAGE OF TECHNOLOGY OF TEACHER'S WHO WORKS FOR TRADE SCHOOLS

Presented By: Ceren Aylin ŞIKTUNCA

Abstract

The aim of this research is to determine tutor qualifications that are of concern to utilization of computer technology in education by explaining the importance of computer based education. In this manner education requirements that tutors need during usage of computers in education are revealed. This study related to Nowadays predomination of Information technology how affects teacher's sensivity on technology and usage in their education.

The aim of this investigation is to analyse tecahers sufficiency on utilizing computers and the proportion of usage on education. According to sypmtomps of research shows that most of teachers have the computer literacy however they have lack of synchronization between their literacy and the instruction.

Keywords: Computer Aided Education, Education supported by computer, Sufficiencies of Teachers

İÇİNDEKİLER

Yemin Metni	
Jüri Sayfası	
Türkçe Özet ve Anahtar Kelimeler	
İngilizce Özet ve Anahtar Kelimeler (Abstract)	
Tablolar Listesi	IV
Kısaltmalar	VI
GİRİŞ	1

I.BÖLÜM EĞİTİM VE EĞİTİM TEKNOLOJİSİ

1. EĞİTİM	3
2. TEKNOLOJİ	3
3. EĞİTİM TEKNOLOJİSİ	8
4. BEŞ YILLIK KALKINMA PLANI ve MİLLİ EĞİTİM ŞURALARINDA EĞİTİM TEKNOLOJİSİ POLİTİKALARI	11
4.1. XIV. Milli Eğitim Şurası	11
4.2. XV. Milli Eğitim Şurası	11
4.3. XVI. Milli Eğitim Şurası	12
4.4. VI. Beş Yıllık Kalkınma Planı	13
4.5. VII. Beş Yıllık Kalkınma Planı	14
5. ÖĞRETİM TEKNOLOJİSİ	14
6. TEKNOLOJİ EĞİTİMİ TARİHÇESİ	15
7. EĞİTİM TEKNOLOJİLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ TARAFINDAN YÜRÜTÜLEN PROJELER	16
7.1. Eğitek Tarafından Yürütülen Projeler	17
7.1.1. E- Sınav	17
7.1.2. Görme ve İşitme Engelliler için Bilişim Teknolojileri Projeleri	17
7.1.3. Sanal Okul Projesi	17
7.1.4. Bilişim Teknolojileri Destekli Fen Laboratuvarları Projesi	17

7.1.5. MEB İnternet Erişim Projesi	18
7.1.6. Uzaktan Eğitim Hizmetlerinin Otomasyonu Projesi	18
7.1.7. İntel Gelecek İçin Eğitim Projesi	18
7.1.7.1. Öğretmen Programı	18
7.1.7.2. Öğrenci Programı	19
7.1.8. Microsoft Eğitimde İşbirliği Uzaktan Öğretmen Eğitimi	19
7.1.9. Eğitim Portalı	20
7.1.10. Doküman Yönetim Sistemi Projesi	21
7.1.11. Arşiv Oluşturma Projesi	21
7.2. Eğitek Tarafından Desteklenen Projeler	21
7.2.1. Temel Eğitimi Destekleme Projesi	21
7.2.2. Erken ocukluk Gelişimi ve Eğitimi Projesi	21
7.2.3. Temel Eğitim Programı	22
7.2.4. Ortaöğretim Projesi	23

II. BÖLÜM

ÖĞRETMENLERİN NİTELİKLERİ VE BİLGİSAYAR DESTEKLİ EĞİTİM

1. ÖĞRETMENİN NİTELİKLERİ VE YETERLİKLERİ	24
1.1. Öğretmen Yeterliği	24
1.2. Öz-Yeterlilik İnanı Ve Öğretmen Öz-Yeterliliği	27
1.3. Öğretmenlerin Mesleki Gelişimi	30
1.4. Öğretmenlerin Bilgisayar Yeterliliği Ve Öz-Yeterliliği	32
2. BİLGİSAYAR DESTEKLİ EĞİTİM VE ÖĞRETMEN	34
2.1. Bilgisayar Destekli Eğitim	34
2.2. Bilgisayar Destekli Eğitime Yönelik Öğretmen Yeterlikleri	35
2.3. Bilgisayar Destekli Eğitimde Öğretmen Eğitimi	42
2.3.1. Bilgisayar Destekli Eğitimde Hizmet Öncesi Eğitim	47
2.3.2. Bilgisayar Destekli Eğitimde Hizmet İçi Eğitim	49
2.3.2.1. İş Başında Hizmet İçi Eğitim	50
2.3.2.2. İş Dışında Hizmet İçi Eğitim	51
2.3.2.3. İnternet/İntranet Üzerinden Eğitim	51

III. BÖLÜM

MESLEK LİSELERİNDE GÖREV YAPAN ÖĞRETMENLERİN TEKNOLOJİ KULLANIMI İLE İLGİLİ PERFORMANS ÖLÇÜMÜ ÜZERİNE ARAŞTIRMA

1.ARAŞTIRMA YÖNTEMİ	57
1.1. Evren ve Örneklem	57
1.2. Veri Toplama Yöntemi	57
1.3. Veri Analiz Yöntemi	57
2. VERİ DEĞERLEME VE ANALİZİ	58
2.1. Öğretmenlerin Kişisel Bilgileri	58
2.1.1. Öğretmenlerin Cinsiyetlerine göre Dağılımı	58
2.1.2. Öğretmenlerin Medeni Durumlarına göre Dağılımı	59
2.1.3. Öğretmenlerin Medeni durumlarına Göre Cinsiyet Dağılımı	59
2.1.4. Öğretmenlerin Hizmet Sürelerine göre Dağılımı	60
2.1.5. Öğretmenlerin Cinsiyetlerine Göre Hizmet Süreleri Dağılımı	61
2.1.6. Öğretmenlerin Öğretim Alanlarına göre Dağılımı	61
2.1.7. Öğretmenlerin En Son Bitirdiği Öğretim Kurumuna Göre Dağılımı	62
2.2. Öğretmenlerin Bilgisayar Kullanımı ile İlgili Yeterlikleri	63
2.2.1. Öğretmenlerin Bilgisayar Kullanımına Göre Dağılımı	64
2.2.2. Öğretmenlerin Cinsiyetlerine Göre Bilgisayar Kullanmaları	64
2.2.3. Öğretmenlerin Bilgisayar Kullanmayı Öğrenme Konusundaki Eğitim Oranları	65
2.2.4. Eğitim ya da Kurs Alan Öğretmenlerin Bu Eğitimi Aldıkları Kaynağa Göre Dağılımı	66
2.2.5. Öğretmenlere Verilen Kursun Süresine Göre Dağılımı	67
2.2.6. Öğretmenlerin Verilen Kursun Yeterliliği Hakkındaki Görüşleri	68
2.2.7. Öğretmenlerin Evinde Bilgisayar Olmalarına göre	

Dağılımı	68
2.2.8. Öğretmenlerin Evlerinde Bilgisayar olması Durumuna Göre Bilgisayar Kullanma Oranları	69
2.2.9. Öğretmenlerin Bilgisayarı Kullanım Amaçlarına göre Dağılımı	70
2.2.10. Öğretmenlerin Çalıştıkları Okulda Bilgisayarlı Öğretim Yapılmasına göre Dağılımı	71
2.2.11. Okulların Yeterli Teknik Donanıma Sahip Olmasına göre Öğretmenlerin Dağılım	72
2.3. Öğretmenlerin Donanıma İlişkin Yeterlikleri	72
2.3.1. Öğretmenlerin Bilgisayar Donanımına İlişkin Yeterliliklerine Göre Dağılımı	73
2.3.2. Öğretmenlerin Cinsiyetine Bağlı olarak Bilgisayar Donanımına İlişkin Yeterliliklerine Göre Dağılımı	75
2.4. Öğretmenlerin Bilgisayar Yazılımına İlişkin Yeterlikleri	76
2.4.1. Öğretmenlerin Yazılım ve Uygulamalara İlişkin Yeterliliklerine Göre Dağılımı	76
2.4.2. Öğretmenlerin Cinsiyetine Bağlı olarak Bilgisayar Yazılım ve Uygulamalarına İlişkin Yeterliliklerine Göre Dağılımı	79
2.5. Öğretmenlerin Bilgisayar Destekli Eğitime İlişkin Yeterlikleri	80
2.5.1. Öğretmenlerin Bilgisayarla Öğretime İlişkin Yeterliliklerine Göre Dağılımı	80
2.5.2. Öğretmenlerin Cinsiyetine Bağlı Olarak Bilgisayarla Öğretime İlişkin Yeterliliklerine Göre Dağılımı	82
SONUÇ	85
KAYNAKÇA	90
ÖZGEÇMİŞ	94

TABLolar LİSTESİ

<u>Tablo No.</u>	<u>Sayfa</u>
1. Uzaktan Öğretmen Eğitiminde Türkiye Geneli Kullanım Oranları	20
2. Öğretmenlerin Cinsiyetlerine göre Dağılımı	58
3. Öğretmenlerin Medeni Durumlarına göre Dağılımı	59
4. Öğretmenlerin Medeni durumlarına Göre Cinsiyet Dağılımı	59
5. Öğretmenlerin Hizmet Sürelerine göre Dağılımı	60
6. Öğretmenlerin Cinsiyetlerine Göre Hizmet Süreleri Dağılımı	61
7. Öğretmenlerin Öğretim Alanlarına göre Dağılımı	62
8. Öğretmenlerin En Son Bitirdiği Öğretim Kurumuna Göre Dağılımı	62
9. Öğretmenlerin Bilgisayar Kullanımına Göre Dağılımı	64
10. Öğretmenlerin Cinsiyetlerine Göre Bilgisayar Kullanmaları	65
11. Öğretmenlerin Bilgisayar Kullanmayı Öğrenme Konusundaki Eğitim Oranları	65
12. Eğitim ya da Kurs Alan Öğretmenlerin Bu Eğitimi Aldıkları Kaynağa Göre Dağılımı	66
13. Öğretmenlere Verilen Kursun Süresine Göre Dağılımı	67
14. Öğretmenlerin Verilen Kursun Yeterliliği Hakkındaki Görüşleri	68
15. Öğretmenlerin Evinde Bilgisayar Olmalarına göre Dağılımı	69
16. Öğretmenlerin Evlerinde Bilgisayar olması Durumuna Göre Bilgisayar Kullanma Oranları	69
17. Öğretmenlerin Bilgisayarı Hangi Amaçla Kullandıklarına	70
18. Öğretmenlerin Çalıştıkları Okulda Bilgisayarlı Öğretim Yapılmasına göre Dağılımı	71
19. Öğretmenlerin Çalıştıkları Okul Yeterli Teknik Donanıma Sahip Olmasına göre Dağılım	72
20. Öğretmenlerin Bilgisayar Donanımına İlişkin Yeterliliklerine Göre Dağılımı	73
21. Öğretmenlerin Cinsiyetine Bağlı olarak Bilgisayar Donanımına İlişkin Yeterliliklerine Göre Dağılımı	75
22. Öğretmenlerin Yazılım ve Uygulamalara İlişkin Yeterliliklerine Göre Dağılımı	76

23. Öğretmenlerin Cinsiyetine Bağlı olarak Bilgisayar Yazılım ve Uygulamalarına İlişkin Yeterliliklerine Göre Dağılımı	79
24. Öğretmenlerin Bilgisayarla Öğretime İlişkin Yeterliliklerine Göre Dağılımı	81
25. Öğretmenlerin Cinsiyetine Bağlı Olarak Bilgisayarla Öğretime İlişkin Yeterliliklerine Göre Dağılımı	83

KISALTMALAR LİSTESİ

ADSL	Asymmetric Digital Subscriber Line
a.g.k.	Adı Geçen Kitap
a.g.m.	Adı Geçen Makale
a.g.t.	Adı Geçen Tez
ARGE	Araştırma ve Geliştirme
BDE	Bilgisayar Destekli Eğitim
BT	Bilgi Teknolojisi
EARGED	Eğitimi Araştırma ve Geliştirme Daire Başkanlığı
EĞİTEK	Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü
FRTEB	Film Radyo ve Televizyon Eğitim Merkezi
MEB	Milli Eğitim Bakanlığı
N	Ölçüm Sayısı
NEA	National Education Association – Ulusal Eğitim Kurumu
TEP	Temel Eğitim Programı
TEDP	Temel Eğitimi Destekleme Projesi
YÖK	Yüksek Öğretim Kurulu

GİRİŞ

Bilim ve teknoloji çağımızda hızla ilerleyerek toplumun yapısını etkileyen faktörlerin başında gelmektedir. Temel bilimler ve bunlara dayalı olarak gelişen modern teknoloji, gerçekleştirdiği yepyeni üretim, ulaşım, haberleşme yöntemleriyle toplumların yapısını değiştirmekte ve her ülkenin bu değişime yapısal uyumunu gerekli kılmaktadır. Değişime uymayan toplumların çağın gerisinde kalması kaçınılmazdır.

Bilgi teknolojileri, yeni yüzyılın gerektirdiği niteliklere sahip; bilgiye ulaşabilen ulaştığı bilgiyi paylaşabilen grup çalışmasına yatkın, eleştirel düşünebilen bireyler yetiştirerek bilgi çağını yakalayabilmede vazgeçilmez araçlara dönüşmüşlerdir. Bu teknolojilerden özellikle bilgisayarların eğitim süreciyle bütünleştirilmesi büyük önem taşımaktadır. Eğitim, yaşamımızın her alanında sanayide, orduda, ticarete, tıpta, psikoloji de ve öteki bilim dallarının tümünde yer almaktadır. Eğitim, hem beceri kazandırılan hem de bilgi aktarılan bir süreçtir ve bu süreçte bilginin dağıtımını temel olmaktadır. Bu nedenle eğitim, bilgiyi etkileyen her teknolojiye kapısını açmak zorundadır.

Bilim ve teknolojinin çağdaş insan yaşamının ayrılmaz bir parçası olduğu bugünlerde eğitimcilerin eğitim teknolojisi alanındaki gelişmelerden yakından ilgilenmeleri ve bu gelişmeleri kendi alanlarına uygulama olanaklarını araştırmaları kaçınılmaz bir zorunluluktur.

Genelde bilgi teknolojileri, özelde de bilgisayarlar öğretme öğrenme sürecinde yardımcı araç olarak işlev görmektedir. Bilgisayarların eğitimle entegre edilmesi sürecindeki en önemli öğelerden biri olan öğretmenlere Bilgisayar Destekli Eğitim (BDE) uygulamalarının başarılı bir şekilde öğretilmesi öğretmenlerin en iyi şekilde yetiştirilmesi ve gerekli profesyonel gelişmelerinin sağlanması çok önemlidir.

Görüldüğü gibi yeni teknolojilerin hayatımızı her geçen gün değiştiren günümüzde toplumun okul ve okulun uygulayıcıları olan öğretmenlerden beklentileri artmaktadır. Diğer taraftan bu kadar hızlı bir sürede teknolojinin getirdiği yeni durumların etkisiyle dikkatleri üzerlerine çevirdiği öğretmenler ne yapmakta, ne düşünmektedirler. Öğretmenler gelişen yeni duruma ilişkin hangi tutumlara sahiptirler ve ne tür eğitimlere ihtiyaçları vardır.

Okullarda hali hazırda çalışmakta olan öğretmenlerin ve üniversitelerde öğrenim gören öğretmen adaylarının yeni teknolojiye ilişkin bilgi ve beceriler kazanması gerekmektedir. Kendileri ve yetiştirecekleri bireyleri “bilgi toplumuna” hazırlayacak olan öğretmenlerin, bilgi toplumunun teknoloji destekli okul kültürünü de biran önce benimsemeleri gerekmektedir. Bilgi toplumunun olanaklarından ülkenin tüm kurumlarının yararlanabilmesi kuşkusuz büyük ölçüde öğretmenlerin bu konudaki bilgi ve becerilerine bağlıdır.

Öğretmenler ve öğretmenlik mesleğindeki nitelik konusu sadece Türkiye’de değil dünyanın pek çok ülkesinde çok sık gündeme gelen bir konudur. Öğretmenlik mesleği ve bu mesleği yürüten profesyonellerin mesleğin gereklerini yerine getirişleriyle ilgili düzenlemeler Türkiye Cumhuriyeti’nin kuruluşundan beri üzerinde hep konuşulan bir konu haline gelmiştir. 1998 yılında öğretmen yetiştirme alanında YÖK tarafından Milli Eğitim Bakanlığı işbirliğiyle öğretmen yetiştirme programları hazırlanmıştır. Türkiye’nin şartları göz önüne alınarak öğretmen yetiştiren fakültelerdeki programlar düzenlenmiştir. Düzenlenen programlarla eğitim kalitesini yükselterek nitelikli öğretmenler yetiştirilmeye çalışılmıştır.

Milli Eğitim Bakanlığı altında çalışan öğretmenlerin genellikle kadrolu ve iş garantisinin yüksek olması öğretmenlerin kendilerini geliştirmek için çok fazla çaba sarfetmedikleri düşüncesi toplumda bir kanı bulunmaktadır. Öğretmen isterse kendisini geliştirir ve bunun için herhangi bir zorlama yoktur. Ancak eğitimin kalitesi için öğretmenin her zaman kendini yetiştirmesi gerektiği düşünülürse, bir yaptırımın olmaması öğretmenleri çalışmaya itmeyecektir.

Meslek Liselerinde görev yapan öğretmenlerin teknoloji kullanımı ile ilgili performans ölçümü konulu tez çalışmamın birinci bölümünde eğitimin ve teknolojinin önemi ve ülkemizde bu konuyla ilgili yapılan çalışmalar üzerinde durulmuş, ikinci bölümde eğitim teknolojisinde öğretmenin hangi niteliklere ve yeterliklere sahip olması gerektiğinden bahsedilmiştir. Ayrıca bilgisayar destekli eğitim ve buna bağlı öğretmen eğitimi üzerinde durulmuştur. Araştırmanın üçüncü bölümünde ise İstanbul ili, Avcılar ve Küçükçekmece ilçesindeki 7 meslek lisesi hedeflenerek, öğretmenlere 41 soru sorulmuştur. Öğretmenlerin bilgisayar kullanımının öğretim ortamlarına entegre edilmesinde öğretmen tutum ve davranışlarını tespit etmeyi ve öğretmenlerin profesyonel gelişim ihtiyaçlarını belirlemeyi amaçlamaktadır.

BÖLÜM 1

EĞİTİM ve EĞİTİM TEKNOLOJİSİ

1. EĞİTİM

Eğitim, gelecek için uzun vadeli yatırımdır. Ülkenin en değerli kaynağı olan insan kaynaklarının on yıl, yirmi yıl, hatta daha uzun süreli bir bakış açısıyla gelecek için hazırlanmasıdır. Bu yatırımı yaparken geleceğin nasıl olacağını tahmin etmek gerekmektedir. Yani eğitim, insanın doğumundan başlayıp ölümüne kadar sürer. Hatta günümüzde eğitimin anne karnında müzik dinletme, hikaye okuma eğilimleriyle, doğumdan önce başlar diyebiliriz. Eğitim sürekli sorgulanması gereken dinamik bir sürecidir. Eğitimin klasik tanımı üzerinde de artık bazı değişiklikler yapılmalıdır.

Eğitim kişide öğrenme yaşantıları yoluyla istendik davranış değişiklikleri oluşturma sürecidir. Bir başka tanımı ise; “Bireyin davranışlarında kendi yaşantısı yoluyla kasıtlı olarak ve istendik değişme meydana getirme sürecidir.”¹ Bir başka açıdan eğitimin tanımı ise; “Eğitim, değişen durumların gerektirdiği bilgi ve becerileri kişisel çaba ile öğrenebilmeli ve bunları yaşamın özel durumlarına uygulayabilme sanatının kazanılmasıdır.”²

2. TEKNOLOJİ

“Teknoloji; var olan malların ve hizmetleri üretim ve pazarlama etkinliğini iyileştirmek ve yeni mal-hizmetler yaratmak için uygulanan bilgi kaynağı olarak tanımlanmıştır.”³“Teknoloji; insan bilimi kullanarak doğaya üstünlük kurmak için tasarladığı rasyonel bir disiplindir.”⁴

Buharlı makinelerle başlayan sanayileşme insanoğlunun kas kuvvetinin yerini almış bilgisayarla başlayan yeni teknolojiler ile insan beyninin gücünü arttırmıştır. Sanayi toplumuna geçişin temeli buharlı makinelerin keşfi olurken, bilgi toplumuna geçişte

---

¹ Ertürk, S., Eğitimde Program Geliştirme, Ankara, 1979, s.6

² Dunning, J.H., <http://www.dtm.gov.tr/ead/DTDERGI/item2000/teknoloji.htm> (02.10.2006)

³ Dunning, J.H., www.dtm.gov.tr/ead/DTDERGI/item2000/teknoloji.htm (02.10.2006)

⁴ Gentry, C. G., “Eğitim Teknolojisi, Anlamın Sorgulanması”, (Ç.Y), www.bote.odtu.edu.tr/ot/2.htm (02.10.2006)

bilgisayarlar, iletişim teknolojileri, mikro elektronik, robotlar, biyoteknoloji ve fiber optik yeni makine ve malzemelerin üretimi itici bir rol oynamaktadır.⁵ Böylece bilgiye dayalı olarak üretilen teknolojiyi kullanan ülkeler daha ön plana çıkmaya başlamıştır. Bunun nedeni bilgi teknolojisini kullanılarak gelir seviyesi yükselmiştir.

“Kavrakoğlu tarafından yapılan bir araştırmada bilgi teknolojisine dayalı ürünler ile sanayi dönemi ürünlerin fiyatları karşılaştırmıştır. Uydu, ileri teknoloji gerektiren ilaçlar, savaş ve yolcu uçağı gibi ileri teknoloji gerektiren ürünler yüksek fiyatla satılırken, çimento, demir çelik, penye gibi sanayi dönemi ürünleri oldukça düşük fiyatlarla alıcı bulunmaktadır.”⁶

Bilimsel çalışmalarla teknoloji gittikçe ilerlemektedir. Teknolojinin ilerlemesinde bilim ve araştırma, bilim ve sanayinin iç içe olması gerekmektedir. Bu kavramları birbirinden ayrı düşünmek imkansızdır. Çünkü kavramlar birbirlerini verilerini kullanmaktadır. Başka bir deyişle teknoloji, bilimsel veya organize edilmiş bilgilerin sistematik bir şekilde ise koşulmasıdır. Teknoloji bunu yaparken temel araştırma ve teorik bir bilgi ile gerçek yaşam problemleri arasında köprü vazifesi görür.⁷

Teknoloji üretimi için;

1. “Temel araştırma ve teori anlamak.
2. Uygulamadaki işin bilgisi üzerinde çalışmak
3. Araştırmaları işi tamamlamak için kullanabilecek bir birime dönüştürmek gerekir.”⁸

İnsanın ilk ortaya çıkmasıyla birlikte teknoloji kullanılmaya başlamıştır. İnsan hayatını kolaylaştırmak için var olduğundan beri doğayı kontrol altına almaya çalışmıştır.

---

⁵ Bensghir T.K, Bilgi Teknolojileri ve Örgütsel Değişim, Ankara, 1996, s.12.

⁶ Akbaş, O., “Ulusal Teknoloji Politikaları ve İlköğretimde Teknoloji Eğitimi”, Milli Eğitim Dergisi, Sayı.160,Ankara, 2003, <http://yayim.meb.gov.tr/dergiler/160/akbas.htm> (03.10.2006)

⁷ Akbaş, O., “Ulusal Teknoloji Politikaları ve İlköğretimde Teknoloji Eğitimi”, Milli Eğitim Dergisi, Sayı.160,Ankara , 2003, <http://yayim.meb.gov.tr/dergiler/160/akbas.htm>. (03.10.2006)

⁸ Akbaş, O., “Ulusal Teknoloji Politikaları ve İlköğretimde Teknoloji Eğitimi”, Milli Eğitim Dergisi, Sayı.160,Ankara, 2003, <http://yayim.meb.gov.tr/dergiler/160/akbas.htm>. (03.10.2006)

Bunun için her zaman araştırmalar yapmış problem çözmek için sistemler ve araçlar geliştirmiştir.⁹

Bu çabalar sonucunda oluşan teknolojinin özellikleri şunlardır;

1. “Teknoloji insan potansiyelini geliştirmeye yönelik bir hareket içerir.
2. Teknoloji insanın istek ve ihtiyaçlarını karşılar.
3. İnsanlar teknolojiyi yaratır, işler hale getirir ve kullanır.
4. Teknoloji teknik anlamda sistem, teknikler, makineler gibi araçların kullanımı sayesinde işler hale getirilir.
5. Teknoloji toplum ve kültürü etkiler.
6. Toplum teknolojinin kontrolü ve kullanımını ile ilgili sorulara cevap verme yeteneğine sahiptir.
7. Teknoloji gelişim aşamasına veya karmaşıklık seviyesine bakmaksızın her kültürün malıdır.
8. Teknoloji insanlara doğal çevreleri üzerinde kontrol için onlara güç kullanma yeteneği verir.
9. Teknoloji insan ırkının yaşaması için temeldir.
10. Teknoloji geleceğe uyum sağlamalıdır.”¹⁰

“Teknolojilerin kullanımının günlük yaşamımızdaki katkıları ve sınırlılıkları halen tartişılmasına karşın, teknoloji uygun koşullarda ve başarılı olarak kullanıldığı takdirde insan yaşamını daha kolay hale getirmekte, rahatlatmakta ve doyumlu kılmaktadır. İnsanoğlu var olduğundan beri bilgiyi yaratmakta ve kullanmaktadır. Bilgi yaratılmış ve dağıtılmıştır. Günümüzde ise bunlar bilgisayarlar, uydu antenleri, çağrı cihazları, cep telefonları gibi çeşitli araçların kullanımına dönüşmüştür. Ancak, unutmamak gerekir ki BT'ler artık yalnızca bilgisayarlara dayalı kullanılmamakta, iletişim ağları, yeni teknolojiler (elektronik haberleşme, çoklu ortamlar gibi) ile kullanılmaktadır. Eski teknoloji ile yeni teknoloji arasındaki fark bilginin dağıtımındaki hız olmuştur ki, bu da

---

⁹ Akbaş, O., “Ulusal Teknoloji Politikaları ve İlköğretimde Teknoloji Eğitimi”, Milli Eğitim Dergisi, Sayı.160, Ankara, 2003, <http://yayim.meb.gov.tr/dergiler/160/akbas.htm>. (03.10.2006)

¹⁰ Akbaş, O., “Ulusal Teknoloji Politikaları ve İlköğretimde Teknoloji Eğitimi”, Milli Eğitim Dergisi, Sayı.160, Ankara,2003, <http://yayim.meb.gov.tr/dergiler/160/akbas.htm>. (03.10.2006)

bilginin miktarında artışa neden olmaktadır. Bütün bunların nedeni ise mikroelektronik teknolojisinin büyümesi ve gelişmesidir. Başka bir deyişle, 40 yıl içinde bilginin elde edilmesi ve kullanılması bilginin mekanik kullanımından elektronik kullanımına doğru değişmiştir. Bilgi hala bizimledir ancak, mekanik aletlerin yerini elektronik aletler almıştır.”¹¹

BT'lerinin gelişimindeki en önemli nedenlerinden birisi hızla üretilen ve biriken bilginin her alanda (araştırma, iş dünyası, ekonomi, eğitim gibi) çok sayıda insana daha çabuk ulaştırılması çabalarıdır. BT'nin farklı alanlarda kullanılabilmesinin nedeni ise ürünün niteliğini artırmaktır. BT kullanımını insanlar açısından ele aldığımızda ise, yeni teknolojilerin getireceği olanaklardan yararlanarak yaşamın niteliğini artırmaktır. Bilgi Teknolojisini bilginin yaratılması, toplanması, biriktirilmesi, işlenmesi, yeniden elde edilmesi, yayılması ve korunması olarak tanımlayabiliriz. Bütün bu özellikler herhangi bir alana, ya da konuya rahatlıkla uygulanabilir. Burada yazılım ve donanım değil, insanın önemi ve bu teknolojiyi kurmak için belirlenen hedefler vurgulanmaktadır. Bu hedefler doğrultusunda ölçütleri belirleyip, teknoloji geliştirilmekte ve kontrol edilmektedir.

Bilim ve teknoloji yaşamımızın bir parçası ve onların kullanmak zorunda olduğumuz bir gerçektir. Bilim ve teknoloji sayesinde toplumsal, siyasi, ekonomik, sosyal tüm alanlarda değişiklikler oluşmuştur ve olmaya devam etmektedir. Bu kadar hayatımıza girdiği için teknolojinin nasıl üretildiği ve kullanıldığı hakkında bilgi sahibi olmamız gerekir. Buda ancak eğitimle olacaktır.

7.beş yıllık kalkınma planlarında teknoloji kültürünün topluma kazandırılması eğitim rolü üzerinde durulmuştur eğitime düşen görevleri;

1. “Eğitim ortamı dünyada tartışılan gelişmelerin en kısa sürede yansıdığı ortam olmalıdır. Soru soran, eleştiren, tartışmasını bilen, merak eden, bireye saygılı, özgürce düşünüp yaratabilen insan yetiştirmek ilke olmalıdır.
2. Araştırmacının seçilmedi ve yetiştirilmesi ilkokuldan başlar.
3. Eğitim kurumları ve programları için çizilerek program çerçevesi mutlak olarak bilim ve teknoloji politikalarıyla tümleşik olmalıdır.

---

¹¹ Akkoyunlu, B., ”Bilgisayar Okur Yazarlığı Yeterlikleri ile Mevcut Ders Programlarının Kaynaştırılmasının Öğrenci Başarı ve Tutumlarına Etkisi”, Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, Sayı.12, Ankara, 1996, s.127

4. Eğitimin en temel amaçlarından biri bilim ve teknoloji ile barışık bir toplum yaratmak olmalıdır.
5. Bilimsel ve teknolojik gelişmelerden yararlanmak için sürdürülen sosyal uyum faaliyetlerinin çok büyük bir kısmı eğitim alanındadır. Sadece üretim değil yaşamın her alanında verimlilik yaratıcılık ve kalite bilincine sahiptir. Mezunlara ihtiyaç vardır.
6. Gerekli olan, insan tipi takım halinde çalışabilmeli ve karmaşık problemleri çözmek üzere disiplinler arası projeler üretebilmektedir.
7. Eğitimde esas önemli olan yüksek nitelikli olanında yeni bilimsel ve teknolojik gelişmeleri sürekli izleyebilen ortalama uygulayıcıların arttırılmasıdır.
8. Bilim ve teknoloji kültürü uzun süre, büyük yatırım ve iyi bir planlama gerektiren eğitim süreçleri ile gerçekleştirilir.
9. Teknoloji ile barışık, modern teknolojiyi özümsemiş ve kendine özgü teknoloji üretebilen bir toplum amaçlanmaktadır.”¹²

Teknolojinin gelişmesinde araştırma büyük önem taşımaktadır. Bunlara dayalı olarak okullarda yetiştirilecek öğrencilerin okumaya ve araştırmaya hevesli bireyler yetiştirmesi beklenir.

7.beş yıllık kalkınma planında bilim ve teknolojiye Türkiye için öncelikli olanlar seçilmiştir. Bunlar aşağıda verilmiştir:¹³

- Enformasyon teknoloji; Mikroelektronik, bilgi işlem ve iletişim teknolojilerinin bileşimi olan enformasyon teknolojisi bilişim devriminin motorudur.
- Yapı malzemeleri teknolojisi; Maddenin moleküler yapısı kontrolü sayesinde yepyeni özellikleri olan ürünler gündeme gelmektedir.

---

¹² DPT, Bilim ve Teknoloji, Yedinci Beş Yıllık Kalkınma Plan Özel İhtisas Komisyonu Raporu, Ankara, 1994, s.12.

¹³ DPT, a.g.k., s.13

- Biyoteknoloji; Moleküler yapı genetik ve organik sistemlerdeki buluş ve gelişmeler biyoteknolojinin yirmi birinci yüz yılın başında enformatiğin konumuna gelmesine neden olmuştur.
- Nükleer teknoloji; Elektrik enerjisi üretimi yanında, sağlık alanında, ilaç endüstrisinde, tarım ve hayvansal üretimin ıslahın kalite kontrolü kullanılmaktadır.
- Uzay ve havacılık teknolojisi; Bu alandaki gelişmeler savunma, ulaşım ve iletişim teknolojileri yanında, dünyanın uzaydan gözlenip denetlenmesi gibi orta vadede yaşamamızı kökten etkileyecek uygulamalar başlamıştır.

Eğitim sistemleri ülkenin genel bilim ve teknoloji politikasını destekler nitelikte eğitim vermelidir. Teknolojik içerikli derslerde son gelişmeler doğrultusunda düzenlemeler yapılmalıdır. Bu yeni teknolojilerin günlük hayatımızda kullandığımız araçlara etkisi, hangi araçlarda kullanıldığı bilinmesine, incelenmesine ve araştırılmasına gerek vardır.

3.EĞİTİM TEKNOLOJİSİ

Eğitim Teknolojisi; davranış bilimlerinin iletişim ve öğrenmeyle ilgili verilerine dayanak olarak, eğitimle ilgili ulaşılabilir insan gücünü ve insan-gücü dışındaki kaynakları, uygun yöntem ve tekniklerle akıllıca ve ustaca kullanıp, sonuçları değerlendirerek, bireylere eğitimin özel amaçlarına ulaştırma yollarını inceleyen bilim dalıdır.

Diğer açıdan tanımlarsak, “Eğitim Teknolojisi; eğitimsel sorunlara, çözüm üretmek amacıyla öğretim öğrenme, gelişim, yönetim teknolojilerinin ve diğer teknolojilerin bir arada kullanılmasında meydana gelmiştir.”¹⁴

Eğitim teknolojisi öğrenme sürecini geliştirmek için oluşturulan her türlü sistemi, tekniği ve yardımcı içerir. Böyle bir yapıda şu 4 özellik önemlidir: öğrencinin ulaşması hedeflenen amaçların tanımlanması; öğrenilecek konunun öğretim ilkelerine göre analiz edilip, öğrenilmeye uygun şekilde yapılandırılması; konunun aktarılabilmesi için uygun

---

¹⁴ Şentuna, T., “Öğretmenlerin Bilgisayar ve İnternet Teknolojilerini Yönetme ve Öğretim Ortamına Entegre Etme Konusunda Hizmet içi Eğitim İhtiyaçlarının Belirlenmesi”, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul , 2003, s.12

medyanın seçilip kullanılması; dersin ve derste kullanılan araçların etkililiğini ve öğrencilerin başarı durumlarını değerlendirmek için uygun değerlendirme yöntemlerinin kullanılmasıdır.¹⁵

“Ulusal Eğitim Teknolojisi komitesi (National Academy of Engineering Instructional Technology Committee on Education) eğitim teknolojisini “Eğitim teknolojisi öğretme/öğrenme biliminin sınıf ortamı aracılığıyla gerçek dünya şartlarına uygulanmasıyla elde edilen bilgiler bütündür.” şeklinde tanımlamaktadır. Bu süreç içerisinde geliştirilen her türlü yöntem ve araç da bu uygulamaya yardım etmek amacını taşır.”¹⁶

Eğitimde ve öğretimde teknoloji kullanma nedenleri aşağıda verilmiştir:

- “Eğitim ve öğretime erişimi arttırmak.
- Öğrenim kalitesini yükseltmek.
- Eğitim maliyetini azaltmak.
- Eğitimde maliyet etkinliği sağlamak.
- Teknolojik değişim zorunluluğuna karşılık vermek.

Öğrencilere çalışma ve özel hayatlarında ihtiyaç duyacakları becerileri teknoloji ile sağlamak.”¹⁷

Eğitim teknolojilerinin eğitim-öğretim ortamlarında kullanılmasının getirdiği çeşitli faydalar aşağıda belirtilmiştir:¹⁸

- Bilgi hızla yayılır. Eğitim teknolojileri sayesinde, öğretmenler gelişen ve hızla değişen yeni bilgileri öğrencilerine hızlı bir biçimde aktarabilir.

---

¹⁵ Gentry, C. G., “Eğitim Teknolojisi, Anlamlı Sorgulanması”, (Ç.Y.), www.bote.odtu.edu.tr/ot/2.htm (02.10.2006)

¹⁶ Şentuna, s.13

¹⁷ Özkul, E., -Girginer, N., “Uzaktan Eğitimde Teknoloji ve Etkinlik”, 1.Uluslararası Eğitim Teknolojileri Sempozyum Bildirisi, Sakarya, 2001
<http://www.ef.skarya.edu.tr/sayfa/semp2004/pdf/12.pdf+%C3%B6%C4%9Fretmenler+e%C4%Fitim+teknoloji+leri&hl=tr&ie=UTF-8&lang=tr> (10.12.2006)

¹⁸ İşman, A., “Bilgisayar ve Eğitim”, Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, Sayı.1, Adapazarı, 2001, s.8

- Bireysel öğrenme ortamları. Yeni gelişen eğitim teknolojileri sayesinde bireysel öğrenme ve öğretme ortamları öğrencilere sunulabilir.
- Kalıcı öğrenmeler oluşur. Eğitim teknolojileri, öğrencilerin yoğun olarak faal olduğu öğrenme- öğretme ortamları sunar. Bu ortamlar, öğrencileri etkili olarak güdülemektedir.
- Proje çalışmaları. Eğitim teknolojileri sayesinde öğrenciler kendi aralarında etkili iletişim kurabilmektedirler. Bunun sonucunda, farklı mekanlarda bulunan öğrencilerle birlikte ortak projeleri kendi evlerinden rahatlıkla hazırlayabilmektedirler.
- Küresel eğitim fırsatı. Hızla gelişen bilişim teknolojileri dünyamızı küçük bir köye çevirmiştir. Bu köyde yaşayan bireyler istedikleri bilgilere rahatlıkla ulaşabilmektedirler.

Böylece hem bilim ve teknolojinin ilerlemesi hem de eğitimdeki sorunları teknolojiyi kullanarak çözülmesi nedeniyle ikisini birbirinden bağımsız düşünülmeceği ortaya çıkmıştır.

Teknoloji eğitiminde ağırlıklı olarak kullanılan yöntemler problem çözme ve proje yöntemlerdir. MEB 2492 sayılı Tebliğler dergisinde bilgi toplumunu “bilgiyi arayan, ona ulaşabilen, ulaştığı ve elde ettiği bilgileri sınıflandırarak depolayabilen ve en iyi şekilde değerlendirebilen bireylerden oluşan toplumdur” şeklinde tanımlamaktadır. Öğrencileri karşılaştıkları sorunların üstesinden gelmek için araştırmaya, bilgiyi kullanmaya ve uygun çözümler üretmeye yönelen bu eğitimde izlenen yaklaşım; bireyin çevresindeki teknoloji ile olanakları ve onun boyutlarını tanıma, anlama, bunlardan yararlanma ve geliştirilmesini sağlamaktır. Bu bakımdan, bir anlamda Teknoloji Eğitimi mesleki ve teknik eğitimin genel eğitim içindeki boyutunu oluşturmaktadır.¹⁹

Günümüzde hızla gelişen teknolojik gelişmelere bireylerin ayak uydurabilmeleri için, çağdaş bilgi ve becerilerle donatılması gerekir. Bu anlayışla nitelikli insan

---

¹⁹ Sarı, F., “Eğitim Ortamlarında İnternette Nasıl Yararlanılır?”, İstanbul, 2001
<http://bilkom.com.tr/egitim/egitimortamlari.html> (03.01.2007)

yetiştirirken temel eğitimden geçirilmesi gerekir. Bu eğitim verilirken teknolojiyi en üst düzeyde kullanarak eğitimi daha kaliteli ve anlaşılabilir hale getirir hem de kullanılan teknolojik araçların ustalıkla kullanabilme becerisine sahip olur. Teknoloji sadece eğitimi etkilemez bütün yaşam biçimimiz, kültürümüzü etkiler.

Toplum ihtiyaçları doğrultusunda gelişen teknolojinin toplumu oluşturan bireyler tarafından anlaşılması gerekir. Bu bağlamda, ilerlemenin önemli bir boyutunu oluşturan eğitim alanında ilköğretimden yüksek öğrenime kadar her seviyedeki teknoloji eğitimi çağın gereklerine uygun olarak yeniden düzenlenip eğitim programlarında daha ağırlıklı olarak yer almalıdır.

4. BEŞ YILLIK KALKINMA PLANI VE MİLLİ EĞİTİM ŞURALARINDA EĞİTİM TEKNOLOJİSİ POLİTİKALARI

Daha önceki Milli Eğitim Şuraları ve Beş Yıllık Kalkınma Planlarında Eğitimde bilgisayar kullanımı ile ilgili bir karar olmadığı için, 1990 yılı sonrasındaki şura ve planlarına bakarsak;

4.1. XIV. Milli Eğitim Şurası (27 - 29 Eylül 1993)

Bu şurada, okulöncesi programlar ile ilgili eğitim araçlarını geliştirmek için, Milli Eğitim Bakanlığı bünyesinde sürekli bir alt komisyonun oluşturulması gerektiği vurgulanmıştır. Ayrıca Kurulması öngörülen Okul Öncesi Eğitim Merkezi bünyesinde öğretmenlere program, materyal ve rehberlik hizmetleri sunacak yeni bir kurumun oluşturulacağı belirtilmiştir. Bu kurum Öğretmen Kaynak Merkezleri olarak ifade edilir.²⁰

4.2. XV. Milli Eğitim Şurası (13 - 17 Mayıs 1996)

XV. Milli Eğitim Şurası Milli Eğitim Bakanlığı'nın 2000'li yıllarda Türk Eğitim sistemine dönük hedefleri ve stratejiyi belirlemeye çalışır. Bu hedeflere baktığımızda, genel anlamda eğitimin bütün boyutlarının incelenmiş olduğu görülür. Eğitim teknolojisi alanıyla alakalı önemli politikalar yer almıştır. Kabul edilen bu kararlar ilköğretim, ortaöğretim ve toplum eğitimi olarak kategorilere ayrılarak, eğitim teknolojisi ile ilgili

---

²⁰ Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı, 14. Milli Eğitim Şuraları (1939-1996), Ankara, 1996, s.262

gelişmeler dikkate alınmış ve politikalar geliştirilmiştir. Politikalara baktığımızda ilköğretim devresinde radyo ve televizyonun aktif olarak kullanılması, okullardaki araç ve gereçlerin ünitelere uygunluğu istenmiştir. Ayrıca TRT'nin uydu kanallarından yararlanarak ilköğretime dönük derslerin verilmesi bu şurada kabul edilmiştir. Eğitim-öğretimin sınırlı mekanlarda verilmesinin yeterli olmadığını tespit eden Milli Eğitim Bakanlığı, kitle iletişim araçlarından yararlanma ilkesini benimsemiştir. Yine bu şurada ilköğretim öğrencilerine dönük olarak bilgisayarların cazip hale getirilmesi hedeflenmiştir.²¹

Ortaöğretim devresi için kabul edilen politikalar, eğitim-öğretim mekanlarına yeni alternatifler sunmaktadır. Bakanlığa göre nüfusun son yıllarda artması ile fiziksel mekanların artık ihtiyaca cevap vermediği vurgulanmıştır. Bu nedenle yeni eğitim teknolojilerinin önemi üzerinde durularak ortaöğretim dönemi öğrencilerine teknoloji eğitiminin verilmesi gerektiği ifade edilmiştir.²²

Toplum eğitimi için bu şurada kabul gören çok önemli çağdaş kararlar olmuştur. Bu kararlardan biri; eğitim teknolojileri ürünleri dikkate alınarak toplumun bilinçli bir düzeye gelebilmesi için kitle iletişim araçları ile açık öğretim yöntemlerinin kullanılması gereğinin ifade edilmiş olmasıdır. Bir diğer önemli karar etkileşimli eğitim teknolojileri teknikleri ile Cd-Rom, video ve internet gibi araçların kullanılması suretiyle eğitimin geliştirilmesi ve yeni eğitim ortamlarının hazırlanması kararları alınmıştır.²³

4.3. XVI. Milli Eğitim Şurası (22 - 26 Şubat 1999)

XVI. Milli Eğitim Şurasında genel olarak ortaöğretim kurumlarında teknolojik eğitim ile mesleki ve teknik Eğitimde eğitim teknolojisi ürünlerinin kullanılması üzerine kararlar alınmıştır.

Bu şurada alınan kararlar şunlardır: Teknolojik çevre ve gelişmeleri dikkate alarak, teknoloji eğitiminin ilköğretimden yükseköğretime kadar devam etmesi gerektiği benimsenmiştir.

---

²¹ Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı, a.g.k. s.263

²² Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı, a.g.k. s.269

²³ Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı, a.g.k., s.270

Ortaöğretim programların modern çağın gereklerine uygun olarak geliştireceği politikası kabul edilmiştir. Şurada teknoloji eğitimi programların; endüstri, tarım, işletme ve inşaat gibi tüm alanları kapsayacak şekilde sunulması gerektiği ifade edilmiştir.²⁴

Şurada, mesleki eğitim uygulamalarının daha verimli olması için eğitim ortamlarının uzaktan eğitim ve iletişim teknolojileri ile desteklenmesi gerektiği belirtilmiş, ayrıca simülasyon uygulamalarının yaygınlaştırılması belirlenmiştir. Ayrıca mesleki eğitimin kalitesinin artırılması için yapılacak olan eğitim teknolojisi uygulamaları uzaktan öğretim yöntemi olarak belirlenmiştir.²⁵

Ayrıca bu şurada üniversitelere dönük bir karar alınmıştır. Kararda; Mesleki ve Teknik Eğitim Fakültelerinin bina, araç-gereç ve kadro bakımından destekleneceği fikri kabul edilmiştir.

1-16 Milli Eğitim Şuraları Eğitim Teknolojisine ilişkin alınan kararlar saptanmış, araç-gereç kullanıma dönük geliştirilen politikalar belirlenerek, Milli Eğitim Sistemine olan katkılara ortaya konmaya çalışılmıştır. Hizmetiçi eğitim programlarının çağdaş iletişim teknolojisi araçlarıyla ile destekleneceği benimsenmiştir.²⁶

4.4. VI. Beş Yıllık Kalkınma Planı (1990 - 1994)

VI. Beş Yıllık Kalkınma Planı eğitim teknolojisi kapsamına giren tüm çağdaş gelişimleri dikkate alarak, günümüz eğitim ortamları için önemli eğitim politikaları saptamıştır.

VI. Beş Yıllık Kalkınma Planına kadar eğitim teknolojisi için geliştirilen politikalar genelde geleneksel ve klasik eğitim ortamları boyutları ile sınırlı kalmaktaydı. Ancak bu plan ile yeni iletişim ürünlerinin eğitim ortamlarına kazandırılmaya çalışacağı belirtilmiştir.

Bu plana göre; yeni eğitim teknolojileri okullara göre yaygın bir şekilde kullanılacaktır. Özellikle Bilgisayar Destekli Eğitim'e geçilerek, bu yeni eğitim teknolojileri için gerekli olan yazılım ve elemanların sağlanacağı belirtilmiştir.

---

²⁴ Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı, XVI. Milli Eğitim Şurası, Ankara, 1999, s.179

²⁵ Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı, a.g.k., s.181

²⁶ Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı, a.g.k., s.182

4.5. VII. Beş Yıllık Kalkınma Planı(1996 - 2000)

VII. Beş Yıllık Kalkınma Planı, eğitim teknolojisine ilişkin politikalara geçmeden önce Altıncı Kalkınma Planı dönemindeki hedeflerin gerçekleşip gerçekleşmediğinin analizi yapılmış olup şu sonuçlara varılmıştır:

Eğitimde yeni teknolojilerin kullanılması ve yaygınlaştırılmasında yeterli gelişme sağlanamamıştır. Özellikle Bilgisayar Destekli Eğitimde yazılım programlarının yeterli ölçüde geliştirilmemesi, ihtiyaç duyulan formatör öğretmenlerin yetersiz olması veya yetiştirilen öğretmenlerin bilgisayar labaratuvarı olmayan okullara tayin edilmesi, teknolojideki hızlı değişimler sonucu mevcut bilgisayarların kısa sürede demode hale gelmesi ve ayrılan kaynakların sınırlılığı bu eğitimden beklenen faydanın gerçekleşmesine olumsuz yönde etkilemektedir.²⁷

Yedinci beş yıllık kalkınma planında yukarıdaki mevcut durum saptaması yapıldıktan sonra çeşitli ilke ve politikalar geliştirilmiştir. Bu ilkelere göre; Eğitim programları, öğretim yöntemleri ve eğitim araç-gereçlerinin kalkınma amaçları ve teknolojik gelişme açısından evrensel ölçülere göre yeniden ele alınacağı açıklanmıştır. Bunun için açık öğretimin desteklenerek geniş kitlelere sunulacağı, eğitimin her kademesinde teknoloji ve Bilgisayar Destekli Eğitime geçileceği ve uzaktan öğretime önem verileceği belirtilmiştir. Ayrıca Bilgisayar Destekli Eğitimin başarılı olması için bir döner sermaye kurularak, sistem kendi kendini beslemesinin sağlamaya çalışılacağı belirtilmiştir.²⁸

5. ÖĞRETİM TEKNOLOJİSİ

“Öğretim teknolojilerinin anlamı üzerinde çalışan Engler iki tanım üzerinde durmuştur:”birinci ve yaygın bilinen anlamıyla televizyon, hareketli resimler, kasetler diskler, kitaplar ve yazı tahtası gibi donanımı ifade eden iletişim araçlarını anlatır. İkinci ve daha dikkat çekici anlamı ise davranış biliminin bulgularının öğretimsel problemlere uygulanması sürecini ifade eden anlamdır.”²⁹

²⁷ DPT , Yedinci Beş yıllık Kalkınma Planı, Ankara, 1996, s.26

²⁸ DPT., a.g.k. s.28

²⁹ Şentuna, s.12

Öğretim teknolojisi, araç kullansın ya da kullanmasın bireylerin davranışlarında ve öğrenme çıktısında meydana gelecek değişikliği sağlamak için öğrenme ortamında yapılan düzenlemelerdir.

“Commission on Instructional Technology öğretim teknolojilerini iki şekilde tanımlamaktadır: Birincisi iletişim devrimi ile birlikte şekillenen medyanın, öğretmen, kitap, yazı tahtası ile beraber öğretimsel amaçlar için kullanılmaya başlamasıdır. İkincisi; Belirlenmiş hedefler uyarınca, daha etkili bir öğretim elde etmek için, öğrenme ve iletişim konusundaki araştırmaların ve ayrıca insan kaynakları ve diğer kaynakların beraber kullanılmasıyla tüm öğrenme/öğretme sürecinin sistematik bir yaklaşımla tasarlanması, uygulanması ve değerlendirilmesidir.”³⁰

Öğretim teknolojisi teknolojik araçların öğretim ortamında kullanılması şeklinde algılanmamalıdır. Öğretimi etkili kılmak için gösterilen faaliyetlerin bütünüdür.

Öğretim teknolojilerinin amaç eğitimi daha üretken ve daha bireysel yapmak, daha bilimsel bir öğretim sağlamak ve herkesin ulaşabileceği eşitliği öngören daha güçlü ve daha hızlı bir öğretime ulaşmaktır.³¹

6. TEKNOLOJİ EĞİTİMİ TARİHÇESİ

Cumhuriyetin kuruluşu ile birlikte eğitim anlayışında yaşanan köklü değişiklikler çağdaş eğitim için gerekli araçları sağlanmasında zorunlu kılmıştır.1930’lu yıllarda nitelikli eğitim için yurt dışından haritalar tepegözler deney araçları getirilmiştir. Radyonun kullanılmasıyla başlayan kitlesel eğitim televizyon ile daha da genişletilmiş ve “Film Radyo ve Televizyon Eğitim merkezi” oluşturulmuştur.³²

1980’li yıllara gelindiğinde teknolojik gelişmeler dünyada ve ülkemizde yeni ufuklar açmış bilgisayar teknolojisi hızla hayatımıza girmiştir. Bilgisayar teknolojisindeki hızlı gelişim eğitim sistemimizi de etkilemiştir. İlk olarak sınav hizmetleri için “Bilgi İşlem Daire Başkanlığı” oluşmuş ilerleyen gelişmelere uygun olarak Bilgi İşlem Daire Başkanlığı

---

³⁰ Gentry, C. G., “Eğitim Teknolojisi, Anlamların Sorgulanması”, (Ç.Y.), www.bote.odtu.edu.tr/ot/2.htm (02.10.2006)

³¹ Şentuna, s.15

³² <http://egitek.meb.gov.tr/egitek/tanitim.html> (24.01.2007)

1992 yılında “Bilgisayar Hizmetleri ve Eğitim Genel Müdürlüğü”ne dönüştürülmüştür.1998 yılında FRTEB ile Bilgisayar Hizmetleri ve Genel Müdürlüğü bir çatıda birleşerek “Eğitek” adı olmuştur.³³

Eğitek’e göre;³⁴

- Radyo programları
- Ses kasetleri
- TV programları
- Teletex yayınları
- Video paket programları
- Slaytlar
- Fotolar
- Albümler
- Basılı materyaller
- CD-ROM
- WEB sayfası yayınları ve üretimleri sürdürülmektedir.

2000’li yıllar bilgisayarın ve bilgisayar temelli eğitim ürünlerinin gündelik yaşam da yaygınlaşması ve bu araçların okulda öğretilmesini gündeme getirmiştir. Bunun için ilk olarak eğitimcilerin eğitime dair kurslar ve seminerler verilmiştir. Daha sonra okullara yeterli donanımına sahip olmaları için müfredatta gerekli değişiklikler yapılmıştır.

Milli Eğitim Geliştirme projesi kapsamında Bilgisayar Destekli Eğitimi yoğunlaştırmak için okullarda “Bilgi Teknolojisi Sınıfları” kurmaktadır.

7. EĞİTİM TEKNOLOJİLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ TARAFINDAN YÜRÜTÜLEN PROJELER

Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü bünyesinde projeler; Eğitek tarafından yürütülen projeler ve Eğitek tarafından desteklenen projeler olmak üzere ikiye ayrılır. Bu projeler;

---

³³ <http://egitek.meb.gov.tr/egitek/tanitim.html> (24.01.2007)

³⁴ <http://egitek.meb.gov.tr/egitek/tanitim.html> (24.01.2007)

7.1. Eğitek Tarafından Yürütölen Projeler

7.1.1. E-Sınav

E-Sınav Projesi; gerçekleştirdiği sınavların organizasyon ve uygulamasının e-posta ve İnternet ortamı aracılığıyla yapılmasını amaçlamaktadır. Projenin hedefleri; sahip olunan teknolojik imkânların en etkin ve verimli kullanımını sağlamak, adaylara ait verilerdeki hata oranını en aza indirmek, sınav işlem hacmini azaltmak, girdi maliyetlerini dūřürmek, personelin iř gücünden daha etkili yarar sağlamaktır.³⁵

7.1.2. Görme ve İşitme Engelliler için Bilişim Teknolojileri Projesi

“Proje kapsamında öncelikli olarak Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü Açıköğretim Kurumları bünyesinde öğrenim görmekte olan görme ve işitme engelli öğrencilerin bilişim teknolojileri araçlarından yararlanmalarını sağlayacak çalışmaların yürütölmeye planlanmaktadır.”³⁶

7.1.3.Sanal Okul Projesi

Projenin amacı, örgün eğitimde bulunan öğrenci ve öğretmenlerin; öğrenci merkezli eğitim ve yapılandırmacı yaklaşım doğrultusunda hazırlanan eğitim programlarını, sınıf içi ve sınıf dışı etkinliklerle destekleyerek, örnek ve kaynak olabilecek yardımcı ders materyallerini hazırlamak, Web ortamında yayınlamak, öğretmen ve öğrencilerin hazırladıkları çalışmalardan paydaşların yararlanmalarını sağlamaktır.³⁷

7.1.4. Bilişim Teknolojileri Destekli Fen Laboratuvarları Projesi

Eğitimle ilgili vizyonların belirlenmesi için ARGE alışmaları yapan MEB Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü; bilişim teknolojileri destekli bir fen laboratuvarı

---

³⁵ <http://egitek.meb.gov.tr/KapakLink/Projeler/YurutulenProjeler.html> (25.01.2007)

³⁶ <http://egitek.meb.gov.tr/KapakLink/Projeler/YurutulenProjeler.html>(25.01.2007)

³⁷ <http://egitek.meb.gov.tr/KapakLink/Projeler/YurutulenProjeler.html>(25.01.2007)

prototipinin geliştirilmesi ile yaşama hazır, üst düzey becerileri gelişmiş yeni nesillerin yetiştirilmesine hizmet etmeyi hedeflemektedir.³⁸

7.1.5. MEB İnternete Erişim Projesi

Bakanlığa bağlı okul ve kurumlara ve bu okullarda bulunan bilgisayar laboratuvarlarına hızlı ve kesintisiz internet bağlantısı sağlamak amacıyla oluşturulmuş bir projedir. Proje kapsamında Şubat 2006 sonu itibariyle yapılan 21921 kurum bağlantısı ile İlköğretim Okullarının %45'ine, Lise ve Dengi okullarının %86'sına ADSL internet erişimi sağlanmıştır. 21921 bağlantı ile beraber İLSİS üzerinden kurumlarımızın girmiş olduğu 2005 yılı verilerine göre yaklaşık olarak kurumlarımızda bulunan 10 milyonun üzerinde öğrenci internet erişimine kavuşmuştur. Yine kurumlarımızda bulunan yaklaşık 300 bin bilgisayara internet erişimi sağlanmıştır. Bağlantısı olmayan kurumlarımıza ait çalışmalar devam etmektedir.³⁹

7.1.6. Uzaktan Eğitim Hizmetlerinin Otomasyonu Projesi

Uzaktan Eğitim Hizmetlerinin Otomasyonu Projesiyle; MEB Açık Öğretim Kurumlarına bağlı okullara kayıtlı öğrencilerin öğrenci hizmetlerinin internet ortamında hızlı ve güvenilir şekilde kullanıma sunulması amaçlanmıştır.⁴⁰

7.1.7. İntel Gelecek İçin Eğitim Projesi

7.1.7.1. Öğretmen Programı

Gelecek İçin Eğitim Projesi ile amaç eğitimde kaliteyi arttırmak, bilişim teknolojilerini öğrencilerin hizmetine sunmak, öğretmenlerin bu teknolojileri sınıflarına entegre etmelerine yardımcı olmak ve sınıflarda işlenen derslerde öğrencilerin bilişim teknolojilerinden bir araç olarak yararlanmalarını sağlamaktır. Bu kapsamda, Bakanlığımızın sorumluluğunda bulunan okullarda görev yapan 30.000'den fazla öğretmen söz konusu program kapsamında eğitilmiştir. Bilişim teknolojisi sınıflarının sayısı arttıkça eğitim programının da yeni okulları kapsayacak şekilde genişletilmesi sağlanacaktır. Adı

³⁸ [http://egitek.meb.gov.tr/KapakLink/Projeler/YurutulenProjeler.html\(25.01.2007\)](http://egitek.meb.gov.tr/KapakLink/Projeler/YurutulenProjeler.html(25.01.2007))

³⁹ [http://egitek.meb.gov.tr/KapakLink/Projeler/YurutulenProjeler.html\(25.01.2007\)](http://egitek.meb.gov.tr/KapakLink/Projeler/YurutulenProjeler.html(25.01.2007))

⁴⁰ [http://egitek.meb.gov.tr/KapakLink/Projeler/YurutulenProjeler.html\(25.01.2007\)](http://egitek.meb.gov.tr/KapakLink/Projeler/YurutulenProjeler.html(25.01.2007))

geçen öğretmen eğitimi programı ülkemizin de dahil olduğu toplam 40 ülkede uygulanmaktadır.⁴¹

Proje kapsamında 2006 yılı sonuna kadar toplam 50.000 öğretmen eğitimi gerçekleştirilmiş olacaktır.

7.1.7.2. Öğrenci Programı

Öğrenci Programı, uluslararası bir yöntemle; Bilgisayar okur-yazarı olan öğrencilerin bilgisayar okur-yazarlık seviyelerini artırmaya, olmayanlara bilgisayar okur-yazarlığı kazandırmaya yönelik işbirliğine dayalı ve proje tabanlı yürütülen uluslar arası niteliğe sahip bir öğrenci eğitim programıdır. Öğrenci Programı 2004 yılında Çin, Hindistan, İsrail ve Meksika'da başlatılmış olup, 2005 yılı içerisinde Türkiye uygulamaya dâhil edilmiştir.28/02/2006 itibariyle halen 12 ilde bulunan toplam 30 ilköğretim okulunda 60 öğretmen tarafından eğitim sürdürülmekte olup; eğitimlere örgün eğitim saatleri dışında bu okulların öğrencileri ile çevre okullarda öğretim gören ilköğretim öğrencileri katılmaktadır. Bu güne kadar yaklaşık 1800 öğrenci bu eğitimden faydalanmıştır.⁴²

7.1.8. " Microsoft Eğitimde İşbirliği" Uzaktan Öğretmen Eğitimi

Bu eğitiminin amacı bilgisayar okur-yazarı olan öğretmenlerin bilgisayar okur-yazarlık seviyelerini artırmak, olmayanlara bilgisayar okur-yazarlığı kazandırmak amacıyla, uzaktan eğitim yöntemiyle "Eğitimde İşbirliği" adlı bir öğretmen eğitimi programı başlatılmıştır. Söz konusu öğretmen eğitimi programı bilgi teknolojisi temelleri, Microsoft Windows ve Office XP eğitim konularını kapsamaktadır. Söz konusu programa ilişkin öğretmen eğitimi uygulaması kesintisiz olarak devam edecektir.⁴³

Uzaktan Öğretmen Eğitiminde 28.02.2006 tarihi itibariyle Türkiye geneli kullanım oranları ile ilgili bilgiler aşağıdaki tablodadır.

---

⁴¹ [http://egitek.meb.gov.tr/KapakLink/Projeler/YurutulenProjeler.html\(25.01.2007\)](http://egitek.meb.gov.tr/KapakLink/Projeler/YurutulenProjeler.html(25.01.2007))

⁴² [http://egitek.meb.gov.tr/KapakLink/Projeler/YurutulenProjeler.html\(25.01.2007\)](http://egitek.meb.gov.tr/KapakLink/Projeler/YurutulenProjeler.html(25.01.2007))

⁴³ [http://egitek.meb.gov.tr/KapakLink/Projeler/YurutulenProjeler.html\(25.01.2007\)](http://egitek.meb.gov.tr/KapakLink/Projeler/YurutulenProjeler.html(25.01.2007))

Tablo 1:
Uzaktan Öğretmen Eğitiminde Türkiye Geneli Kullanım Oranları

Türkiye Geneli	Sayı
Eğitime Açılan Okul	39.416
Aktif Kullanıcı	85.630
Aktif Okul	15.639
Alınan Sertifika	263.420
Toplam Kullanıcı	567.000
Açılan Kurs	444.940

Kaynak: <http://egitek.meb.gov.tr/KapakLink/Projeler/YurutulenProjeler.html>(25.01.2007)
Verilerden hareketle düzenlenmiştir.

Not: Bir kişi birden fazla değişik konularda sertifika alabiliyor Excel ileri, Word Orta gibi.
Bir kişi birden fazla kursa devam edebiliyor

7.1.9. Eğitim Portalı:

Eğitim ve öğretimin işlevselliğinin artırılması ve öğrencilere eğitimde fırsat eşitliğinin sağlanması bu projenin hedefleri arasındadır. Eğitim portalı ile öğrenciler, en kısa ve doğru yoldan zengin Türkçe içeriğe ulaşabildikleri gibi aynı zamanda sınav pratiği ve geçmiş yıllara ait sınav sorularını değerlendirme şansına da sahip olabilecekler.⁴⁴

“Bu kapsamda; Millî Eğitim Bakanlığı tarafından Bilgiye Erişim Portalı sistemi için gerekli olan donanım satın alınarak 120 pilot proje okulu belirlenmiştir. BEP çerçevesinde pilot uygulamada yer alan 9 ildeki 120 okulda öğretmen, öğrenci, veli ve yöneticilerin sistem içerisinde kullanılacak bilgileri sisteme girilmeye başlanmıştır. Pilot uygulamanın yapılacağı iller kapsamındaki okul müdürlerine sistem hakkında eğitim verilmek üzere Bilişim Hizmetleri Dairesi Başkanlığı personeli görevlendirilmiştir.”⁴⁵

⁴⁴ <http://egitek.meb.gov.tr/KapakLink/Projeler/YurutulenProjeler.html>(25.01.2007)

⁴⁵ <http://egitek.meb.gov.tr/KapakLink/Projeler/YurutulenProjeler.html>(25.01.2007)

7.1.10. Doküman Yönetim Sistemi Projesi

Elektronik imza uygulamasının alt yapı hazırlıklarının tamamlanması Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü'nü de harekete geçirerek, bu yönde iş ve işlemlerin elektronik ortamda yürütülmesini sağlayan; kısa zamanda ve güvenilir bir şekilde bilgiye ulaşılmasını hedefleyen bu projenin altına imza atılmıştır.⁴⁶

7.1.11. Arşiv Oluşturma Projesi

Arşiv materyallerinin bilgisayar ortamına atılmasıyla, Eğitim Teknolojileri Müdürlüğü'nün amacı kurum içi ve kurum dışı ilgililere görüntü desteği sağlanması ve arşiv hizmetlerinin sistemli hale getirilmesi hedeflenmiştir.⁴⁷

7.2. Eğitek Tarafından Desteklenen Projeler

7.2.1. Temel Eğitimi Destekleme Projesi

Temel Eğitim dışında kalan çocuklar, gençler ve yetişkinler temel eğitim kapsamına alma ve eğitim seviyesini artırma yöntemiyle bölgelerde nüfusun yaşam koşullarını geliştirmek projenin genel amacıdır. Yine bu yöntemle özellikle kız çocukları ve kadınlar için yaygın, örgün eğitimin ortalama seviyesini yükseltmek amaçlanmıştır.⁴⁸

7.2.2. Erken Çocukluk Gelişimi ve Eğitimi Projesi

UNICEF İşbirliği Programı 2001-2005 Ana Uygulama Planı ve 0-6 yaş Aile ve Çocuk Eğitimi Programı Erken Çocukluk Gelişimi ve Eğitimi Projesi çerçevesinde 18 sektörün katılımıyla sürdürülen projede taslak planının oluşturulması amacıyla "Proje İletişim ve Program Alt Komisyonları" çalışmalarında ihtiyaç duyulan uzman desteği Genel Müdürlükçe verilmektedir.⁴⁹

---

⁴⁶ [http://egitek.meb.gov.tr/KapakLink/Projeler/YurutulenProjeler.html\(25.01.2007\)](http://egitek.meb.gov.tr/KapakLink/Projeler/YurutulenProjeler.html(25.01.2007))

⁴⁷ [http://egitek.meb.gov.tr/KapakLink/Projeler/YurutulenProjeler.html\(25.01.2007\)](http://egitek.meb.gov.tr/KapakLink/Projeler/YurutulenProjeler.html(25.01.2007))

⁴⁸ [http://egitek.meb.gov.tr/KapakLink/Projeler/YurutulenProjeler.html\(25.01.2007\)](http://egitek.meb.gov.tr/KapakLink/Projeler/YurutulenProjeler.html(25.01.2007))

⁴⁹ [http://egitek.meb.gov.tr/KapakLink/Projeler/YurutulenProjeler.html\(25.01.2007\)](http://egitek.meb.gov.tr/KapakLink/Projeler/YurutulenProjeler.html(25.01.2007))

Projenin amacı; çocukların gelişimlerini geciktiren nedenleri saptamak ve bunları engellemektir. Bu yönde yapılacak çalışmalar anne babaların erken çocukluk konusundaki bilgilerini arttırmak, öğrenme başarısını desteklemek ve bütüncül yaklaşımı merkeze alarak 3 milyon aileye ulaşmak şeklinde sıralanabilir.⁵⁰

7.2.3. Temel Eğitim Programı

Okullardaki teknoloji eğitimin artırılması amacıyla yapılan çalışmalardan bir tanesi de Temel Eğitim Programıdır. Programla birlikte birçok okula bilgisayarla donanık hale getirilmesi amaçlanmıştır.

“Türk Hükümeti ile Uluslar Arası İmar ve Kalkınma Bankası (Dünya Bankası) arasında Haziran 1998'de Temel Eğitim Programı (TEP) ikraz anlaşması imzalanmıştır. Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü, Programın "Temel Eğitimin Kalitesinin Arttırılması" alt bileşeni içinde yer alan Bilgisayar ve İletişim Teknolojileri ile ilintili tüm iş ve işlemlerden sorumludur.

TEP I. Fazı kapsamında yurt çapındaki 2451 ilköğretim okuluna kurulan 2837 BT sınıfında kullanılmak üzere toplam 2837 sunucu, 42.205 öğrenci bilgisayarı, 2460 öğretmen bilgisayarı, 2370 idari bilgisayar, 4373 yazıcı ve 2377 tarayıcı ile birlikte ofis paketleri, çevre birimleri ve ağ ekipmanları satın alınmıştır. Bu okullarda kullanılmak eğitim yazılımı satın alınarak okullara dağıtılmıştır. Ayrıca kırsal kesimdeki 22.854 ilköğretim okuluna 45.065 adet bilgisayar ve çevre birimi dağıtılmıştır.

TEP II. Fazı Eylül 2002 tarihi itibarıyla yürürlüğe girmiştir. Bu fazda; Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü'nün sorumluluğunda, Temel Eğitim Kalitesinin artırılması bileşeni altında aşağıdaki faaliyetlerin gerçekleştirilmesi planlanmıştır:

- 1- 3000 ilköğretim okula 4000 BT sınıfı kurulması,
- 2- Yeni eğitim yazılımlarının satın alınması,
- 3- MEB için karar destek sisteminin araştırılması,
- 4- MEB'e bir eğitim portalının hazırlanması çalışmaları yapılmaktadır.”⁵¹

⁵⁰ [http://egitek.meb.gov.tr/KapakLink/Projeler/YurutulenProjeler.html\(25.01.2007\)](http://egitek.meb.gov.tr/KapakLink/Projeler/YurutulenProjeler.html(25.01.2007))

⁵¹ [http://egitek.meb.gov.tr/KapakLink/Projeler/YurutulenProjeler.html\(26.01.2007\)](http://egitek.meb.gov.tr/KapakLink/Projeler/YurutulenProjeler.html(26.01.2007))

7.2.4.Ortaöğretim Projesi

Projenin hedefi, ortaöğretim mezunlarına iş gücü piyasasına giriş için gerekli zeminin hazırlamaktır. Genel, Mesleki ve Teknik ortaöğretim sisteminin yeniden yapılandırılması, kalitesinin artırılması bu hedefe ulaşmak için kullanılacak yöntemlerin başında gelir.⁵²

---

⁵² <http://egitek.meb.gov.tr/KapakLink/Projeler/YurutulenProjeler.html>(25.01.2007)

BÖLÜM II

ÖĞRETMENLERİN NİTELİKLERİ VE BİLGİSAYAR DESTEKLİ EĞİTİM

1. ÖĞRETMENİN NİTELİKLERİ VE YETERLİKLERİ

1.1. Öğretmen Yeterliği

Birey ve toplumların gelişmesinde en önemli faktör, eğitimidir. Bu alanda uğraş veren öğretmenler ise, öğrencilerin davranışlarını değiştiren ve geliştiren kişiler olarak, eğitim sisteminin vazgeçilmez unsurlarıdır. Bir eğitim sisteminin başarısı, o sistemi hayata geçirip, uygulayacak olan öğretmenin başarısından ayrı tutulamaz.

“Öğretmenlik; bireysel, sosyal, kültürel, bilimsel ve teknolojik boyutları olan, profesyonel statüde bir meslektir.”⁵³

Öğretmenler ve öğretmenlik mesleğindeki nitelik konusu sadece Türkiye’de değil dünyanın pek çok ülkesinde çok sık gündeme gelen bir konudur. Öğretmenlik mesleği ve bu mesleği yürüten profesyonellerin mesleğin gereklerini yerine getirişleriyle ilgili düzenlemeler Türkiye Cumhuriyeti’nin kuruluşundan beri üzerinde hep konuşulan bir konu olagelmıştır. Özellikle son 30 yılda gerçekleştirilen ve gerçekleştirilmeye çalışılan düzenlemeler bu konuda çok uzun yıllar sürebilecek çalışmaların da işaretçileridir. 1998 yılında öğretmen yetiştirme alanında YÖK tarafından yapılan yeni düzenlemeler bu halkanın en son zincirlerinden birisi sayılabilir.⁵⁴

Toplum ve dünya değiştikçe öğretmenlere yüklenen görev ve sorumlulukların da değişip, çeşitlenmesi ve artması kaçınılmazdır. Gelişen eğitim anlayışında öğretmenlerin yerine getirmesi gereken temel görevin, “ulusal ve evrensel değerleri benimseyen ve sorunlara çözüm üreten, millî eğitimin ve alanı ile ilgili ders programlarının amaçlarını davranışa dönüştüren, öğrenmeyi öğrenen bireyleri, her bireyin gereksinimini de dikkate alarak yetiştirmek” olduğu bildirilmektedir.⁵⁵

⁵³ Başkan, G.A., Öğretmenlik Mesleği ve Öğretmen Yetiştirmede Yeniden Yapılanma, Ankara, 2001, s.10

⁵⁴ Seferoğlu, S. S., “Öğretmen Yeterlikleri ve Mesleki Gelişim”, Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim Dergisi, Sayı.58, Ankara, 2004, s.40

⁵⁵ Milli Eğitim Bakanlığı, Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterlikleri Taslağı, <http://oyegm.meb.gov.tr/yet/> (14.9.2006)

“Eğitim ve öğretimin bütün boyutlarıyla dinamik” bir yapıya sahip olması, bu süreçte önemli bir rol üstlenen öğretmenin görevinin ve bu görevin gerektirdiği niteliklerin sürekli sorgulanmasını ve geliştirilmesini gerekli kılar. Bunun içindir ki, Millî Eğitim Bakanlığı’nın üniversitelerle iş birliği yaparak, ğretmen yeterlikleri üzerine yürüttüğü çalışmalar sürekli olarak göstermektedir.”⁵⁶

Bu konuyla ilgili öğretmenlik yeterliliği için bir takım çalışmalar yapılmış ve projeler tasarlanmıştır. Bu biri projelerden biri olan Temel Eğitime Destek Projesi ile eğitimin kalitesini arttırmak, eğitimi iyileştirmek, eğitim seviyesini yükseltmek, gecekondular, kırsal bölgelerdeki çocukların ve yetişkinlerin temel eğitime alınarak eğitim düzeylerini arttırmayı amaçlamıştır.

Proje faaliyetlerine 2002 yılı Eylül ayında başlanılmış, Temel Eğitime Destek Projesi (TEDP);⁵⁷

- Öğretmen Eğitimi,
- Eğitimin Kalitesi,
- Yönetim ve Organizasyon,
- Yaygın Eğitim,
- İletifim olmak üzere 5 bileşenden oluşmaktadır.

Öğretmen Eğitimi bileşeni ile ilgili proje çalışmalarının sorumluluğunu ğretmen Yetiştirme ve Eğitimi Genel Müdürlüğü stlenmiştir. Projenin "ğretmen Eğitimi" bileşeni kapsamında, öğretmenlik mesleğinin genel yeterlikleri ve özel alan yeterliklerinin belirlenmesi ile ğretmen yeterliklerinin iyileştirilmesine yönelik okul temelli meslekî gelişim kılavuzu hazırlığına ilişkin çalışmalar yrtlmştir.

“Türk eğitim sisteminde ğretmen yetiştirmede sık sık gündeme gelen değişik uygulamalar bu alanda standartlaşma konusundaki zorlukları da beraberinde getirmiştir. Özellikle 80’li yıllarda yaşanan uygulamalar sisteme katılan öğretmenlerin yeterlikleri

---

⁵⁶ Milli Eğitim Bakanlığı, ğretmenlik Mesleği Genel Yeterlikleri Taslağı, <http://oyegm.meb.gov.tr/yet/> (14.09.2006)
Milli Eğitim Bakanlığı, ğretmenlik Mesleği Genel Yeterlikleri Taslağı, <http://oyegm.meb.gov.tr/yet/> (14.09.2006)

konusunda da Millî Eğitim Bakanlığını uzun yıllar süren hizmet içi çalışmalarıyla meşgul etmiştir.”⁵⁸

1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu'nun öğretmenlerin nitelikleri ve seçimine ilişkin 45. maddesinde, “Öğretmen adaylarında genel kültür, özel alan eğitimi ve pedagojik formasyon bakımından aranacak nitelikler Millî Eğitim Bakanlığınca tespit olunur.” ifadesi yer almaktadır. Millî Eğitim Bakanlığınca yüklenen bu sorumluluğun bir gereği olarak Mart 1999'da MEB ve üniversite temsilcilerinden oluşan “Öğretmen Yeterlikleri Komisyonu”na, “eğitme-öğretme yeterlikleri”, “genel kültür bilgi ve becerileri” ve “özel alan bilgi ve becerileri” ana başlıklarından oluşan yeterlikler belirlenmiştir. 12 Temmuz 2002 tarihinde yürürlüğe konulan bu yeterliklerin aşağıdaki amaçlarla kullanılacağı ifade edilmektedir:⁵⁹

- “Öğretmen yetiştirme politikalarının belirlenmesi,
- Öğretmenlerin hizmet öncesi eğitimi,
- Öğretmenlerin seçimi,
- Öğretmenlerin denetlenmesi ve performanslarının değerlendirilmesi,
- Öğretmenlerin hizmet içi eğitimleri,
- Öğretmenlerin kendilerini geliştirmesi.”⁶⁰

Bu yeterlikler Millî Eğitim Bakanlığı Öğretmen Yetiştirme ve Eğitimi Genel Müdürlüğüne öğretmen yetiştiren fakülte ve yüksek okullara gönderilerek, öğretmenlerin belirtilen yeterliklere sahip olacak şekilde yetiştirilmesi istenmiştir. Öğretmen Yeterlikleri ile ilgili ülkemizde Millî Eğitimi Geliştirme Projesi kapsamında YÖK - MEB, Öğretmen Yetiştirme ve Eğitimi Genel Müdürlüğü ve EARGED tarafından daha önce hazırlanan

---

⁵⁸ Seferoğlu, a.g.m. s.40

⁵⁹ Milli Eğitim Bakanlığı, Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterlikleri Taslağı, <http://oyegm.meb.gov.tr/yet/> (14.09.2006)

⁶⁰ Millî Eğitim Bakanlığı, Öğretmen Yetiştirme ve Eğitimi Genel Müdürlüğü, Öğretmen Yeterlikleri, Ankara, 2002, s.4

çalışmaların tümü ile diğer ülkelere ait yeterlik dokümanları incelenerek konuya ilişkin oluşturulmaya çalışılmıştır.⁶¹

Bu seminer çalışması sonunda öğretmenlik mesleği genel yeterliklerinin, ana yeterlik, ana yeterliklere ait alt yeterlikler ve bu alt yeterliklere ait performans göstergeleri şeklinde belirlenmesinin en uygun yöntem olacağı kararlaştırılmış, öğretmen yeterliklerinin sadece bilgiyi değil beceri ve tutumları da kapsamı kabul edilmiştir. Bu çalışmalar sonucunda öğretmenlik mesleği genel yeterlikleri ;

- “Kişisel ve Meslekî Değerler - Meslekî Gelişim,
- Öğrenciyi Tanıma,
- Öğrenme ve Öğretme Süreci,
- Öğrenmeyi, Gelişimi İzleme ve Değerlendirme,
- Okul-Aile ve Toplum İlişkileri,
- Program ve İçerik Bilgisi,

olmak üzere 6 ana yeterlik alanı, bu yeterliklere ilişkin 39 alt yeterlik ve 244 performans göstergesi şeklinde belirlenmiştir.”⁶²

1.2. Öz-Yeterlilik İnancı ve Öğretmen Öz-Yeterliliği

“İnsanların, yaşamları boyunca edindikleri deneyimlere dayalı olarak, kendi baş etme yeteneklerine ilişkin özel inançlar geliştirdiklerini ve sahip oldukları öz-yeterlik inançları büyüdükçe davranış değişikliğinin de arttığını belirtmiştir. Böylelikle, bir davranışın başarı ile yapılmasında, kişinin sahip olduğu yeterlik inancının, o davranışın yapılmasını etkilediği ve yönlendirdiği söylenebilir. Öğretmen ve öğrenci davranışlarını açıklamak için kullanılabilen öz-yeterlik inancı üzerindeki araştırmalar, 1970’li yılların sonundan itibaren, geliştirilen çeşitli ölçeklerle devam etmektedir.”⁶³

İnsan davranışını açıklamak için öz-yeterlik inancı kuramı, kendileri de birer “davranış değiştirme mühendisi” olan öğretmenlerin, öğretmenlik mesleğinin gerektirdiği yeterlikleri yerine getirebileceklerine ilişkin inançlarının hangi düzeyde olduğunu ortaya

⁶¹ Mahiroğlu, A., “Öğretmen Yeterlilikleri Bakımından Eğitim Fakültelerinin Öğrencilerini Yetiştirme Düzeyleri”, XII. Eğitim Bilimleri Kongresi: Bildiriler (Cilt-I), Ankara, 2004, s.436

⁶² Milli Eğitim Bakanlığı, Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterlikleri Taslağı, http://www.oyegm.meb.gov.tr/ogr_yet/ yeterlik/yet.htm (14.9.2006)

⁶³ Yılmaz M. ve diğerleri, “Öğretmen Öz-Yeterlik İnancı”, Bilimin ve Akılın Aydınlığında Eğitim Dergisi, Sayı.58, Ankara, 2004, s.30

çıkarak; öğretmenlik görev ve sorumlulukları ile ilgili davranışlarını tahmin etmede kullanılabilir. Bu durumun, bireylerin gelişimini etkileyebilen öğretmen davranışlarının anlaşılmasında ve geliştirilmesinde önemli bilgiler verebileceği düşünülmektedir.

Öz-yeterlik inancı, “bireyin belli bir performansı göstermek için gerekli etkinliği organize edip, başarılı olarak yapma kapasitesine duyduğu inanç” olarak ifade edilmektedir. Bandura’ya göre öz-yeterlik inancı, yeteneklerimiz üzerindeki inanca dayanır ve belirli amaçlara ulaşmak için belirli bir davranışı organize etmek ve onu gerçekleştirmek için gereklidir. Öz-yeterlik inancı, birbiri ile etkileşim hâlinde olan başlıca dört bilgi kaynağına dayandırılmaktadır. Bunlar:

1. “Performans Başarıları (Yapılan İşler ve Erişilen Hedefler): Bireyin giriştiği işlerde gösterdiği başarı onun daha sonra benzer işlerde başarılı olacağını göstergesidir. Dolayısıyla yaşanan başarı ödül etkisi yapmakta ve bireyi gelecekte de benzer davranışlara güdülemektedir.

2. Dolaylı Yaşantılar (Başkalarının Deneyimleri): Pek çok beklenti diğer kişilerin deneyimlerinden kaynaklanır. Başka kişilerin başarılarını gözlemek, kişinin başarılı olabileceği beklentisine girmesini sağlayabilir.

3. Sözel İkna: Bir davranışın başarıyla yapılabileceğine ilişkin teşvik ve öğütlerle bireyin cesaretlendirilmesi, öz-yeterlik beklentilerinin değişmesine neden olabilir.

4. Duygusal Durum: Bireyin davranışa girişeceği sırada bedensel ve duygusal olarak iyi durumda olması girişimde bulunma olasılığını artırır.”⁶⁴

Araştırmalarda, insanların davranışı gerçekleştirmeden önce, öz-yeterlik düzeylerine bağlı olarak, davranışla ilgili iyimser ya da kötümser düşüncelere sahip oldukları; bunun da davranışa hazırlanmalarını etkilediği belirtilmektedir. Ayrıca, öz-yeterliği yüksek insanların davranış yapıldıktan sonra öz-yeterliği düşük insanlara oranla daha fazla çaba gösterdiği ve bu çabalarını uzun süre sürdürdükleri bildirilmektedir. Buna bağlı olarak, öz-yeterliği yüksek olan kişilerin engellerle karşılaştıklarında daha hızlı toparlanabildikleri ve hedeflerine bağlılıklarını sürdürdükleri belirtilmekte ve öz-yeterliğin

---

⁶⁴ Yavuzer, Y.,- Koç, M., “Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Öğretmen Yetkinlikleri Üzerinde Bir Değerlendirme”. Niğde Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, Sayı.1, Niğde, 2002, s.37

yüksek olmasının aynı zamanda insanların zorlayıcı ortamlar seçmesine, çevrelerini araştırmasına ya da yeni çevreler yaratmasına olanak verdiği de söylenmektedir.⁶⁵

Öz-yeterlik inancının, eğitim alanında, öğretmen etkinliklerindeki bireysel farklılıkları açıklamak amacıyla kullanılabileceği ve öğretmen davranışını anlama ve geliştirmede önemli katkılar sağlayacağı bildirilmektedir. Öğretmen öz-yeterlik inancı, öğretmenlerin öğretme işlevini başarılı bir şekilde yerine getirebilmek için gerekli davranışları gösterecekleri konusundaki inanışları olarak tanımlanmaktadır.⁶⁶

Öz-yeterlik inançlarına bağlı olarak, öğretmenlerin öğretime harcadıkları çabanın, hedeflerinin ve istek düzeylerinin değiştiği bildirilmiştir, öz-yeterlik beklentisinin, meslek stresine karşı koruyucu bir faktör olduğunu belirterek, öz-yeterli öğretmenlerin mesleklerine daha çok yönelen ve memnuniyeti yüksek olan öğretmenler olduklarını söylemektedir.⁶⁷

“Öğretmenin öz-yeterlik inancı ile öğrenci başarısı arasındaki ilişki birçok araştırmacı tarafından incelenmiş ve öğretmen öz-yeterliğinin öğrenci başarısını ve tutumunu olumlu olarak etkilediği gibi, öğretmenin sınıf içi davranışlarını, yeni fikirlere açık olmasını ve öğretmeye yönelik olumlu tutumlar geliştirmesiyle de doğrudan ilgili olduğu bulunmuştur. Öz-yeterliği yüksek ve düşük olan sınıf öğretmenleri arasında önemli sınıf içi davranış farklılıklarının olduğu (sınıf düzeni, öğretim ve öğrenme zorluğu çeken öğrencilere öğretmenler tarafından verilen dönütler gibi) ve bunun da öğrencinin başarısında farklılaşmalara neden olduğu ortaya çıkmıştır. Bandura, öğrencileri bilişsel açıdan geliştirmeyi amaçlayan bir öğretim ortamının hazırlanmasında, öğretmenin yeterliğinin ve öz-yeterlik beklentisinin önemli bir rolü olduğunu bildirmiştir.”⁶⁸

Eğitimde, öz-yeterlik inancı belirleme çalışmalarının yapılması ile, öğretmen ve öğrencilerin öz-yeterlik inançlarıyla ilgili önemli veriler elde edilebilir. Elde edilen bu veriler, sonraki uygulamalarla gerek hizmet içi ve gerekse hizmet öncesi meslek eğitimlerinde kullanılabilir. Böylelikle, eğitim programlarının ve sistemlerin, kişilerin öz-yeterlik inançlarını sağlama ve geliştirmeye yönelik düzenlemeleri de içerecek şekilde

---

⁶⁵ Yılmaz ve diğerleri, a.g.m., s.30

⁶⁶ Atıcı, M., “İlkokul Öğretmenlerinin Sınıf Yönetiminde Yetkinlik Beklentisi Rolünün İngiltere ve Türkiye’de Seçilen Bir Araştırma Grubu Üzerinde İncelenmesi”, www.yok.gov.tr/egfak/meral.htm (02.07.2007)

⁶⁷ Yılmaz ve diğerleri, a.g.m., s.30

⁶⁸ Yılmaz ve diğerleri, a.g.m., s.31

gözden geçirilmesi sağlanabilir. Bu araştırmaların, öğretmenlik mesleği yeterliklerini taşıyan ve sürdüren öğretmenlerin varlığı ve öğretmen kalitesinin artırılmasına önemli katkılarının olacağı umulmaktadır.

1.3. Öğretmenlerin Mesleki Gelişimi

Öğretmenlerin meslekî gelişimi ve öğretmen yeterlikleriyle bağlantılı olarak meslekî gelişim konusunda neler yapılabilir konusu üzerinde durulacaktır. İyi bir öğretmenle ilgili değerlendirmelere bakıldığında iyi bir öğretmenin “kendisini meslekî ve kişisel açılardan sürekli olarak geliştiren, kendisini geliştirmeye ilgili fırsatları ve olanakları araştıran ve değerlendiren öğretmen” şeklinde bir tanımlama göze çarpar.

Bilgi, beceri, yetenek ve meslekte öğrenmek için gerekli koşullar olarak tanımlanabilen meslekî gelişim kavramı son yıllarda eğitimin geliştirilmesi çalışmalarında en önemli faktör olmuştur.⁶⁹

Öğretmenlik mesleğini geliştirme konusunda yapılan araştırmalar da daha iyi öğretime ve daha iyi okullara sahip olabilmek için meslekî eğitimin bir zorunluluk olduğunu belirtmektedirler.⁷⁰

Meslekî açıdan iyi yetişen öğretmenler öğrencileri için olumlu öğrenme koşulları sağlayabilir. Ancak öğretmenler sürekli olarak farklı öğrenci gruplarıyla birlikte olmaktadır. Bu farklılıklar; farklı yaş grupları, farklı düzeyler, farklı konu alanları ve farklı sosyo ekonomik yapı şeklinde ortaya çıkabilmektedir. Bu durumlar, öğretmenlerin farklı yaklaşım, yöntem ve teknikleri kullanmalarını gerekli kılmaktadır. Ancak öğretmenin birçok farklı soruna çözüm üretecek bir makine olmadığı da göz önünde tutulmalıdır. Bu yüzden de nitelikli öğretmen ve nitelikli öğretim için meslekî gelişim konusunda öğretmenlere sağlanmış sürekli bir desteğin varlığı çok büyük önem taşımaktadır.

“Öğretmenlik mesleğinin ülke kalkınmasındaki rolü günümüzde bütün toplumlar tarafından bilinmekte ve bununla ilgili olarak çeşitli düzenlemeler yapılmaktadır. Öğretmenlik mesleğinin geliştirilmesi alanında yapılan araştırmalar, bu mesleğin gereğince

---

⁶⁹ Seferoğlu, S. S., “Sınıf Öğretmenlerinin Meslekî Gelişimle İlgili Algıları”, Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, Sayı.20, Ankara, 2001, s.118

⁷⁰ Seferoğlu, S. S., “Öğretmenlerin Hizmetiçi Eğitiminde Yeni Yaklaşımlar”, Çağdaş Eğitim Sistemlerinde Öğretmen Yetiştirme Ulusal Sempozyumu, Eğitimde Yansımalar: VII, Ankara, 2003, s.150

yürütülmesi ve okullardaki eğitimin kalitesinin yükseltilmesi için meslekî gelişimin bir zorunluluk olduğunu göstermektedir. Çünkü “eğer öğretmen meslekte öğreniyorsa, o öğretmenin sunacağı eğitim hizmetinin kalitesi de yüksek olur”. Bu yüzden okullarda verilen eğitimin kalitesini iyileştirmek için öğretmenlere meslekî açıdan kendilerini geliştirme olanakları tanınmalıdır.”⁷¹

Öğretmenlere meslekî gelişim olanakları sağlanmasının gerekliliğine bir başka neden olarak öğretmen eğitimi veren kurumlarda onların yeterince veya uygun bir şekilde yetiştirilmeyişleri gösterilebilir. Öğretmen adayları ihtiyaçları olan meslekî eğitimi tam olarak alamadan mezun olmaktadır. Bu yüzden hizmet içinde meslekî gelişim konusunda bir destek sağlanmalıdır. Türkiye’deki öğretmen profili incelendiğinde hâlen görevde bulunan birçok öğretmenin, öğretmen yetiştiren bir kurumdan mezun olmadıkları görülecektir. Bu durum meslekî eğitim ihtiyacını daha belirgin olarak ortaya koymaktadır. Öğretmenlerin sınıfta başarılı olabilmeleri için becerilerinin güncelleştirilmesi gerektiğini, yani öğretmenlerin günümüz koşullarında daha etkili olabilmeleri için gerekli becerilere sahip olmalarının sağlanması gerektiğini ileri sürmektedir. Kendilerine profesyonel yardım verilen öğretmenler, birtakım eğitim etkinlikleri sonucunda bilgi ve becerilerini artırabilir ve bunun sonucunda da daha iyi birer öğretmen olabilirler.

Meslekî gelişimin gerekliliğine ilişkin bir başka gerekçe meslekî başarının genellikle daha fazla başarıyı beraberinde getirdiği olabilir. Başarılı deneyimlere sahip öğretmenler kendi yetenek ve becerileriyle ilgili olarak daha fazla kendine güven duygusu geliştirirler. Bunun bir sonucu olarak daha etkili ve verimli olabilmek için kendilerini geliştirme yolunda arayışlar içinde olurlar ve bunun için daha çok çaba gösterirler. ⁷²

“Öğretmenlerin kişisel ve meslekî gelişimleri için Millî Eğitim Bakanlığı bütçesinden ayrılan payın yetersiz olduğu bilinmektedir. Ancak öte yandan hizmet içi eğitim için daha fazla kaynak ayrılması, sonucun daha iyi olacağının garantisini de vermemektedir. Her şeyden önce öğretmenlerin bu etkinliklerin önemine inandırılmaları gerekmektedir.” ⁷³

Eğitimin geliştirilmesinde öğretmenin rolü günümüzde herkes tarafından bilinmektedir. Bir toplumun kalkınması için öncelikle yetişmiş insan gücüne ihtiyaç

⁷¹ Seferoğlu,, “Öğretmen Yeterlikleri ve Mesleki Gelişim”, s.42

⁷² Seferoğlu, , “Öğretmen Yeterlikleri ve Mesleki Gelişim”, s.43

⁷³ Seferoğlu, “Öğretmen Yeterlikleri ve Mesleki Gelişim”, s.43

vardır. Yetişmiş insan gücünü sağlayacak kurumlar ise okullardır. Bir okulun iyi olabilmesi de büyük ölçüde öğretmenler tarafından verilen eğitimin kalitesine bağlıdır. Öğretmenin meslekî açıdan yetişmişlik düzeyi, sunacağı eğitimin kalitesinin önemli bir belirleyicisi olarak düşünülebilir. Öğretmenin iyi olması onun hem hizmet öncesinde iyi yetiştirilmesi hem de hizmet içinde kendisini geliştirecek olanaklardan yararlanmasını sağlamakla olasıdır. Bunun için de öğretmene her yönden destek olunmalıdır ki öğretmen kendisini hem kişisel olarak hem de meslekî açıdan geliştirebilsin.⁷⁴

1.4. Öğretmenlerin Bilgisayar Yeterliliği ve Öz-Yeterliliği

“Bilim ve teknolojinin çağdaş insan yaşamının ayrılmaz bir parçası haline geldiği bugünlerde eğitimcilerin eğitim teknolojisi alanındaki gelişmelerle yakından ilgilenmeleri ve bu gelişmeleri kendi alanlarına uygulama olanaklarını araştırmaları kaçınılmaz bir zorunluluktur.”⁷⁵

“Öğretmen yeterlikleri konusunda özellikle batılı ülkelerdeki alan (literatür) incelendiğinde teknoloji yeterliklerinin öğretmen yeterliklerinin ayrılmaz bir parçası olduğu göze çarpmaktadır. Ülkemizde yapılan araştırmalarda da öğretmenlerin ve öğretmen adaylarının, teknoloji okur yazarı olmayı bir öğretmenin önemli bir niteliği olarak gördükleri anlaşılmaktadır.”⁷⁶

Öğretmenler, meslekî açıdan yeterli olmadıklarını düşündükleri alanlarda, elektronik ortamlardan yararlanarak ve elektronik kaynakları kullanarak kendilerini geliştirebilirler. Hızla değişen ve gelişen dünyamızda, bu durum, yalnızca öğretmenler için değil, bir toplumdaki bütün bireyler için kendilerini geliştirme açısından önemli ve gereklidir. Ancak günümüzde öğretmenlerin büyük bir bölümünün teknoloji okuryazarlığı konusunda bir eksiklik yaşadığı da bilinmektedir. Teknoloji okuryazarlığının günümüzde ne kadar önemli olduğu düşünüldüğünde bu konuda deneyimli adayların sisteme girdiklerinde çevrelerine getirecekleri katkılar da daha iyi anlaşılır.

---

⁷⁴ Seferoğlu, S. S. , “Sınıf Öğretmenlerinin Kendi Meslekî Gelişimleriyle İlgili Görüşleri, Beklentileri ve Önerileri”, Millî Eğitim Dergisi, Sayı.149, Ankara, 2001, s.13.

⁷⁵ Alkan, C., Eğitim Teknolojisi, Ankara, 1997, s.14

⁷⁶ Seferoğlu, S. S., “Öğretmen Adaylarının Öğretmen Yeterlilikleri Açısından Kendilerini Değerlendirmeleri”, Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, Sayı.26, Ankara, s.132

Eğitimde, bilgi teknolojilerinden en verimli biçimde yararlanabilen, bilgisayar destekli interaktif öğrenme imkanları oluşturabilen öğretmenlerin, bilgi toplumunun gereksinimlerine yanıt verebileceklerini belirtmektedir.⁷⁷

Gelişen eğitim anlayışında bilgisayarın bir öğretim aracı olarak kullanılması, tüm öğretmenlerin sahip olması gereken önemli özelliklerdendir. Ancak, eğitimde bilgi teknolojilerinin rolünün gittikçe artmasına rağmen, öğretmenlerin teknolojiye olan direnci dünya çapında hala yüksektir.

Çalışmalarda bilgisayar öz-yeterlik inancının bilgisayar kullanımında önemli bir değişken olduğu belirtilmektedir. bilgisayar öz-yeterliği ise "bireyin bilgisayar kullanma kapasitesine dair inancı" olarak tanımlanmaktadır. Araştırmalar, kişilerin mesleğe başlamadan önce edindikleri deneyimlerin (kurs, ders, etkinlik) önemini ortaya koymaktadır. Böyle bir deneyime sahip kişilerin, özellikle öğretmenlerin, bilgisayar kullanımı konusunda öz-yeterlik algılarının yüksek olacağı; bunun da okullarda bilgisayar kullanımını yaygınlaştıracığı düşünülmektedir.⁷⁸

Yapılan çalışmalar, bilgisayar öz-yeterlik inancı yüksek olan bireylerin bilgisayara ilişkin etkinliklere katılmada daha istekli olduklarını ve bu tür çalışmalardan beklentilerinin daha yüksek olduğunu göstermektedir. Ayrıca, bu bireyler bilgisayar konusunda herhangi bir güçlükle karşılaştıklarında söz konusu güçlükle baş etmeleri daha kolay olmaktadır.

Bilgisayarın öğretmenlerce algılanışı ve öğretmenlerin bilgisayarın kullanımına dair düşünceleri, bilgisayar destekli öğretimdeki ilerlemeyi tahmin etmek açısından önemli bir araç olabilir. Bu bağlamda, bilgisayarın bir öğretim aracı olarak kullanılması, gelişen eğitim anlayışında tüm öğretmenlerin sahip olması gereken önemli özelliklerdendir.

Milli Eğitim Bakanlığı Bilgisayar Destekli Eğitim Projesi Danışma Kurulu Toplantısı 2 (26-27 Haziran 1990) Öğretmen Eğitimi Komisyonu Bilgisayar destekli

---

77 Vural, H.F., İnternet Öğretiminde Bireysel Çalışma Ve Grupla Öğrenme Yöntemlerinin Etkililiğinin Değerlendirilmesi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 1999, s.23

78 Yılmaz M. ve diğerleri., “Öğretmen Adaylarının Bilgisayar Kullanımına Yönelik Tutumlarının Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi”, Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, Sayı.30, Ankara, 2006, s.279

eğitim için öğretmen yeterliklerini genel ve özel olmak üzere iki düzeyde ele almıştır. Bunlar:

1. “Genel Yeterlikler

- Bilgisayar okur-yazarlığı için temel becerilere sahip olma,
- Eğitsel ders yazılımlarını tanıma ve değerlendirme, eğitsel ders yazılımlarını dersinde kullanma,
- Bir ders yazılımı kullanımında öğrencilere rehberlik etme.

2. Özel Yeterlikler

- Alanı ile ilgili ders yazılımlarını geliştirmede yazılımcılar ile iletişim kurabilme,
- Eğitsel ders yazılım senaryoları geliştirme.”⁷⁹

2. BİLGİSAYAR DESTEKLİ EĞİTİM VE ÖĞRETMEN

2.1.Bilgisayar Destekli Eğitim

Bilgisayar Destekli Eğitim “öğrencinin bir bilgisayar başında, öğrencilerin gösterebilecekleri türlü tepkiler göz önünde bulundurularak hazırlanmış bir ders yazılımı ile karşılıklı etkileşimde bulunarak kendi öğrenme hızına göre kullanabildiği öğretim türü, bu soruna ilişkin uygulama ve araştırma alanı” olarak tanımlanabilir.⁸⁰

“Bir başka tanıma göre; eğitimde bilgisayar aracılığı ile konuların öğrencilere tanıtılıp öğretilmesi, bilgilerin ölçülüp değerlendirilmesi olayına Bilgisayar Destekli Eğitim” denilmektedir.”⁸¹

---

⁷⁹ Milli Eğitim Bakanlığı, Türkiye’de Bilgisayar Destekli Eğitim Projesi Danışma Kurulu Toplantısı Raporu, Ankara, 1991, s.220

⁸⁰ Köksal, A., Bilişim Terimleri Sözlüğü. Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara, 1981, s.28

⁸¹ Ağaoğlu, E., “Bilgisayarlar ve Eğitim”, Eğitim ve bilim Dergisi, Sayı.12, Ankara, 1989,s.74

Sonuç olarak BDE denildiğinde “eğitim öğretim etkinlikleri sırasında eğitimi zenginleştirmek ve kalitesini yükseltmek için öğretmene yardımcı bir araç” olarak bilgisayarlardan yararlanılması anlaşılmaktadır.

Tüm yaşamı etkileyecek ölçüde yaygın bir kullanım alanı bulan bilgisayarların günümüzde eğitim ortamında istenilen derecede verimli bir eğitim aracı olarak kullanıldığı söylenemez. Bunun nedeni olarak da BDE’ye geçiş için birtakım ön şartların yerine getirilmemesi yazılım programlarının istenilen kalitede hazırlanmaması, BDE’nin uygulayıcısı olan öğretmenlerin yeterli yetiştirilmemesi, uygun araç gereçlerin temin edilmemesinden söz edilebilir. BDE denildiğinde sadece bilgisayar ve öğrenci akla gelmemelidir. BDE yazılım, donanım ve öğretmen olmak üzere birbirine bağlı bir sistemdir. Bunlardan birinin eksikliği sistemin çökmesi demektir. BDE’de hedefe sağlıklı bir şekilde ulaşmak isteniyorsa bu üç ögeyi dikkate alınmalıdır.

2.2. Bilgisayar Destekli Eğitime Yönelik Öğretmen Yeterlikleri

Teknolojiler toplumda yaygınlaşmaya ve kullanılmaya başladıktan sonra, değişme kaçınılmaz hale gelmiştir. Eğitimin amaçlarından biri de toplumun gereksinimleri doğrultusunda bireyler yetiştirmek olduğuna göre bilgi çağına uygun, bilgi toplumlarının özelliği göz önüne alınarak öğrencileri yetiştirmek zorunluluğu ortaya çıkmıştır. Günde 6000 - 7000 civarında bilimsel makalenin yayımlandığı, bilginin 5 yılda bir ikiye katlandığı günümüzde yetiştirilen bireylerin bilgiye ulaşma, bilgiyi düzenleme, bilgiyi değerlendirme, bilgiyi sunma ve iletişim kurma becerileri ile donanık hale getirilmesi gerekir. Kuşkusuz ki, yalnızca öğrencilerin değil onları yetiştirecek olan öğretmenlere de bu becerilerin kazandırılması gerekmektedir. Hem öğrencilere hem de öğretmenlere "bilgisayar farkındalığı", "bilgisayar okur yazarlığı" gibi beceriler kazandırılmalıdır.⁸²

“"Bilgisayar farkındalığı" genellikle bilgisayarların günlük yaşamımızdaki kullanımlarının ve toplum üzerindeki etkilerinin farkında olmaktır. "Bilgisayar farkındalığı" bilgisayarların tarihini incelemek, bilgisayarın nasıl çalıştığını bilmek, bilgisayarların neler yaptığını ve nerelerde kullanıldığı hakkında bilgi sahibi olmak ve

---

⁸² Akkoyunlu, “Bilgisayar Okur Yazarlığı Yeterlikleri ile Mevcut Ders Programlarının Kaynaştırılmasının Öğrenci Başarı ve Tutumlarına Etkisi”, s.127

toplum üzerindeki etkilerini bilmek gibi özellikleri içermektedir. "Bilgisayar farkındalığı"nın kazandırılması ile de "bilgisayar okur yazarlığı" başlatılacaktır.”⁸³

"Bilgisayar okur yazarlığı"nı bir dildeki "okur yazarlık"la eş anlamda alarak, bir dili kullanma, okuma ve yazma yeteneği olarak tanımlar. Bilgisayar okur yazar bir öğretmen;⁸⁴

- Bilgisayar sistemlerinin ne olduğunu anlamak,
- Bilgisayar sözlüğündeki kelimeleri kullanmak,
- İşi ile ilgili olarak bilgisayar kullanmak,
- Bir programın ne olduğunu ve nasıl çalıştığının bilincinde olmak,
- Bilgisayarın ticaretle, endüstride ve diğer alanlardaki uygulamalarının farkında olmak,
- Bilgi teknolojilerinin ve sosyal doğurgularının farkında olmak zorundadır.

Öğretmenler, bilgisayarın öğretimde kullanmaları için bilgili kişilerden yardım alabilirler. Öğretmenlerin kendi aralarında takım çalışması yapmaları da gerekmektedir. Sınıf öğretmeni gerekli olan profesyonellerle iletişim kurmalı ve çalışmalıdır. Bununla birlikte öğretmenin sesi hala en önemlisidir. Çünkü öğrencinin ilköğretim eğitiminde birincil sorumludur. Öğrenci, zamanının büyük bir çoğunluğunu öğretmeniyle geçirmektedir ve öğretmen öğrencinin nasıl ve neyi öğrendiğini gözlemleme pozisyonundadır. Sınıf öğretmeni, bilgisayar destekli öğretim bilgisini sınıf materyalleri ile yürütmekle yükümlü tek kişidir.⁸⁵

Öğretim ortamlarını, “çağdaş öğrenme” biçiminin gerektirdiği ölçütlere uygun düzenleyerek bilgi çağını yakalayabilmek için öğretmenlerin, bilgisayar destekli öğretimin temel prensiplerini ve öğretim sürecine katkısını anlamaları, bilgisayar destekli eğitimin sınıflarında en iyi şekilde nasıl kullanılabileceklerini bilmeleri gerekmektedir. Öğretmenler, bilgisayar destekli öğretimin temel ilkelerini anladıkları ve eğitime katkılarını gördükleri zaman bilgisayara daha olumlu yaklaşmakta ve başarılı olmaktadır.

---

⁸³ Akkoyunlu, a.g.m., s.129

⁸⁴ Akkoyunlu, a.g.m., s.129

⁸⁵ Kocasaraç, H., “Bilgisayarların Öğretim Alanında Kullanımına İlişkin Öğretim Yeterlilikleri”, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, 2003, s.35

Öğretmen öğretim sistemini temel bileşenlerinden biridir. Çünkü öğretmen, öğretim sisteminin öteki bileşenlerini düzenler, yönetir ve denetler. Öğrenme ortamlarını saptar, toplumsal dokuyu örgütler. Öğretim donanımlarını seçer, öğretim yöntemlerini uygular ve sonuçlarını değerlendirir. Bilgisayarla birlikte öğretmen, mekanik işlerden kurtulacaktır. 2000 yılının öğretmeni, bilgisayarla, bilgi kaynağı olma ve aktarma durumundan kurtulacaktır. Artık o, öğrencileri bilginin kaynağına yönlendiren gereksinimleri olan bilgiye ulaşmaları için onlara gerekli becerileri kazanmalarını sağlayacak eğitim ortamını hazırlayacak kişi olacaktır. Kısaca, bilgisayar ve yeni bilgi teknolojileri öğretmenin bilgi aktarma, amaçları saptama ve değerlendirme gibi rollerini elinden almaktadır. Diğer taraftan, öğretmene daima araştırma yapması olanağını sunmaktadır. Böylece öğretmen öğretim sistemini geliştirecek tasarımlar kurma görevini üstlenebilecektir.⁸⁶

Bilgisayara öğretimi sürecinde zamanla görüldüğü gibi, Bilgisayarla Öğretim Programları tasarımları ve bilgisayar öğretimi etkinliği, öğretmenlerin görevlerini ellerinden almamış, aksine onlara öğretim sürecinde yeni materyaller geliştirerek kullanmalarına ek olarak, öğrencilerin yeni materyaller geliştirmelerine yani yaratıcılıklarının artmasına yönelik, sınıfta öğrencileri yönetme işlevi vermiştir. Onların yeniden üretme ve yaratıcı olma becerilerinin gelişmesine yardımcı olmuştur. Bu örneklerde görüleceği üzere, yeni teknolojiler, yani diğer bir deyimle Web ile uzaktan öğrenme, eğitim alanına girerek, üniversitelerin ve okulların etkilerini azaltmamış, onlara zarar vermemiştir. Fakat bu kurumların çalışma sınırlarını genişleterek öğrenme isteyen ya da öğretim hizmeti almak isteyen bireylerle bağlantılarını ve iletişimlerini geliştirmelerini zorunlu kılmıştır.⁸⁷

Eğitim bilgisayar bağlantısını sağlıklı olarak kurulabilmesi için öğretmenlerde bulunması gereken özellikleri şu şekilde sıralamıştır:

- 1) “Donanım kurmayı ve çalıştırmayı, programları yedeklemeyi bilmelidirler.
- 2) Eğitsel yazılımlar üzerinde yeterli deneyime sahip olmalı ve ders konusuna, okul düzeyine uygun bir programlama dilini iyi bilmelidirler.

---

⁸⁶Gürol, M., “Eğitim Aracı Olarak Bilgisayara İlişkin Öğretmen Görüş ve Tutumları”, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Elazığ, 1990, s.60

⁸⁷ İpek,İ., “Bilgisayarla Öğretim ve Uzaktan Öğretim Tasarımı Modelinde Stratejiler”, Akademik Bilişim Konferansı, Konya, 2002, s.2

- 3) Kendi bilim alanlarında bilgisayarın en verimli olarak nasıl kullanacağı konusunda fikir sahibi olmalı; bu alandaki çağdaş gelişmeleri; Bakanlığın yayınlacağı ve her öğretmene göndereceği bir periyodikten takip etmelidirler.
- 4) Kendi sınıflarının durumuna göre, dersin amaçlarını gerçekleştirecek basit eğitsel programları yazabilmeli; hatta öğrencileri de buna teşvik etmelidir. Çünkü; yaş, yetenek ve bilgilere uygun bir eğitim böyle ortaya çıkabilir.”⁸⁸

Eğitimde teknoloji kullanımının sonuçlarına yönelik olarak yapılan araştırmalarda, zengin teknolojilerle iç içe olan öğretmenlerin davranışlarında köklü değişiklikler gözlenmiştir. Norton ve Wiburg’a göre bilgisayarları eğitim süreciyle bütünleştirme çabaları gösteren öğretmenler dört basamaktan geçerek gelişmekte ve bu amaçlarına ulaşmaktadırlar. Bu basamaklar aşağıda özetlenmektedir:

1. “Bilgisayar kullanımının ilk yılında öğretmenler öncelikle bilgisayarı nasıl kullanacaklarını öğrenmekle ve teknolojiyi klasik eğitim programları ve öğretim yöntemlerini desteklemek için kullanmaktadırlar.
2. Bilgisayar kullanımının ikinci yılında öğretmenler, bilgisayar ile geleneksel eğitim programlarını daha kısa sürede gerçekleştirmekte ve bunun sonucunda problem çözme eğitimine daha fazla zaman ayırabildiklerini farketmektedirler.
3. Üçüncü yıla gelindiğinde öğretmenlerin öğretim yöntem ve tekniklerinde köklü değişiklikler gerçekleşmektedir. Artık bilgisayar öğretme ve öğrenme süreciyle bütünleştirilmiş ve öğretmenler daha çok grupta öğretim, grupta eğitim programı geliştirme, iş birliği ile öğrenme gibi yeni yaklaşımları kullanmakta disiplinler arası projeler gerçekleştirmektedirler.
4. Araştırma sonuçlarına göre öğretmenler bu sürecin dördüncü ve son basamağında yeni öğrenme çevreleri oluşturarak teknolojiden etkin bir şekilde yararlanmaktadırlar. Öğretmenlerin, bu süreç sonunda öğrenmenin “yaratıcı ve etkileşimli bir süreç” olduğu görüşüne vardıkları gözlemlenmiştir. Öğretmenler

---

⁸⁸ Ergün, M., “Eğitimde Bilgisayarların Kullanılma Zorunluluğu ve Programların Yeniden Düzenlenmesi”, İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Sempozyumu, Malatya, 1989, s.112

ayrıca, bilginin, öğretmenden alınan bir şeyden almaktan çok öğrencinin kendisi tarafından yapılandırılan bir şey olduğunu da öğrenmişlerdir.”⁸⁹

Öğretme öğrenme süreçlerinde öğretmene yardımcı bir araç olarak bilgisayar, öğretmenin süreçlerdeki rolünü de değiştirmektedir. Öğretmenin öğretim süreçlerindeki sıradan işlerini azaltan bilgisayar, öğretmenlerin 'Etkili ve Verimli Eğitim Nasıl olmalı?' sorusuna daha çok zaman ayırmalarını sağlar. Bu nedenle, öğretmenlere yüksek öğrenimleri sırasında bilgisayar okur- yazarlığı yeteneğini kazandırmak gereklidir. Böylece öğretmen, var olan bilgi becerilerine ek olarak yeni bilgi ve beceriler de edinecektir. Bu açıdan öğretmenlik mesleği bir sanat olarak değil de bir teknoloji olarak görülmeli, eğitim bilimlerindeki çağdaş gelişmelere dayalı olmalıdır.

Bilgisayar destekli öğretimde görev alacak öğretmenlerin eğitimi ve kazanmaları gereken yeterlikler konusunda ulusal düzeyde yapılan araştırma ve uygulamalarda da uluslar arası düzeyde olduğu gibi çeşitli görüşler ve yeterlik alanları sınıflamaları yapıldığı görülmektedir:

Bu eğitim;⁹⁰

1. Bilgisayar öğrenme ve kullanımı
2. Öğrenme-öğretme süreçlerinde bilgisayardan yararlanma
3. Eğitsel bilgisayar programlarının hazırlanması olarak üç grupta ele alınır.

Öğretmenleri bilgisayar destekli eğitim konusunda sahip olması gereken nitelikleri belirlemeden önce sahip olması gerekmeyen nitelikleri sıralamak yararlı olabilir. Bu nitelikler ise şunlardır:

- “Öğretmen ne yazılımlarda ne de donanımda ortaya çıkması muhtemel olan hiçbir arızaya müdahale etmek zorunda kalmayacaktır.
- Son kullanıcı durumundaki öğretmenin bütün yaşamı boyunca bir tek program yazması gerekmeyecektir.

---

⁸⁹ Şentuna, s.58

⁹⁰ Milli Eğitim Bakanlığı, Türkiye’de Bilgisayar Destekli Eğitim Projesi Danışma Kurulu Toplantısı Raporu, Ankara, 1991, s.220

- Hatta öğretmen, bilgisayar destekli eğitim ders yazılımı bile geliştirmeyecektir. Bunun özellikle vurgulanması gerekmektedir: Çünkü; her öğretmenin kendi dersinde uygulayacağı yazılımı geliştirmesi konusunda çeşitli beklentiler dile getirilmektedir. Bu durum en azından iki nedenle imkansızdır: Birincisi; ders yazılımı geliştirmek geniş bir ekip gerektiren emek isteyen, yoğun bir süreçtir, bir tek öğretmene yüklenemez. İkincisi; her öğretmenin kendi yazılımını geliştirebilmesi mümkün bile olsa eğitimde böyle bir uygulama kaos yaratır, bu yüzden onaylanamaz.”⁹¹

Böylece öğretmen görevi olmayan işleri bilirse endişelerinde biraz azalma görülebilir. Öğretmenin ilk önce Bilgisayar Destekli Eğitim'in tam olarak ne anlama geldiğini bilmesi ve ona göre sorumluluklarını öğrenmesi gerekir. Bunun sonunda öğretmenin biraz olsun kaygılarının azalabilir.

Bilgisayar Destekli Eğitimde görev alacak öğretmenlerin yetiştirilmesi problemi bilgisayar ağırlıklı değil, 'Eğitim ağırlıklı' bir eğitim programını gerektirmektedir. Bilgisayar destekli eğitim uygulamalarında görev alacak öğretmenlerin sahip olması gereken nitelikler şunlardır:

- “Öğretmen, yardımcı bellek birimlerinde ortaya çıkabilecek bir arızayı teşhis edip sorumlulara telefonla aktarabilecek düzeyde, teknik terimleri öğrenmiş olmalıdır.
- Öğretmen telefon ya da yazıyla kendisine iletilen ve silme, kopyalama gibi basit işlemlerden oluşan süreci gerçekleştirebilecek beceri düzeyinde olmalıdır.
- Öğretmen, bir bilgisayarın onarım gerektirdiği durumu basit bir müdahaleyle çözümlenebilecek durumlardan ayırt edebilmelidir.
- Öğretmen, donanımdan kaynaklanan problemleri, yazılımdan kaynaklanan probleminden ayırt edebilmelidir.
- Öğretmen, birkaç dakikada çözemeyeceği, yardıma ihtiyaç gerektiren durumları çok kısa süre içerisinde teşhis edebilmelidir. Ancak böylelikle ders içinde ortaya

---

⁹¹Kocasaraç, s.37

çıkan ve çözümü zaman alacak problemi çözmeye çalışarak zaman kaybetmesinin önüne geçilebilir.”⁹²

Yukarıda sayılanlar dışında, Odabaşı öğretmenin bilgisayar konusunda sahip olması gereken nitelikleri şu şekilde sıralamıştır:

- “Herşeyden önce öğretmenin Bilgisayar Destekli Eğitime inanması sağlanmalıdır. Bilgisayarın onun karşısında değil, yanında yer aldığına inanan bir öğretmenin herşey ne kadar kusursuz düzenlenirse düzenlensin uygulamayı sabote etmesinin önüne geçilemez.
- Bilgisayar, öğretmenin en çok zamanını alan işlerini üstlenecektir. Öğretmene bu şekilde boşalan zamanını, eğitimin verimliliği ve kalitesini yükseltmek için, nasıl kullanması gerektiği öğretilmelidir. Bu, öğretmenin daha önce almış olduğu eğitimin bir bölümünün tekrarlanması anlamına gelebilir. Ancak belirli bir süre bilgi aktarıcı olarak görev yapan öğretmende, kolay kolay silinmeyecek alışkanlıkların oluştuğu unutulmamalıdır.
- Gerek bilgisayar programlarının sahip olduğu imkanları kullanarak, gerekse sınıf içinde dolaşp öğrencileri gözleyerek izlemek, öğretmenin en önemli görevlerinden biri durumuna gelecektir. Öğretmene bu konuda yardım edilmelidir. Kaldı ki aktarma işinin bilgisayar tarafından üstlenildiği uygulamalarda, öğrencinin durumunu gösteren ipuçları da değişir. Öğretmenlerin bu konuda da bilgilendirilmesi gerekir. Ayrıca öğrencide teknoloji tarafından izlenme duygusunun yaratılmaması gibi ayrıntılar da Bilgisayar Destekli Eğitimin başarısı için büyük önem taşır.
- Öğretmenin sınıf içindeki davranışlarında, öğrenciyi izlemek dışında da önemli değişiklikler beklenebilir. Öğrencilerin anlamadıkları yerlerde soru sormalarını sağlamak, geleneksel yaklaşımdan daha büyük önem taşır ve daha zordur. Bilgisayar benzetimleriyle oluşturulmuş olan deney ortamlarında öğrenciler için de yeni bir uygulama olması yüzünden yönlendirme ihtiyacı oldukça yüksektir. Bilgisayar Destekli Eğitimin sağladığı bireysellik imkanını zedeleyecek

---

⁹² Kocasaraç, s.38

davranışlardan kaçınılması için, bazı alışkanlıklardan kurtulmak gerekir. Bu tür örnekler çoğaltılabilir. Bütün bu örnekler, öğretmenlerin daha önce karşılaşmadıkları durumlardır ve bu durumlarda nasıl davranılacağı öğretmene öğretilmelidir.

- Ders bittikten sonra, öğrencilerin dersi izlemesi sırasında elde edilen ve bilgisayara kaydedilen veriler varsa, bu verilerin değerlendirilmesi de, Bilgisayar Destekli Eğitimin önemli potansiyellerinden biridir. Öğretmenin bu konuda da desteğe ihtiyacı vardır. Sınıf içindeki uygulamadan elde edilen verilerin nasıl değerlendirilebileceği önemli bir eğitim ihtiyacıdır. Sonuçların daha önceki yıllardaki sonuçlarla ve diğer sınıflarla karşılaştırılmasının sağlanabileceği avantajlar, öğretmene önemli ufuklar açar.”⁹³

2.3. Bilgisayar Destekli Eğitimde Öğretmen Eğitimi

Bilgisayar Destekli Öğretim uygulamalarının başarısı; uygulamaların yürütücüsü durumunda bulunan öğretmenlerin yetiştirilmesi ve bilgisayar destekli öğretime ilişkin hazırlık, tutum, beklenti, görüş ve önerileri ile yakından ilgilidir. Öğretmenlerin kazanmaları ile ilgili beceriler, bilgisayarın nasıl çalıştığı, neleri yapabildiği, nasıl programlandığı gibi konularından çok öğretmenini kendi branşındaki programlardan hangisini, hangi konularda yeterli olduğu, öğrencilere ne sağlayacağı gibi konularda yoğunlaşmaktadır. Bilgisayarın sınıf ortamında kullanılmasıyla öğretmenin rolü de değişmiştir. Öğretmen, artık her şeyi bilmek zorunda olan bir kişiden çok rehber ve yol gösterici kimliğine bürünmüştür. Ayrıca bilgisayarların eğitim sürecine girmesi sonucunda öğrenmenin içeriği değişmekle kalmayıp öğretmeninde işini kolaylaştırmıştır.

Teknoloji kullanımı konusunda öğretmen endişelerinin merkezinde öğretmenlerin teknolojinin kullanımını pratik olarak görememeleri gelmektedir. Öğretmenleri direkt öğretim modeline sıkı sıkıya bağlı oldukları ve teknolojinin nimetlerinden olan yeni öğretim tekniklerindeki fırsatları görüp anlayamamaları sorunlar arasındadır. Bu anlamda yapılması gereken iş öğretmenlerin teknolojileri birer tehdit olarak değil birer fırsat olarak görmelerinin önünü açmaktır. Bunu başarabilmek için öğretmenler pedagojik eğitimleri

⁹³Odabaşı, F., Bilgisayar Destekli Eğitim,Eskişehir, 1998,
<http://www.aof.edu.tr/kitap/IOLTP/2276/unite08.pdf> (20.02.2007)

gereği eskiden olduğu gibi sınıf sahnesinde her konuyu bilen bir bilgi kişi olmaktan sıyrılıp, ihtiyaç duyulduğunda rehberlik yapabilecek kişiler haline dönüşmelidirler.

Öğretmenlerin endişe duyduğu diğer bir konuda yeni teknolojileri gerektirdiği nitelikleri kazanmada sisteme güvenmemeleridir. Öğretmenler kendilerini desteklemede sistem başarısız olduğunda başarısızlıktan kendilerini sorumlu tutulacağından endişe etmektedirler.

“Öğrenimini tamamlamış bir öğretmenden, bilgisayar teknolojisini sınıfta en iyi şekilde kullanmasını sağlayacak bilgi ve güvene sahip olması gerekir. Ancak pek çok okulda öğretmenlerin bilgisayar kullanımı konusunda bilgileri yeterli olup olmadığı sorgulanmaktadır. Pelgrum ve Plomp (1993) yirmibir ülkede yaptıkları “Bilgisayar Kullanımı” ile ilgili araştırmaların sonuçlarına göre öğretmenlerin bilgi düzeyleri ve becerileri, aldıkları eğitim ile güçlü bir bağ olduğunu ortaya koymuştur. Ayrıca öğretmen eğitimindeki içerik ve verilme düzeyi, bilgisayarın öğretmen eğitimine uyarlanması derecesi ile ilişki çıkmıştır. Teknolojik gelişmeler hızla devam ettiği sürece bilgisayara karşı olan tutumlar yoğun olarak araştırmalara konu olacaktır. Ancak öğretim süreçlerinde bilgisayar kullanımını belirlemeye yönelik çalışmalar değişen eğitim-öğretim sistemi ile birlikte artmaktadır.”⁹⁴

Öğretmenler tutumları konusunda iyimser olmamızı gerektiren bir nokta genç öğretmenlerimizin teknoloji konusunda olumlu tutumlarıdır. Genelde öğretmenlerimiz video ve fotokopi makinası erişimini bilgisayar erişiminden daha erişimli olduklarını düşünseler de bu bulgu genç öğretmenler de tersine dönmektedir. Bu durum yakın gelecekte öğretmenlerimizin teknolojik tutumları konusundaki pozitif değişimin müjdesini vermektedir. NEA (National Education Association) Ulusal Eğitim Kurumu araştırması öğretmenlerin evlerinde normal nüfustan daha fazla oranda bilgisayar ve modeme sahip olduklarını göstermektedir.⁹⁵

Teknoloji entegrasyonu alanında yaptığı çalışmalarla bilinen Everet Roger (1995) bireylerin yenilikleri çok değişik tepkiler verdiklerini ifade etmektedir. Roger bireylerin verdikleri tepkilere göre şöyle sınıflamıştır;

---

⁹⁴Meral,M., -Zereyak ,E., “Öğretmenlerin Eğitiminde Bilgisayar Kullanımına İlişkin Tutumları”, Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, Özel Sayı II, Sakarya, 2001, s.283

⁹⁵ Şentuna, s.30

- 1- “Yenilikçiler; kurumun %2-3 gibi küçük bir parçasını oluşturan bu bireyler risk almaya istekli maceracı bir kişiliğe sahiptirler. Bu kişiler yeni Teknolojileri gerektirdiği bilgi ve becerileri öğrenmeye isteklidirler.
- 2- Erken adapte olanlar; grubun %13-14’ünü oluştururlar. Organizasyon içerisinde bu bireylere saygı duyulur. Kurum içerisinde başarılı bir teknoloji entegrasyonunun yapılabilmesi için bu kişilerin işbirliğine ihtiyaç duyulur. Erken çoğunluğun üyeleri; grubun %34’ünü oluştururlar, çok dikkatlidirler ve belirlenen zaman diliminde entegrasyonla ilgili kendilerinden beklenen görevleri zamanında yerine getirirler. Fakat süreç içerisinde risk almaktan kaçınırlar.
- 3- Geç çoğunluğun bireyleri; grubun %34’ünü oluştururlar . Değişikliği şüpheyle karşılarlar ve daha çok kendi ilgi alanlarıyla meşguldürler. Teknoloji fobisi olanlar; grubun %16’sını oluştururlar. Korkularından dolayı değişime sürekli olarak direnç gösterirler ve sadece çok gerekli olduğunda ve baskı altına alındığında işbirliği yaparlar.”⁹⁶

Uluslararası düzeyde Bilgisayar Destekli Öğretim için Öğretmen yetiştirme uygulamaları ve modelleri incelendiğinde; bu konuda Amerika Birleşik Devletleri, İngiltere, Fransa, Japonya, Kanada, Rusya gibi ülkelerin önemli gelişmelerle yol kat ettikleri görülmektedir. 1980’li yıllardan itibaren başlatılan çeşitli projelerle Bilgisayar Destekli Öğretim için öğretmen yetiştirmeye oldukça önem verildi ve bu projeler ile öğretmenlerin yazılım geliştirme, öğrenci yetiştirme eğitimi, çağdaş bilgi teknolojileri vb. konularda yeterli bilgi beceri ve tutumları kazanmaları amaçlandıği görülmüştür.⁹⁷

Okullara getirilecek herhangi bir yeniliği uygulayacak ve öğrencilere yönlendirecek olan kişiler okuldaki öğretmenlerdir. Bilgisayar veya başka teknolojik cihaz, tebeşir gibi bir araçtan öte bir şey değildir. Bilgisayarlar sınıf içinde, müfredat ile bütünleşik olarak kullanılmadığı, teknoloji, sınıfta eğitimi etkileyen önemli bir araç gelmediği sürece gerçek anlamda eğitimde bilgisayarlardan yararlanıldığını söylemek çok zordur. Milli Eğitim

---

⁹⁶ Şentuna, s.31

⁹⁷ Mesleki ve Teknik Araştırma ve Geliştirme Merkezi, Türkiye’de Bilgisayar Destekli Eğitim, Ankara, 1991, s.28

Bakanlığı'nca yapılan açıklamalarda bugüne kadar 30.000'den fazla öğretmenin eğitildiği ve bu öğretmenlerin hepsinin okullara bilgisayar ile eğitimin birlikte devam etmesini arzuladıkları belirtilmektedir. Yalnız Türkiye'de her okulun bilgisayar destekli eğitimde eşit koşullarda olmadığı bilinmektedir.

Belçika'da ilkokulların %50'sinden fazlasında ve orta dereceli okulların ise %90'ında bilgisayar bulunmaktadır. Bilgisayar kullanımının bu yüksek oranlara ulaşmasına rağmen orta dereceli okullarda her üç kişiden birisi ve ilkokullarda ise öğrencilerin ancak %10'u ancak bilgisayar kullanmaktadır ve hızla artmaktadır. Ülkede yaşanan bu başarısız deneyimin üç ayrı nedene bağlı olduğu belirtilmektedir. Bunlar sırasıyla; altyapı, eğitimi veren öğretmenlerin ve sistemin çalışmasından sorumlu olan kişilerin yetersizliğidir. Ayrıca teknolojideki hızlı ilerleme ve eğitim yazılımlarının yetersizliği de önemli bir rol oynamaktadır. İspanya'da karşılaşılan problemlerin; teknoloji donanımlarının pahalı olması, öğretmenlerin yeterince eğitilmemiş olmamaları ve bu eğitimin çok uzun alması şeklinde özetlemek mümkündür.⁹⁸

Öğretmenlerin bilgisayarları derslerinde etkin olarak kullanabilmelerini sağlamanın en önemli unsuru, öğretmenlerin bu teknolojiyi çok iyi bir şekilde kullanmalarını sağlamaktır. Bunun için çeşitli yaklaşımlar olabilir. Örnek olarak, Güney Kore'de benzer bir bilgisayar destekli eğitim projesinde, öncelik öğretmenlere verilmiş ve her öğretmene bir bilgisayar alınması planlanmıştır. Öğretmenlerin bu bilgisayarları günlük işlerinde kullanmaları istenmiş böylece öğretmenlerin bilgisayarlarla tanışmaları ve kendilerini bilgisayar kullanımı konusunda emin hissetmeler hedeflenmiştir. Daha sonra, müfredata yönelik bilgisayar kullanım projelerinin gündeme getirilmesi ve okullara kişisel bilgisayarların alımının başlatılması planlanmıştır.⁹⁹

Öğretmenleri, onlar için çok yeni ve değişik konuda eğitmek için, hangi öğretmen kitlesine, neyin ne kadar öğretilmesi gerektiğini iyice belirlemek gerekir. Yukarıda belirtildiği gibi, öğretmen eğitimi konusunda ülkelerin koşullarına ve durumlarına göre değişen çeşitli yollar izlenmiştir. Her okuldaki öğretmenlerin tamamını aynı oranda eğitmek yerine, birkaçını ileri düzeyde, diğerlerini ise kendilerine yetecek düzeyde eğitmek genellikle tercih edilen bir uygulama olmuştur. Milli Eğitim Bakanlığı'nın Merkezi bir

---

⁹⁸ Kocasaraç, s.29

⁹⁹ Çağıltay, K. ve Diğerleri, "Bilgisayar Destekli Eğitime Eleştirel Bir Bakış", <http://www.cc.metu.edu.tr/~kursat/papers/inet-tr98/inet98.html> (02.11.2006)

yönetim göstermesi ve çok iyi bir eğitim deneyimine sahip olması bu tür uygulama için uygun temel oluşturacaktır. ¹⁰⁰

Bilgisayar destekli öğretimde görev alacak öğretmenlerin eğitimi, kazanacakları yeterlilikler konusunda ulusal ve uluslararası düzeyde gerçekleştirilmiş olan çeşitli araştırma ve uygulamalar incelendiğinde bu konuda farklı görüşlerle uygulamaların bulunduğu dikkati çekmektedir. Bilgisayar destekli öğretime yönelik öğretmenlerin hizmetiçi eğitiminde ülkelerin koşullarına göre değişen stratejiler uygulanmıştır. ¹⁰¹

1989 yılında MEB'e bağlı yapılan Danıştay Kurulu'nda 'Öğretmen Yetiştirme Komisyonu tarafından bir rapor hazırlanmıştır. Hazırlanan bu rapora 1990 Danışma Kurulu'nun ilgili komisyonu da katılmıştır. Sözü edilen bu raporda Bilgisayar Destekli Eğitim için öğretmen yetiştirme, hizmet öncesi ve hizmet içi eğitim programları olmak üzere 2 ana grupta incelenmiştir. ¹⁰²

Sözü edilen komisyonun hazırladığı raporda öğretmen yetiştirme ile ilgili yapılan öneriler şöyle sıralanmıştır: ¹⁰³

- Bilgisayar destekli eğitim projesi belli strateji ve programları içermeli ve sürekli değerlendirme, geliştirme üzerinde durulmalıdır.
- Bilgisayar destekli eğitim'inin, eğitim sistemimizde gereğince yerleşmesi için sistemin bütünüyle dikkate alınması gerekir.
- Yazılım geliştirme merkezleri kurulmalıdır ve bu konuda Milli Eğitim Bakanlığı ilgili eğitim fakülteleri destek vermelidir.
- Bilgisayar destekli eğitim konusunda öğretmenler kitap yazmalı ve öğretmenler Tv yayınlarıyla desteklenmelidir.

---

¹⁰⁰ Öztürk,A., -Okur M.C., Türkiye'de Bilgisayar Destekli Eğitim ve Buna İlişkin Stratejiler, 6. Türkiye Bilgisayar Kongresi , İstanbul, 1989, s.15

¹⁰¹ Köksal A., "Eğitimde Bilgisayar ve Bilgisayar Destekli Öğretim Alanında Avrupa Deneyim", V.Türkiye Bilgisayar Kongresi, İstanbul, 1988, s.58

¹⁰² Milli Eğitim Bakanlığı, Türkiye'de Bilgisayar Destekli Eğitim, Ankara, 1990, s.102

¹⁰³ Milli Eğitim Bakanlığı, a.g.k., s:102

- Her okulda bir bilgisayar laboratuvarı kurulmalı ve labaratuvarlar sürekli açık bulunmalıdır.
- Bilgisayar destekli eğitim yetiştirme programlarında görev alacak öğretmenlerin kursa katılabilmesi için, bunlar bazı derslerden muaf tutulmalıdır.
- Yaz döneminde yoğun programlar düzenlenmelidir.
- Eğitim programlarının seçimi önceden uzmanlarca yapılmalıdır
- Bilgisayar destekli eğitim projesinde gerekli koordinasyonu sağlamak üzere bir konsey kurulmasında yarar görülmektedir.
- Bazı üniversitelerinin bilgisayar destekli eğitim lisansüstü eğitim çalışmaları desteklenmelidir.
- Bilgisayar destekli eğitim konusundaki uzmanların yurtiçi ve yurtdışı kongrelere katılmaları desteklenmelidir.

2.3.1. Bilgisayar Destekli Eğitimde Hizmet Öncesi Eğitim

Öğretmenlerin gelecek nesli nitelikli yetiştirebilmeleri için kendilerinin de nitelikli olarak yetişmeleri gerekmektedir. Öğretmenlerin eğitim sisteminde önemli rolü olduğundan öğretmenlerin yetiştirilmesinin çok önemli olduğunu ve öğretmen adaylarının iyi bir eğitimden geçmesinin ise nitelikli öğretmen eğitimi programlarıyla gerçekleştirilebileceğini belirtmektedir.

Türkiye’de öğretmen adaylarının hizmet öncesi eğitimi, Eğitim Fakülteleri tarafından verilmektedir. Öğretmen adaylarının sadece alan uzmanı olarak yetişmeleri yeterli olmadığı gözükmüş ve bunun için diğer fakültelerden mezunların öğretmen olabilmeleri için meslek bilgisi derslerini almalarının bir gereklilik olduğu ortaya çıkmıştır. Öğretmenlik meslek bilgisi olmayan mezunlar matematik öğretmeni işlevi değil, matematikçi; tarih öğretmeni işlevi değil, tarihçi işlevi göreceklendir. Bununla birlikte öğretmenlerin çağın getirdiği yenilikler doğrultusunda öğretme-öğrenme süreçlerinde

öğrencilere başarılı biçimde rehberlik yapabilmeleri için teknolojiyi eğitim sürecinde nasıl işe koşacaklarını bilmeleri gerekmektedir.¹⁰⁴

Bilgi çağında herkes bilgisayar teknolojilerinin öğrenilmesi gerektiği konusunda hemfikirdir. Bugün artık okul öncesi eğitim kurumlarında bile bilgisayar teknolojilerinin kullanımı öğretilmektedir. Aday öğretmenlerin hem teknolojiyi çok iyi derecede kullanma becerileri sergileyebilmeleri hem de bu teknolojileri öğretme-öğrenme süreçlerinde optimum verimlilik düzeyinde kullanabilmeleri gereklidir.

Bilgisayarlar, öğretme-öğrenme sürecindekilere çeşitli zengin ortamlar sunmaktadırlar. Bu olanakların verimli kullanılabilmesi için öğretmenlerin hizmet öncesi eğitiminin de teknolojik gelişmeler doğrultusunda değişmesi ve gelişmesi gerekir.

Öğretmenlerin çağdaş öğretim teknolojilerini bilmesi ve onları derslerinde kullanması niteliklerinin olumlu bir göstergesidir. Bunun için öğretmen eğitimi veren programlarda bu tür derslere önem verilmiştir. Özellikle bilgisayar okur-yazarlığı ve bilgisayar aracılığı ile ders materyallerinin hazırlanması bu programların önceliklerinden biri olmuş ve zorunlu ders olarak gösterilmiştir.¹⁰⁵

Teknoloji okur-yazarlığı bilgi toplumunda her bireyin sahip olması gereken yeterlidir. Bu özellik, aday öğretmenleri yetiştiren programlardaki “Temel Bilgi Teknolojileri” dersi ile kazandırılmak istenmektedir.

Var olan teknolojiyi öğretme-öğrenme süreçlerini kullanılabilmesi ile ilgili ve öğretmenlerin taşınmaları gerekli olan özel yeterlidir. Bu özellik ise “Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme” dersi ile öğretmen adaylarına kazandırılmak istenmektedir.

Aday öğretmenlere öğretim teknolojileri kullanarak öğretim materyalleri geliştirme ve var olan öğretim materyallerini değerlendirme becerilerinin kazandırılması gerekir. Öğretim materyalleri, öğretme-öğrenme sürecinde öğrenmeyi kolaylaştırıp daha kalıcı ve verimli bir öğretim yapmak için kullanılırlar.

---

¹⁰⁴ Odabaşı, F., -Gündüz Ş., -Bilgi Çağında Öğretmen Adaylarının Eğitiminde Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme Dersinin Önemi”, 2004, <http://www.tojet.net/articles/317.htm>(15.05.2007)

¹⁰⁵YÖK , Eğitim Fakülteleri Öğretmen Yetiştirme Programlarının Yeniden Düzenlenmesi, http://www.yok.gov.tr/egitim/ogretmen/ogretmen_yetistirme_lisans/rapor.doc (16.04.2007)

Türkiye’de öğretmen adaylarını yetiştiren Eğitim Fakültelerinin lisans programlarının ilk yıllarında öğrencilere genel kültür, konu alanı ve öğretmenlik meslek bilgileri birbirlerinden bağımsız olarak verilmektedir. Aday öğretmenler, daha sonra almış oldukları bu ders ile öğretim teknolojilerinin kullanımlarını ve materyal geliştirmeyi öğrenirler. Öğretmen adaylarından son sınıfa geldiklerinde Öğretmenlik Uygulaması dersinde alan bilgilerini aktarırken meslek bilgisi ile öğretim teknolojileri ve materyal geliştirme bilgilerini bütünleştirerek uygulama yapmaları beklenir. Nitelikli öğretmen olarak yetişmek için bu önemli bir ögedir. Öğretmen adayları ÖTMG dersini aldıktan sonra bilgilerini daha etkili, çekici ve verimli bir biçimde sunabilme yeterliliği kazanmaktadır.¹⁰⁶

Odabaşı ve Gündüz’e göre öğretmen adaylarının çoğu, teknolojiyi kendi derslerinde nasıl kullanabileceği konusunda sınırlı bilgiyle eğitim fakültelerinden mezun olmaktadır. Bu yüzden öğretmen adayları hizmet öncesi eğitimlerinde bu dersi almış olmalarına rağmen öğretmen olduklarında öğretim teknolojilerini kullanmakta ve buna bağlı olarak materyal geliştirmekte sorun yaşamaktadırlar. Öğretmenlerin büyük bir bölümünün hizmet öncesi eğitimlerinde öğretim teknolojileri konusunda yeterli bilgi ve becerilerle donatılmadığından öğretim süreçlerinde teknolojiyi kullanma açısından eksiklikleri olduğunu doğrulamıştır.¹⁰⁷

Aday öğretmenlerin eğitiminde genelde öğretim teknolojilerinin özellikleri, öğretim sürecindeki yeri ve önemi gibi teorik bilgiler öğretilmekte fakat bunların kullanımı öğretilmemektedir. Dersin hedefleri arasında yer alan öğretim teknolojilerinin kullanımının öğretilmesi, belki de teknolojik yetersizlikler ve nitelikli öğretim elemanı eksikliği gibi çeşitli nedenlerden dolayı öğretmen adaylarına kazandırılmasında sorunlar yaşandığı gözükmektedir.

2.3.2. Bilgisayar Destekli Eğitimde Hizmetiçi Eğitim

Teknolojinin hızla geliştiği sosyal ve ekonomik alanlarda yeniliklerin ve dolayısıyla bilginin arttığı, kurumlarda personel yönetimi kavramının yerini insan kaynakları yönetimine bırakmaya başladığı, toplam kalite yönetimi uygulamalarının hız kazandığı bu dönemde, personelde aranan yeterlilikler de değişmektedir. Böylece bir ortamda

---

¹⁰⁶ Odabaşı, Gündüz, <http://www.tojet.net/articles/317.htm>(15.05.2007)

¹⁰⁷ Odabaşı, Gündüz, <http://www.tojet.net/articles/317.htm>(15.05.2007)

kurumlarda çalışan personele gerekli yeterlilikleri kazandırmak için yapılan hizmet içi eğitimin önemi her geçen gün biraz daha artmaktadır.¹⁰⁸

“Hizmet içi eğitim; özel ve tüzel kişilere ait işyerlerinde, belirli bir maaş yada ücret karşılığında işe alınmış ve çalışmakta olan bireylere görevleri ile ilgili gerekli bilgi, beceri ve tutumları kazanmalarını sağlamak üzere yapılan eğitimidir.”¹⁰⁹

Hizmet içi eğitim; üretim ve hizmette etkililiğin, verimin, kalitenin yükseltilmesi, ürünün üretimi ve tüketimi sürecinde meydana gelebilecek hataların ve kazaların azaltılması, maliyetlerin düşürülmesi, satış ve hizmet sunumunda nitel ve nicel yönden gelişmesinin sağlanması, kârların yükseltilmesi, vergi gelirlerinin ve tasarruflarının artırılması amacıyla iş gücüne verilen temel meslek ve beceri eğitimi yanında iş görene çalışma hayatı süresince de bilgi, beceri ve davranış ve verim düzeyini yükseltici plânlı eğitim etkinlikleridir.

“Hizmet içi eğitim programları uygulandığı yere göre sınıflandırılır. Hizmet içi eğitimin nerede yapılacağına saptanmasında öğretici elemanlar, yetiştirilecek personel, eğitimde kullanılacak araçlar ve kurumun olanakları dikkate alınır. Hizmet içi eğitim programları amaç ve koşullara göre işbaşı ve iş dışında uygulanır.”¹¹⁰

2.3.2.1. İş Başında Hizmet İçi Eğitim

Kurumun personelini iş yerinde yetiştirilmesidir. Teknolojinin öğretilmesine ve uygulanmasına yönelik ihtiyaçlar ortaya çıktığında kurum içinde görevlendirilen öğretmenler tarafından yürütülür. Bir üst kademedeki yöneticinin kendisi ile birlikte çalışanları yetiştirmesi iş başında yapılır. Kuruma yeni giren personelin yetiştirilmesinde de bu tür hizmet içi eğitimden yararlanılır.

---

¹⁰⁸Taymaz A.H. ve diğerleri, “Hizmetiçi Eğitimde Koordinasyon Sağlanması Toplantısı”, Milli Eğitim Eğitim,Kültür-Sanat Dergisi , Sayı.133, Ankara, 1997, s.13

¹⁰⁹Taymaz A.H, Hizmet içi Eğitim Kavramlar, İlkeler, Yöntemler, Ankara, 1981, s.4

¹¹⁰ Hizmetiçi Eğitim Rehberi, 2000, http://tbd.org.tr/listeler/bt-egitim-eg/2003/Apr/att-0000/01-Hizmet_ii_BT_Eitim-dzenlenen-v1.1.doc (12.02.2007)

2.3.2.2. İş Dışında Hizmet İçi Eğitim

Planlanan hizmet içi eğitim için kurumun olanakları sınırlı veya yoksa hizmet içi eğitim iş dışında yapılır. Bilgisayar teknolojileri personelinden özellikle uzmanlık alanlarında yapılacak eğitime katılanların bu süre içinde kurumdaki işlerinden ayrılmış olmaları tüm zaman ve çabalarını eğitime ayırabilmeleri bakımından yararlıdır. İş dışındaki eğitim, kurumların iş yeri dışındaki özel eğitim merkezlerinde, üretici ve tedarikçi firmaların sağlayacağı tesislerde, öğretim kurumlarında yapılabilir.

2.3.2.3. İnternet/İntranet Üzerinden Eğitim

Hizmet içi bilgisayar teknolojileri eğitiminde ucuz ve etkileşimli bir alt yapı sunan bu yöntem personelin boş zamanlarda internet/intranet üzerinden eğitim almasını sağlar. Bu yöntemle personel iş yerindeki ve iş dışındaki zamanını verimli bir şekilde kullanabilir. Personel sistem içerisinde senkron ve asenkron olarak bilgi ihtiyacını karşılar. Gerekli gördüğü sorun ve çözümleri başkalarıyla paylaşır. Kendi bilgi ve düzeyini denetler, başarı durumunu takip eder.

Öğretmen eğitiminde teknoloji entegrasyonunun öğretilmesinde yapılması gereken bir diğer girişimde yüksek öğrenimle kurulacak olan güvenilir ilişkiler ile öğretmenleri teknoloji entegrasyon becerilerinin hizmet öncesi eğitimlerinde başlatılmasını sağlamak olacaktır. Dünya ülkelerinde bilgisayar destekli öğretim uygulamalarına bakıldığında; uygulamalarda bilgisayar destekli öğretim konusunda öğretmenlerin eğitiminin hizmet öncesi ve hizmet içi olmak üzere iki yönlü yürütüldüğü görülmektedir.¹¹¹

Teknoloji Eğitimi öğretmenlerinin istihdamında, nicelik kadar önemli ikinci bir sorun ise, niteliktir. ESEF programlarında da görüldüğü gibi, teknoloji eğitimi alanında multidisipliner bir anlayışla öğretmen yetiştirilmesi zorunluluğu bulunmaktadır. Bu alanda istihdam edilecek öğretmenlerin genel öğretmenlik nitelikleriyle birlikte; mekanik yetenekleri yanında, teknolojiyle içli dışlı olmaları gerekmektedir. Teknoloji kültürünü bireye kazandırabilmenin yolu, önce bu kültüre sahip olmaktan geçer. Dolayısıyla, teknoloji eğitimi öğretmenin genel teknoloji ve onun boyutlarını çok yakından tanıma, inceleme, değerlendirme yeterliliğine, geniş bir teknik kültüre ve mesleki bilgi becerilere

---

¹¹¹ Köksal,a.g.m., s.58

sahip olması gerekmektedir. Teknoloji eğitimi öğretmeni, bilme yanında bildiklerini en uygun yöntemlerle uygulamaya aktarma ve öğrenci için tasarlama-yapma ve uygulayıp değerlendirme ortamları hazırlama durumundadır. Bu bakımdan, bu alan öğretmenlerinin yetiştirilmesinde hizmet öncesi kadar hizmet içi eğitimde ayrı bir önem taşımaktadır. Varolan durumda teknoloji eğitimi alanında görev yapan öğretmenler üzerinde bir nitelik araştırması yapılmadığı için, bunların nitelik ve yeterlilikleri konusunda elde bilimsel veriler bulunmamaktadır. Bununla birlikte, teknolojik alanda kendisini gösteren hızlı değişime karşın, söz konusu öğretmenlerin yeterliliklerini geliştirme yönünde geçmişten günümüze hemen hiç hizmet içi eğitim programının düzenlenmemiş olması da son derece çarpıcıdır. Bu alanda istihdam edilen bir bölüm iş görenin hizmet öncesi öğrenim durumlarının da teknoloji eğitiminin gerekleriyle bağdaşmadığı düşünüldüğünde, alanda görevli öğretmen yeterliliklerinin istenilen ölçülerin çok gerisinde kalmasını beklemek yanlış olmayacaktır.¹¹²

2.4. Bilgisayar Destekli Eğitimde Formatör Öğretmenlerin Rolü

“Öğretmen eğitiminde amaç, öğretmenlerin hem kendileri, hem de öğrencileri için bilgisayarların nasıl bir potansiyel olduğunu farkına varmalarıdır. Öğretmenler bilgisayar kullanmanın yararlarını görür ve bilgisayarın önemini kavrarlarsa bilgisayara olan bakış açıları değişir, bilgisayarı eğitim sürecine taşır, hem öğrencilerinin hem de kendi yaratıcılıklarının gelişimine katkıda bulunurlar.”¹¹³

Öğretmenlerin üzerine düşen rolleri yerine getirebilmeleri için bazı öğretmen yetiştirme modelleri benimsenmiştir. Türkiye’de de Avrupa ülkelerinde olduğu gibi öğretmen eğitiminde genel olarak Piramit modeli benimsenmiştir. Bu modelde esas, öğretmenlerin öğretmenleri eğitmesidir. Formatör öğretmen denilen bu kişiler bir modelin en önemli kişileridir. Evans (1995) tarafından yapılan bir araştırmada sınıf öğretmeni ve yöneticileri formatör öğretmenleri araştırmalarını destek oldukları sonucuna ulaşılmıştır.

---

¹¹²Akpınar, Y., Öğretmenlerin Yeni Bilgi Teknolojileri Konusunda Eğitimi, Ankara, 2001, s.25

¹¹³ Milli Eğitim Bakanlığı, a.g.k., s.60

Bu durum yeni teknolojilerin yaygınlaştırılmasında ve etkili kullanılmasında öğretmenlerin özveri içerisinde çalıştıklarının bir göstergesi olarak değerlendirilebilir.¹¹⁴

1991 yaz döneminde Milli Eğitim Bakanlığı tarafından düzenlenen 4 ay süreli bilgisayar destekli öğretim kurslarına katılan öğretmenlere ‘formatör öğretmenler’ adı verilmiştir.

Milli Eğitim Bakanlığı’nın 1985’li yıllarda başlatmış olduğu Bilgisayar Destekli Eğitim Projesi çerçevesinde yıllardır “bilgisayar formatör öğretmen yetiştirme” çalışmaları sürdürülmektedir. Formatör öğretmen yetiştirmeye yönelik kurslar incelendiğinde, 1991 yılından sonra bu kursların sayısında artış olduğu görülmektedir. Milli Eğitim Bakanlığı Bilgisayar Destekli Eğitim Projesi kapsamında Hizmet İçi Daire Başkanlığı aracılığı ile yaz aylarında 1991 yılından beri farklı üniversitelerde formatör öğretmen çalışmaları sürdürülmektedir.¹¹⁵

“1993 yılında MEB’e bağlı örgün ve yaygın eğitim kurumlarında bilgisayar laboratuvarlarının düzenlenmesi işletilmesi ile bilgisayar ve bilgisayar formatör (koordinatör) öğretmenlerin görevleri hakkında bir yönerge yayınlanmıştır. Yönerge, MEB’e bağlı örgün ve yaygın eğitim kurumlarındaki bilgisayar laboratuvarlarının, bilgisayar araç-gereç ve dokümanların korunması, belli kurallar içinde ve özenle kullanılması, bilgisayar laboratuvarlarının düzenli ve verimli bir şekilde işletilmesi, formatör öğretmenler ile bilgisayar öğretmenlerinin yetiştirilmesi ve görevlerinin belirlenmesi amacıyla hazırlanmıştır.”¹¹⁶

Yönergeye göre, formatör öğretmen olarak yetiştirilecek olan öğretmenler en az üç yıl bilgisayar dersini okutan, mesleki kıdemi en az üç yıl olan orta derecede İngilizce bilenler arasından bilgisayar formatör(koordinatör) öğretmenliği için yapılacak sınavla seçilmekte ve hizmet için eğitim kursuna alınmaktadırlar. Yönergeye göre aşağıdaki özellikleri taşıyanlar formatör öğretmen olarak görevlendirilmektedirler.

---

¹¹⁴Yurdakul B., “Eğitimde Bilgisayar Teknolojisine İlişkin Uygulamaların Değerlendirilmesi”, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 1998, s.12

¹¹⁵ Varol A., “Bilişim Alanındaki Eğitimcilerin Eğitimi”, Bilişim Teknolojileri Işığında Eğitim Konferans Bildirileri, İstanbul, 1999, s.99

¹¹⁶ Milli Eğitim Bakanlığı, Milli Eğitim Bakanlığı’na Bağlı Örgün ve Yaygın Eğitim Kurumlarında Bilgisayar laboratuvarlarının Düzenlenmesi ve İşletilmesi ile Bilgisayar ve Bilgisayar Koordinatör Öğretmenlerin Görevleri Hakkında Yönerge, Tebliğler Dergisi, 1993, s.212

Bilgisayar koordinatör öğretmenliği hizmet içi eğitim kursuna giriş sınavını kazanmış ve bunu müteakip konu ile ilgili kursu başarı ile tamamlamış olanlar ile okul öncesi eğitim ve ilkokullarda bilgisayar derleri olamaması nedeniyle bu okullarda çalışan öğretmenlerden özel bilgi beceri ve yeteneklere göre bilgisayar koordinatörlüğü hizmet içi eğitim kurslarıyla yetiştirilen öğretmenlerdir.¹¹⁷

Milli Eğitim Bakanlığı İl Milli Eğitim Müdürlükleri bünyesinde bir bilgisayar destekli eğitim biriminin oluşturulması ve bu birimde 1991 yaz döneminde formatör öğretmenlik kurslarına katılan öğretmenlerin görevlendirilmesi kararlaştırılmıştır. Formatör öğretmenlerin görevleri ise şöyle belirlenmiştir:

1. “Görevli olduğu okullarda bilgisayar destekli eğitimin verimli bir şekilde yürütülmesini sağlamak.,
2. Her ay en az 1 defa görevli olduğu okulların bilgisayar destekli eğitim koordinatörleri ile ilgili toplantı yapmak..
3. Görevli olduğu okullarda öğretmenlere bilgisayar destekli eğitim konusunda kısa süreli kurs veya seminer düzenlemek.
4. Okullarda çıkabilecek her türlü teknik veya bilgisayar destekli eğitim ile ilgili problemleri çözmek, çözemediği durumlarda Milli Eğitim Bakanlığı bünyesinde oluşturulan Bilgisayar destekli eğitim biriminde yetkililerle ilişki kurmak.
5. Firmaların yapması gereken bakım onarım işlerini takip etmek
6. Bilgisayar destekli eğitim birimi ile okullar arasında ilişki sağlamak.
7. Her yarıyıl sonunda okullarda Bilgisayar destekli eğitim faaliyetleri her türlü problemi, Bilgisayar destekli eğitim koordinatörlerinin raporlarındaki istekleri ve genel durumu, hazır anket forumlarını ve istatistiklerini Milli Eğitim Bakanlığı’ndaki Bilgisayar destekli eğitim birimine rapor ederek göndermek.

---

¹¹⁷ Milli Eğitim Bakanlığı , a.g.k., s.215

8. Bilgisayar laboratuvarları, kurulacak okullardaki öğretmenleri, Bilgisayar destekli eğitim konusunda bilgi vermek.”¹¹⁸

Yönergedeki formatör öğretmenlerin görevleri incelendiğinde, bilgisayar destekli eğitimde bu öğretmenlerin anahtar kişiler oldukları anlaşılmaktadır. Türkiye’de olduğu gibi yurt dışında da bilgisayar formatör öğretmenleri bilgisayar hakkında herşeyi bilen, tüm eğitimsel ve teknik sorunlara cevap verebilecek kişiler olarak görülmekte ve bilgisayar laboratuvarındaki tüm bilgisayarların bakımını üstlenerek bilgisayarlarla ilgili problemleri çözmek, ders yazılımlarını değerlendirmek, öğretmenlerin teknoloji korkusunu yenerek, bilgisayarı eğitim süreciyle kaynaştırmalarına yardımcı olmak gibi çeşitli görevlerden sorumlu olmaktadır.¹¹⁹

Milli Eğitim Bakanlığı tarafından düzenlenen çeşitli kurslarda yetiştirilen formatör öğretmenler MEB genelgesi doğrultusunda her il merkezinde bir koordinatör öğretmen her okulda bir bilgisayar formatör öğretmeni görevlendirilmiştir. Ancak yetiştirilen öğretmenlerin önemli bir bölümünün bilişim alanında çalışmadıkları ve daha önce verdikleri alan derslerine girmeye devam ettikleri saptanmıştır.¹²⁰

Bunun yanı sıra bilgisayar formatör öğretmenlerinin tayinleri çıkarılırken gittikleri okullarda bilgisayar laboratuvarının olup olmadığı göz önünde bulundurulmamıştır. Bu sorunların yanı sıra, okullarda bulunan bilgisayarlar ve sistemlerin oldukça eski olması, yenilerinin alınması yada kapasitelerinin artırılması yönünde bir çalışma bulunulmaması, format öğretmenlerin seçiminde seviye tespit sınavının yapılmaması, öğretmenlerin hizmet içi eğitime alınırken giriş düzeylerine göre gruplara ayrılmaması, hizmet içi eğitimden geçerek formatör öğretmen olan öğretmenlerin bildiklerini uygulama imkânı bulamamaları formatör öğretmenlerin yaşadıkları sorunlarından bazılarıdır.¹²¹

Seferoğlu ve Memedova’nın yaptığı BDE’de rol alan formatör öğretmenlerin görevlerini gerçekleştirmeleri düzeyleri üzerine yaptıkları çalışma sonucunda da, araştırmaya katılan formatör öğretmenlerin; yarısından çoğunun okuldaki bilgisayar

---

¹¹⁸ Oral,B., “Öğretmenlerin Bilgisayar Destekli Öğretim Uygulaması Hakkındaki Görüşlerinin Değerlendirilmesi”, İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Malatya, 1994, s.35

¹¹⁹ Şentuna , s.62

¹²⁰ Özkan, B., “Bilgisayar Destekli Öğretimin Gelişimi”, Çanakkale Üniversitesi Dergisi, Sayı.II-18, Çanakkale, 2000, s.9

¹²¹ Özkan, a.g.m., s.12

laboratuvarında çıkan sorunları kendi başlarına çözdükleri; okullarındaki diğer öğretmenlere bilgisayar kullanmada yardımcı oldukları ancak üçte birinden fazlasının çalıştıkları okullardaki diğer öğretmenlere BDÖ konusunda rehberlik etmek için zaman ayıramadıkları belirlenmiştir. Formatör öğretmenler, BDE uygulamalarının başarısında formatör öğretmenlerin etkili olduklarını ve ayrıca yöneticilerin BDE uygulamalarını büyük oranda kolaylaştırdıklarını ifade etmişlerdir. Formatör öğretmenler ayrıca, BDE uygulamalarında görev alacak öğretmenlerin özel olarak eğitilmeleri gerektiğini ve BDE'nin başarısındaki en önemli faktörün hükümetlerin bu konuya verdikleri önem olduğunu ileri sürmüşlerdir.¹²²

Öğretmenlerin eğitimi ve yetiştirilmelerinde Bilgisayar destekli öğretimden yararlanma konusunda uluslararası düzeyde gerçekleştirilmiş olan araştırma bulgularına göre; Bilgisayar destekli öğretim yöntemi, yetişkin öğretmenlerin ilgi, başarı ve motivasyonu artmakta; ona bireysel öğrenme, etkin verimlilik, kendi hızına göre ilerleme, geri besleme, öğrenme zamanını etkili biçimde kullanma, esneklik sağlama gibi konularda öğretmenlere hizmet içi eğitimde yaygın ve etkili bir şekilde kullanılabilen, nitelikli ve sürekli bir eğitim hizmeti sunabilmektedir.¹²³

---

¹²² Memmedova, A., -Seferoğlu, S.S., “Bilgisayar Destekli Eğitim’de Rol Alan Formatör Öğretmenlerin Görevlerini Gerçekleştirme Düzeylerine ve BDE Uygulamalarına İlişkin Görüşleri”, Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, Sayı:4, Adapazarı, 2002, s.357

¹²³ Memmedova, -Seferoğlu, a.g.m., s.358

III. BÖLÜM

MESLEK LİSELERİNDE GÖREV YAPAN ÖĞRETMENLERİN TEKNOLOJİ KULLANIMI İLE İLGİLİ PERFORMANS ÖLÇÜMÜ ÜZERİNE ARAŞTIRMA

1.ARAŞTIRMA YÖNTEMİ

1.1.Evren ve Örneklem

Araştırmanın evreni olarak İstanbul ili seçilmiştir. İstanbul ilinde toplam 211 Mesleki ve Teknik Ortaöğretim Okulu bulunmaktadır. İstanbul ilinde seçilen Küçükçekmece ilçesinde 12, Avcılar ilçesinde 6 Mesleki ve Teknik Ortaöğretim Okulu olmak üzere toplam 18 kurum mevcuttur. Bu kurumlar içerisinde 9 Mesleki ve Teknik Ortaöğretim okulu tesadüfi yöntemle örnekleme oluşturmaktadır.

1.2. Veri Toplama Yöntemi

Avcılar ve Küçükçekmece ilçelerinde 18 Mesleki ve Teknik Ortaöğretim Okulu bulunmaktadır. Seçilen okullarda toplam 543 öğretmen mevcuttur.

Bu deneklere uygulanacak yöntem anket olarak belirlenmiştir. Yapılan anket çalışmasında kapalı uçlu sorular ve 3'lü Likert kullanılmıştır. Sorular oluşturulduktan sonra bir grup öğretmene uygulanmıştır. Gelen tepkilere göre sorular yeniden oluşturulmuştur. Düzenlenmiş anket 302 öğretmene uygulanmıştır.

Araştırmada kullanılan veriler, araştırmacı tarafından geliştirilen anket aracılığıyla toplanmıştır. Anket soruları, dört bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde öğretmenlere ait kişisel bilgiler ile bilgisayarı kullanıp kullanmadıkları ve herhangi bir eğitim almaları hakkında bilgi sahibi olunurken, ikinci bölümde öğretmenlerin bilgisayar donanımına ilişkin yeterlikleri, üçüncü bölümde yazılıma ilişkin yeterlikleri ve son bölümde bilgisayarla öğretime ilişkin sorular yönlendirilmiştir.

1.3. Veri Analiz Yöntemi

Araştırmada veri toplama araçları ile elde edilen bilgilerin çözümlenmesi Microsoft Excel paket programını kullanılarak bilgisayar ortamında yüzde dağılım yöntemiyle gerçekleştirilmiştir.

2. VERİ DEĞERLEME VE ANALİZİ

2.1. Öğretmenlerin Kişisel Bilgileri

Araştırmanın ilk bölümünde öğretmenlerin cinsiyetlerine, medeni durumlarına, meslekteki hizmet sürelerine göre dağılımı tespit edilmiştir. Hizmet süreleri için; 1-5 yıl, 6-10 yıl, 11-15 yıl, 16 yıl ve üstü olarak 5'li aralık kullanarak standart oluşturulmuştur.

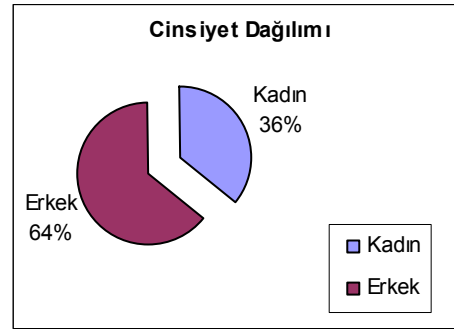
Ayrıca öğretim yaptıkları alan ve en son bitirdikleri öğretim kurumları sonuçlarına bakılmıştır. Buradan çıkacak sonuçlarla anket yapılan öğretmenlerin kişisel özellikleriyle bilgisayar kullanımı arasında bir ilişki olup olmadığına bakılmıştır.

2.1.1. Öğretmenlerin Cinsiyetlerine göre Dağılımı

Tablo 2' de Meslek Lisesinde eğitim vermekte olan öğretmenlerin cinsiyetlerine ilişkin bilgiler yer almaktadır.

Tablo 2:
Öğretmenlerin Cinsiyetlerine göre Dağılımı

Cinsiyet	N	%
Kadın	109	36.1
Erkek	193	63.9
Toplam	302	100

Tablo 2'de görüldüğü gibi araştırmaya katılan öğretmenlerin %36.1'inin kadın, %63.9'unun erkektir. Meslek lisesinde öğretmenlik mesleğini tercih eden çoğunluğun erkek olduğu, kadın öğretmenlerin meslek lisesini daha az tercih ettiği görülmektedir.

Bunun en büyük nedenlerinden biri; Meslek liselerindeki bölümlerin daha çok insan gücüne dayalı bölümler olmasından kaynaklandığı söylenebilir.

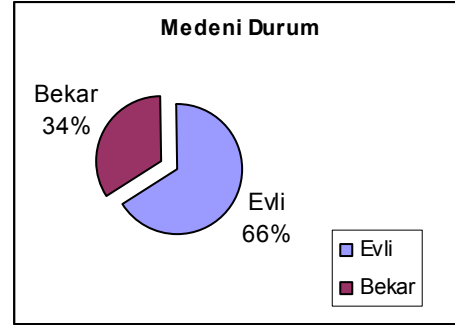
2.1.2. Öğretmenlerin Medeni Durumlarına göre Dağılımı

Meslek Liselerinde görev yapan öğretmenlerin medeni durumuna göre dağılımları aşağıdaki tablodaki gibidir.

Tablo 3:

Öğretmenlerin Medeni Durumlarına göre Dağılımı

Medeni Durumu	N	%
Evli	198	65.6
Bekar	104	34.4
Toplam	302	100

Tablo 3’de görüldüğü gibi araştırma yapılan öğretmenlerin %65,6’sı evli, %34,4’ü bekar. Bunun sonucunda; meslek lisesinde görev yapan öğretmenlerden büyük bir çoğunluğun evli olduğu görülmektedir.

2.1.3. Öğretmenlerin Medeni durumlarına Göre Cinsiyet Dağılımı

Araştırma sorularına cevap veren öğretmenlerin medeni durumlarına göre cinsiyet dağılımı verilmiştir.

Tablo 4:

Öğretmenlerin Medeni durumlarına Göre Cinsiyet Dağılımı

	Evli		Bekar		Toplam	
	N	%	N	%	N	%
Kadın	59	54,1	50	45,9	109	100
Erkek	138	71,5	55	28,5	193	100

Tablo 4'e göre, kadın öğretmenlerin % 54.1'i evli, % 45.9'u bekar. Buna karşılık araştırmaya katılan erkek öğretmenlerin % 71.5'i evli, % 28.5'i bekar. Buna göre erkek öğretmenlerin kadın öğretmenlere göre çoğunun evli olduğunu söylenebilir.

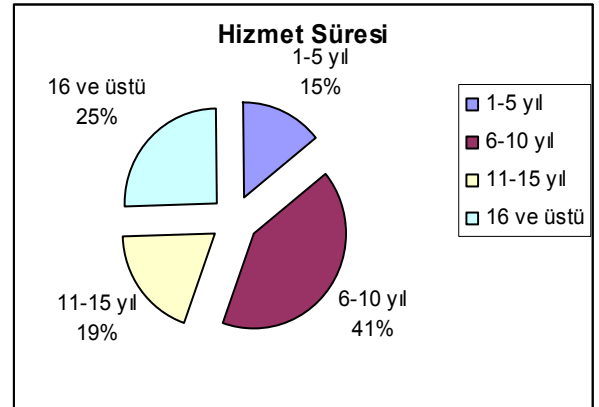
Bu sonuç; erkek öğretmen sayısının fazla olmasından dolayı erkek öğretmenlerin çoğunun evli olduğu söylenebilir.

2.1.4. Öğretmenlerin Hizmet Sürelerine göre Dağılımı

Araştırma yapılan öğretmenlerin hizmet sürelerine göre dağılımı aşağıdaki tablodaki gibidir.

Tablo 5:
Öğretmenlerin Hizmet Sürelerine göre Dağılımı

Hizmet Süresi	N	%
1-5 yıl	44	14,6
6-10 yıl	123	40,7
11-15 yıl	58	19,2
16 ve üstü	77	25,5
Toplam	302	100

Tablo 5 incelendiğinde hizmet süresi 1-5 yıl olanların oranı % 14.6, 6-10 yıl olanların oranı % 40.7, 11-15 yıl olanların oranı % 19.2, 16 ve üstü olanların oranı % 25.5'dir.

Tabloya bakılarak; meslek lisesinde görev yapan öğretmenlerin çoğunluğunun 6-10 yıllık kıdeme sahip olduğu ve öğretmenlerin çok tecrübeli olmadıkları söylenebilir. Bunun yanında 16 yıl ve daha fazla tecrübeye sahip olan öğretmenlerin oranının daha düşük olduğu görülmektedir. Ayrıca son yıllarda meslek liselerine öğretmen alımının daha az olduğu 1-5 yıllık tecrübeye sahip olan öğretmenlerin oranına bakılarak söylenebilir.

Meslek lisesindeki öğretmenlerin 16yıl ve üzeri kıdemli olduğu görüşümün, yanlış olduğu, oranlara bakıldığında 6-10 yıl arası tecrübeye sahip öğretmenin daha çok olduğu görülmektedir.

2.1.5. Öğretmenlerin Cinsiyetlerine Göre Hizmet Süreleri Dağılımı

Öğretmenlerin cinsiyetlerine göre hizmet dağılımına bakılmıştır. Böylece hizmet sürelerinin cinsiyetle bir ilişkisi olup olmadığı gözlenmiştir.

Tablo 6:
Öğretmenlerin Cinsiyetlerine Göre Hizmet Süreleri Dağılımı

	1 - 5 yıl		6 - 10 yıl		11 - 15 yıl		16 yıl ve üstü		Toplam	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Kadın	24	22,0	39	35,8	29	26,6	17	15,6	109	100
Erkek	20	10,4	84	43,5	29	15,0	60	31,1	193	100

Tablo 6'ya göre araştırma yapılan kadın öğretmenlerin % 22'si 1 – 5 yıllık tecrübeye sahip , % 35.8'i 6 – 10 yıllık tecrübeye sahip, %26.6'sı 11 – 15 yıllık tecrübeye sahip, 16 yıl ve üzeri tecrübeye sahip olanların oranı % 15.6'dır.

Tablodan erkek öğretmenlerin % 10.4'ü 1 – 5 yıllık tecrübeye sahip , % 43.5'i 6 – 10 yıllık tecrübeye sahip, %15'i 11 – 15 yıllık tecrübeye sahip, 16 yıl ve üzeri tecrübeye sahip olanların oranı % 31.1'dir.

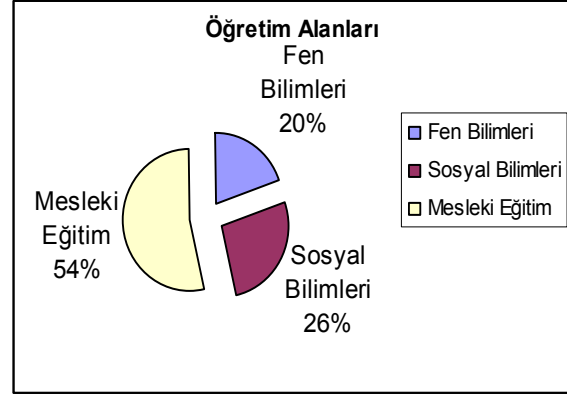
Oranlara bakıldığında erkek öğretmenlerin büyük bir çoğunluğunun 6-10 yıl kıdemden sonra 16 yıl ve üzeri olanların gelmesi öğretmenlerin yeterli genç nüfustan olmadığı söylenebilir.

2.1.6. Öğretmenlerin Öğretim Alanlarına göre Dağılımı

Araştırma yapılan öğretmenlerin öğretim alanlarına göre dağılımı verilmiştir.

Tablo 7:
Öğretmenlerin Öğretim Alanlarına göre Dağılımı

Öğretim Alanları	N	%
Fen Bilimleri	60	19,9
Sosyal Bilimleri	79	26,2
Mesleki Eğitim	163	54,0
Toplam	302	100

Tablo 7'deki verilere göre meslek liselerindeki öğretmenlerin %19.9'u fen bilimleri, %26.2'si sosyal bilimler, % 54'ü mesleki eğitim branşlarında görev yapmaktadır.

Verilerden de anlaşılacağı gibi meslek liselerinde mesleki eğitim daha yoğun olarak verilmektedir. Meslek liselerinin amacı doğrultusunda mesleki eğitime kıyasla fen bilimleri ve sosyal bilimler alanında daha az eğitim verilmekte olduğu görülmektedir.

2.1.7. Öğretmenlerin En Son Bitirdiği Öğretim Kurumuna Göre Dağılımı

Meslek Liselerindeki öğretmenlerin en son bitirdikleri öğretim kurumuna göre dağılımı verilmiştir.

Tablo 8:
Öğretmenlerin En Son Bitirdiği Öğretim Kurumuna Göre Dağılımı

En son Bitirilen Öğretim Kurumu	N	%
Eğitim Fakültesi	243	80,5
Meslek Yüksekokulu	4	1,3
Mühendislik Fakültesi	7	2,3
Eğitim Bilimlerinde Yüksek Lisans	8	2,6
Bölüm Alanında Yüksek Lisans	29	9,6
Fen Edebiyat Fakültesi	11	3,6
Toplam	302	100

Tablo 8’de meslek lisesi öğretmenlerinin % 80.5’ inin eğitim fakültesi,%1.3’ünün meslek yüksekokulu,% 2.3’ ünün mühendislik fakültesi ,% 2.6’ sının eğitim bilimleri yüksek lisans,% 9.6’sının bölüm alanında yüksek lisans,% 3.6’sının fen edebiyat fakültesi mezunu olduğu görülmektedir.

Tablodaki sonuçlara göre; meslek lisesi öğretmenlerinin büyük çoğunluğunun eğitim fakültesi mezunudur. Ayrıca oranları az da olsa öğretmenlerin bir kısmı gerek kendi alanlarında gerekse eğitim bilimleri alanında yüksek lisans yaparak kendilerini geliştirmişlerdir. Ancak bu oranların daha yüksek olması mesleki eğitimin kalitesini arttıracaktır.

2.2. Öğretmenlerin Bilgisayar Kullanımı ile İlgili Yeterlikleri

Kişisel özelliklerine bakılan öğretmenlerin bu bölümde; bilgisayar kullanmalarına ve bunun cinsiyetleriyle ilişkisine ayrıca bilgisayar kullanımı ile ilgili herhangi bir kursa katılıp katılmadıkları soruları sorulmuştur. Bu sorularla öğretmenlerin bilgisayar farkındalığına bakılarak, bu becerinin kazanılmaması durumunda bir sonraki aşama olan bilgisayar okur-yazarlığına geçilmesi mümkün değildir.

İyi bir öğretmen kendisini mesleki ve kişisel açıdan yetiştiren öğretmendir. Kendisini yetiştirmek amacıyla bilgisayar kullanmayı öğrenmek için herhangi bir eğitim alıp almadığı sorulmuştur. Buradan çıkan sonuçlarla hizmet öncesi, hizmet içi eğitimlerin ne kadar yararlı olduğu ve eksiklikleri hakkında bilgi sahibi olunacaktır.

Bir başka soruda ise; evlerinde bilgisayarın bulunması ve bulunuyorsa hangi amaçla kullandıkları soruları sorulmuştur. Böylece Bilgisayar Destekli Eğitim için öğretmenlerin ilk aşama olarak evlerinde bilgisayar kullanmalarına bakılmıştır. Eğer öğretmen evinde bilgisayar kullanımına başladıysa ve yararlarını gördüyse daha kolay bir şekilde Bilgisayar Destekli Eğitim’e geçecek ve bilgisayarı kullanmaya başlayacaktır.

Ayrıca Bilgisayar Destekli Eğitim için sadece öğretmenin bilgisayar kullanması yeterli değildir. Okulun teknik donanım, yazılım açısından da yeterli olması gerekir. Okulların yeterli teknik donanıma sahip olmasına bakılmıştır.

2.2.1. Öğretmenlerin Bilgisayar Kullanımına Göre Dağılımı

Öğretmenlerin ne kadar kendilerini yetiştirdiklerine ve işlerinde kolaylık olması amacıyla bilgisayar kullanımına bakılmıştır.

Tablo 9:
Öğretmenlerin Bilgisayar Kullanımına Göre Dağılımı

Bilgisayar Kullanıyor musunuz?	N	%
Evet	284	94,0
Hayır	18	6,0
Toplam	302	100

Tablo 9, araştırmaya katılan öğretmenlerin % 94'ünün bilgisayar kullanabildiğini, % 6'sının bilgisayar kullanamadığını gösterir. Buradan öğretmenlerin büyük çoğunluğunun teknolojiyi takip ettiğini çıkartabiliriz.

Bilgisayar kullanımının çok yüksek olduğu sevindirici bir sonuçtur. Ancak bilgisayar kullanımı ile sadece internette dolaşmak, e-mail atmak ise bu yeterli bir sonuç elde edilemediği düşüncesine varılır. Yine de kullanım ile ilgili ilk aşamanın gerçekleşmesi bir süre sonra diğer bir aşama olan geleneksel öğretim programlarında kullanmayı getireceği, daha sonra da Bilgisayar Destekli Eğitimde bilgisayar kullanımına başlanacağına düşünülmesi biraz daha olumlu düşünmeye sevk edebilir.

2.2.2. Öğretmenlerin Cinsiyetlerine Göre Bilgisayar Kullanmaları

Bilgisayar kullanımının cinsiyetle bir ilişkisi olup olmadığına aşağıdaki tabloda gibi incelenmiştir.

Tablo 10:
Öğretmenlerin Cinsiyetlerine Göre Bilgisayar Kullanmaları

	Bilgisayar Kullanıyor musunuz?			
	Evet		Hayır	
	N	%	N	%
Kadın	101	92,7	8	7,3
Erkek	183	94,8	10	5,2

Tablo 10'a göre gibi kadın öğretmenlerin % 92.7'si bilgisayarı kullanabildiği, % 7.3'ünün bilgisayarı kullanamadığı görülmektedir. Erkek öğretmenlerin ise % 94.8'nin bilgisayarı kullandığı, % 5.2'sinin kullanamadığı görülmektedir.

Buradan da anlaşılacağı gibi az bir farkta olsa kadın öğretmenlerde bilgisayar kullanamayan sayısının daha fazla olduğu görülmektedir.

Kadın öğretmenlerin erkek öğretmenlere göre teknolojiyi yeteri kadar takip etmedikleri söylenebilir. Bunu genel anlamda sadece öğretmenlik mesleğini yapanların değil çoğu kadının teknolojiye erkeklere göre daha az ilgi duydukları da söylenebilir.

2.2.3. Öğretmenlerin Bilgisayar Kullanmayı Öğrenme Konusundaki Eğitim Oranları

Öğretmenlerin bilgisayar ile ilgili bir kurs veya eğitim alıp almadıklarına göre dağılımı aşağıdaki gibidir.

Tablo 11:

Öğretmenlerin Bilgisayar Kullanmayı Öğrenme Konusundaki Eğitim Oranları

	N	%
Evet	196	69,0
Hayır	88	31,0
Toplam	284	100

Tablo 11 incelendiğinde öğretmenlerin % 69'unun bilgisayar kullanma konusunda eğitim aldığı , % 31'inin bu konuda herhangi bir eğitim almadığı anlaşılmaktadır.

Buradan öğretmenlerin çoğunun bilgisayar öğrenme konusunda eğitim aldığı göz önünde bulundurulursa, bilgisayar öğreniminin eğitim gerektirdiği yorumu yapılabilir. Eğitim gerektirdiği için bilgisayar eğitimi veren kurumların verdiği eğitimin önemi artmıştır.

Diğer bir açıdan bakıldığında ise öğretmenlerin bilgisayar kullanımı için bireysel öğrenmeyle eğitimi çok fazla kullanmadıkları söylenebilir.

2.2.4. Eğitim ya da Kurs Alan Öğretmenlerin Bu Eğitimi Aldıkları Kaynağa Göre Dağılımı

Tabloyu incelemeye geçmeden önce “Bilgisayar kullanımı ile ilgili kurs ya da eğitim aldınız mı?” sorusunu “Evet” olarak cevaplayan 196 kişiye bakılarak tablo 12, 13 ve 14 hazırlanmıştır.

Tablo 12:

Eğitim ya da Kurs Alan Öğretmenlerin Bu Eğitimi Aldıkları Kaynağa Göre Dağılımı

	N	%
Yüksekokul	0	0,0
Lisans Eğitimi	22	11,2
Lisansüstü Eğitimi	8	4,1
M.E.B. Hizmet-içi Kursları	79	40,3
Bilgisayara ilişkin özel dersane kursları	16	8,2
Formatör Öğretmenlerin açtığı kurslar	36	18,4
Başka şekilde	15	7,7
M.E.B. Hizmet-içi Kursları- Lisans Eğitimi	9	4,6
M.E.B. Hizmet-içi Kursları- Formatör Öğretmenlerin açtığı kurslar	5	2,6
M.E.B. Hizmet-içi Kursları- Bilgisayara ilişkin özel dersane kursları	6	3,1
Toplam	196	100

Tablo 12 incelendiğinde; öğretmenlerin %40.3'si gibi büyük bir çoğunluğunun bilgisayar kullanmayı Milli Eğitim Bakanlığı'nın açtığı Hizmet-içi Eğitim Kursları

sonucunda öğrendiği görülmektedir. Hizmet içi eğitim kurslarına daha fazla önem verilmesi gerektiği sonucuna varılır.

Ayrıca bu verilere göre; hizmet öncesi eğitimi veren üniversitelerin bilgisayar eğitimine yeteri kadar önem vermedikleri görülmektedir. En büyük oranın hizmet öncesi eğitimden çıkması beklenirken hizmet içi eğitimin olması Eğitim fakültelerinde derslerin etkililiği açısından bazı sorunlar olduğu görülmektedir. Öğretmenin göreve başladıktan sonra bilgisayarı öğrenmesi ve daha sonra BDE' e geçmesi daha uzun bir zaman alacaktır. Oysa ki günümüzün bilgi çağı olduğu düşünülürse öğretmenin göreve başlamasıyla birlikte BDE uygulamalarına geçmesi gerekir.

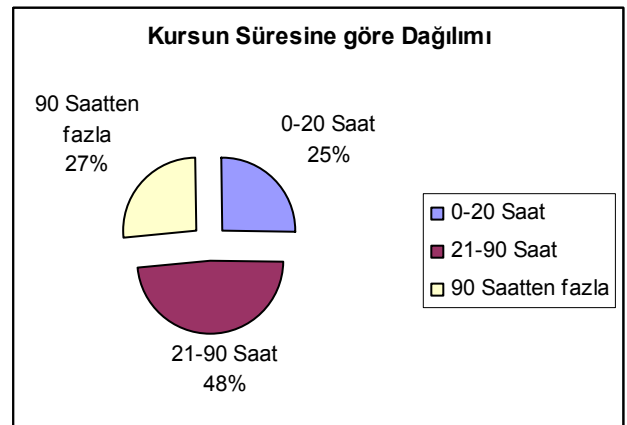
Ayrıca öğretmenlerin bazılarının da hem hizmet içi eğitim kurslarıyla hem de özel dershanelerin açtığı kurslarla bilgisayar kullanmayı öğrendikleri görülmektedir.

2.2.5. Öğretmenlere Verilen Kursun Süresine Göre Dağılımı

Tablo 13'te alınan eğitim kurs süresine baktığımızda genel olarak Milli Eğitim Bakanlığının açtığı kursların 0-20 saat, 21-90 saat arası ve 90 saat üzeri olduğu görülmüştür. Ankette soru yöneltirken Milli Eğitim Bakanlığı'nın belirlediği kurs saat dilimleri dikkate alınmıştır.

Tablo 13:
Öğretmenlere Verilen Kursun Süresine Göre Dağılımı

Kursun Süresine Göre	N	%
0-20 Saat	50	25,5
21-90 Saat	94	48
90 Saatten fazla	52	26,5
Toplam	196	100

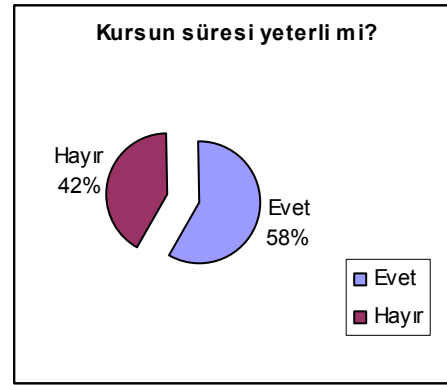
Tablo 13'te, bilgisayar eğitimi konusunda 0-20 saat eğitim alanların %25.5, 21-90 saat eğitim alanlarının %48, 90 saatten fazla eğitim alanlarının %26.5 olduğu hesaplanmıştır.

2.2.6. Öğretmenlerin Verilen Kursun Yeterliliği Hakkındaki Görüşleri

Öğretmenlerin aldıkları eğitimin süresinin yeterliliği hakkındaki görüşleri aşağıda tabloda verilmiştir.

Tablo 14:
Öğretmenlerin Verilen Kursun Yeterliliği Hakkındaki Görüşleri

	N	%
Evet	114	58,2
Hayır	82	41,8
Toplam	196	100

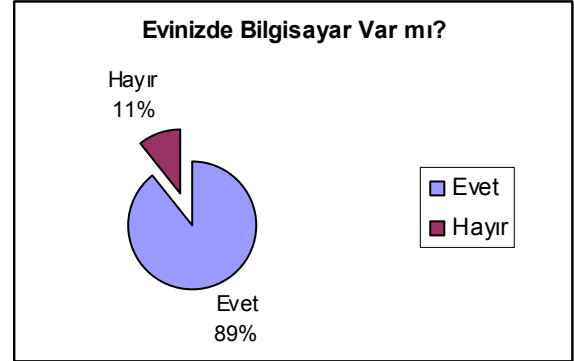
Tablo 14'te; "kursun süresi yeterli mi?" sorusuna öğretmenlerin %58.2'si evet, %41.8'i hayır cevabını vermiştir. Araştırmaya katılan öğretmenlerin çoğunluğu kurs sonucunda alınan eğitimin yeterli olduğunu düşünmektedir.

2.2.7. Öğretmenlerin Evinde Bilgisayar Olmalarına göre Dağılımı

Meslek lisesindeki öğretmenlerin evlerinde bilgisayar olmasına göre dağılımı incelenmiştir.

Tablo 15:
Öğretmenlerin Evinde Bilgisayar Olmalarına göre Dağılımı

Evinizde Bilgisayar var mı?	N	%
Evet	270	89,4
Hayır	32	10,6
Toplam	302	100

Tablo 15; öğretmenlerin % 89.4'ünün evinde bilgisayar bulunduğunu, %10.6 'sının ise evinde bilgisayar bulunmadığını tespit etmektedir. Buradan evinde bilgisayar olanların bilgisayar kullanımının daha çok artacağı düşünülebilir.

Evlerinde bilgisayar olanların oranı oldukça yüksektir. Bilgisayar kullanmada evlerinde de olması büyük önem taşımaktadır. Her evinde bilgisayar olan bilgisayar kullanıyor anlamına gelmese de büyük bir başlangıç olacağı söylenebilir.

2.2.8. Öğretmenlerin Evlerinde Bilgisayar olması Durumuna Göre Bilgisayar Kullanma Oranları

Öğretmenlerin bilgisayar kullanmasının evinde bilgisayar olmasıyla bağlantısı olup olmadığı aşağıdaki tabloda incelenmiştir.

Tablo 16:
Öğretmenlerin Evlerinde Bilgisayar olması Durumuna Göre Bilgisayar Kullanma Oranları

	Evinizde bilgisayar var mı?					
	Evet		Hayır		Toplam	
Bilgisayar kullanıyor musunuz?	N	%	N	%	N	%
Evet	263	87,1	21	7,0	284	94,0
Hayır	7	2,3	11	3,6	18	6,0
Genel Toplam	270	89,4	32	10,6	302	100

Tablo 16 incelendiğinde; evinde bilgisayar olan öğretmenlerin bilgisayar kullanma oranı % 57.4, kullanmayanların oranı ise %38.9'dur. Buna karşılık evinde bilgisayarı olmayıp bilgisayar kullanan öğretmenlerin oranı % 8.5, kullanmayanların oranı ise % 61.5'tur.

Buradan da anlaşılacağı gibi evinde bilgisayar olanların bilgisayar kullanma oranlarını arttırdığı gözlenmektedir. Evinde bilgisayar olması kullanım oranlarını etkilediği söylenebilir.

2.2.9. Öğretmenlerin Bilgisayarı Kullanım Amaçlarına göre Dağılımı

Tablo 17'yi incelemeye geçmeden önce "Evinizde bilgisayar var mı?" sorusuna "Evet" olarak cevaplayan 270 öğretmene bilgisayarı hangi alanlarda kullandığı sorusu sorulmuştur.

Öğretmenlerin bilgisayarı hangi amaçla kullandığı sorusuna çoktan seçmeli olduğu için denek sayısı fazla çıkmıştır.

Tablo 17:
Öğretmenlerin Bilgisayarı Kullanım Amaçlarına göre Dağılımı

	F	%
Mesleki çalışmalarda	224	83,0
Eğlence amaçlı oyunlar oynamada	98	36,3
İletişim, haber almada	188	69,6
Yenilikleri izlemede, internet kullanmada	202	70,4

Tablo 17 incelendiğinde; öğretmenlerin % 83'ü mesleki çalışmalarda, % 36.3'ü eğlence amaçlı, oyun oynarken, % 69.6'sı iletişim haber almada, % 70.4'ü yenilikleri izlerken bilgisayarı kullandıkları görülmektedir.

Araştırmada bu sorunun sonucuna bakıldığında toplam kişi sayısı anket yapılan kişi sayısından fazla olduğu görülmektedir. Bunun nedeni deneklerin bilgisayarı birden fazla yerde kullanmalarına ve işaretlemelerine bağlanabilir.

Buna göre öğretmenlerin çoğunlukla mesleki amaçlı kendilerini geliştirirken aynı zamanda internetle beraber iletişim ve haber amaçlı kullandıkları gözlenmiştir. Bu sonuçlara göre öğretmenlerin mesleki gelişimlerine özen gösterdiği anlaşılmaktadır.

21. yüzyılla birlikte her gün değişen ve gelişen olayları izlemede öğretmenlerin de çoğunlukla bilgisayarı bununla birlikte interneti kullandığı görülmektedir.

2.2.10. Öğretmenlerin Çalıştıkları Okulda Bilgisayarlı Öğretim Yapılmasına göre Dağılımı

Öğretmenlerin çalıştıkları okulda bilgisayarlı öğretim yapılıyor mu? Sorusuna verdiği yanıtlar aşağıda tabloda incelenmiştir.

Tablo 18:

Öğretmenlerin Çalıştıkları Okulda Bilgisayarlı Öğretim Yapılmasına göre Dağılımı

	N	%
Evet	281	93,0
Hayır	21	7,0
Toplam	302	100

Tablo 18'deki verilere göre öğretmenlerin çalıştıkları okulların %93'ünde bilgisayarlı öğretim yapıldığı, % 7'sinde bilgisayarlı öğretim yapılmadığı hesaplanmıştır.

Buna göre meslek liselerinin çoğunda bilgisayar destekli öğretim yapıldığı görülmektedir. Ancak bu sonuçta araştırma yapılan okulların meslek lisesi olması ve bilişim teknoloji bölümünün olmasından dolayı olduğu söylenebilir. Bilgisayar destekli eğitimi genellikle bilişim teknolojileri bölümünde, diğer derslerde ise daha az kullanıldığı ifade edilmiştir.

Alınan sonuca göre öğretmenlerin bilgisayarını genellikle bilişim teknolojileri alanında kullanılması bilgisayarla öğretim yapılması anlamına geldiğini düşünmektedirler. Oysa ki sadece alanda değil tüm dallarda öğretim yapılmalıdır.

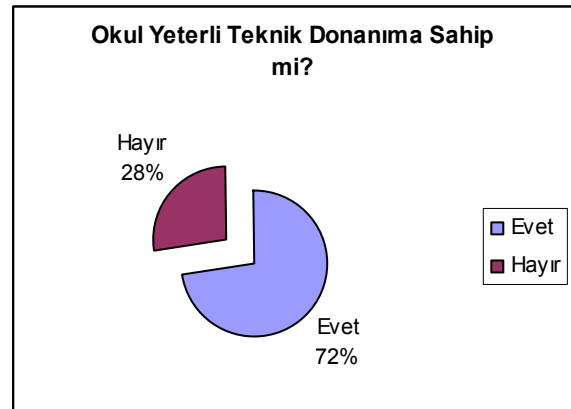
2.2.11. Okulların Yeterli Teknik Donanıma Sahip Olmasına göre Öğretmenlerin Dağılımı

Okulların bilgisayar destekli eğitim yapılması için yeterli teknik donanıma sahip olmasına göre öğretmenlerin dağılımını aşağıdaki gibidir.

Tablo 19:

Okulların Yeterli Teknik Donanıma Sahip Olmasına göre Öğretmenlerin Dağılımı

	N	%
Evet	218	72,2
Hayır	84	27,8
Toplam	302	100

Tablo 19’da “Okul Yeterli Teknik Donanıma Sahip mi?” sorusuna öğretmenlerin % 72.2’si evet, %27.8’i hayır cevabını vermiştir.

Bu verilere bakılarak oranı az da olsa teknik donanımı olmayan meslek liselerinin olduğu görülmektedir. Okulların teknolojiye daha fazla önem göstererek gidermeleri gerekir.

2.3. Öğretmenlerin Bilgisayar Donanımına İlişkin Yeterlilikleri

Öğretmenlerin bilgisayar yeterliliklerine baktığımızda gerekli donanım bilgisine de sahip olması beklenir. Çünkü ders içerisinde herhangi bir sorunla karşılaştığında ne yapabileceğini bilmelidir. Tamamen tamir etmesi beklenmese de yazılım arızası ile

donanım arızasını birbirinden ayırması gerekir. Ya da karşılaştığı sorunu gidermek için bilgisayar sorumlusuna arızayı söyleyebilmelidir.

Her okulda formatör öğretmen olmadığı düşünülürse bilgisayarın gerekli bakım ve ihtiyaçlarını bilmesi gerekir. Çünkü formatör öğretmenin olmadığı yerde iş öğretmene düşecektir.

Donanım açısından yeterliklere bakarken cinsiyetlerin yeterlilikler açısından bir fark olup olmadığına da bakılmaktadır.

2.3.1. Öğretmenlerin Bilgisayar Donanımına İlişkin Yeterliliklerine Göre Dağılımı

Bilgisayar donanımına ilişkin yeterlikler tablolarına geçmeden önce, anketin başında sorulan “Bilgisayar kullanıyor musunuz?” sorusuna “Hayır” olarak cevaplayan 18 kişi yeterlilik sorularına da cevap verdiği görülmüştür. Cevaplandırılan 18 kişinin yeterlik sorularına verdikleri cevaplarına bakıldığında ise genellikle tamamen yetersiz ve bazı sorulara kısmen yeterli seçeneğini işaretledikleri söylenebilir. Yeterlilik tablolarına 18 kişi de dahil edilerek hazırlanmıştır.

Tablo 20:

Öğretmenlerin Bilgisayar Donanımına İlişkin Yeterliliklerine Göre Dağılımı

	Tamamen Yeterli		Kısmen Yeterli		Tamamen Yetersiz		Toplam	
	N	%	N	%	N	%	N	%
Bilgisayar sistemini ve işlevlerini öğrenmek için gerekli dökümanları kullanabilme	87	28,8	171	56,6	44	14,6	302	100
Amaca uygun donanım temin edebilmeleri	70	23,2	184	60,9	48	15,9	302	100
Bilgisayar kullanımında gerekli olan güvenlik tedbirleri alabilmeleri	168	55,6	0	0,0	134	44,4	302	100
Yeni eklenen kartın sürücülerini bulup yükleyebilmeleri	164	54,3	0	0,0	138	45,7	302	100
Bilgisayar sisteminin bakım ve ihtiyaçlarını farkında olabilmeleri	78	25,8	158	52,3	66	21,9	302	100
Giriş ve çıkış birimlerini açıklayabilmeleri	105	34,8	150	49,7	47	15,6	302	100
Çevre birimlerini (yazıcı, tarayıcı, projeksiyon cihazı vs.) Kullanabilme	125	41,4	146	48,3	31	10,3	302	100

Tablo 20’de öğretmenlerin bilgisayar donanımına ilişkin yeterlilikleri incelenmiştir. Buna göre öğretmenlerden;

“Bilgisayar sistemini ve işlevlerini öğrenmek için gerekli dökümanları kullanabilme” konusunda tamamen yeterli olanlar % 28.8, kısmen yeterli olanlar %56.6, tamamen yetersiz olanlar %14.6 oranındadır.

“Amaca uygun donanım temin edebilmeleri” konusunda tamamen yeterli olanlar %23.2, kısmen yeterli olanlar % 60.9, tamamen yetersiz olanlar %15.9 oranındadır.

“Bilgisayar kullanımında gerekli olan güvenlik tedbirleri alabilmeleri” konusunda tamamen yeterli olanlar %55.6, tamamen yetersiz olanlar %44.4 oranındadır.

“Yeni eklenen kartın sürücülerini bulup yükleyebilmeleri” konusunda tamamen yeterli olanlar %54.3, tamamen yetersiz olanlar %45.7 oranındadır.

“Bilgisayar sisteminin bakım ve ihtiyaçlarını Farkında olabilmeleri” konusunda tamamen yeterli olanlar % 25.8, kısmen yeterli olanlar % 52.3, tamamen yetersiz olanlar % 21.9 oranındadır.

“Giriş ve çıkış birimlerini açıklayabilmeleri” konusunda tamamen yeterli olanlar % 34.8, kısmen yeterli olanlar % 49.7, tamamen yetersiz olanlar % 15.6 oranındadır.

“Çevre birimlerini (yazıcı, tarayıcı, projeksiyon cihazı vs.) Kullanabilme” konusunda tamamen yeterli olanlar % 41.4, kısmen yeterli olanlar % 48.3, tamamen yetersiz olanlar % 10.3 oranındadır.

Genel olarak baktığımızda tamamen yeterli olmadıkları, kısmen yeterli oldukları sonucu ortaya çıkmıştır. Özellikle bilgisayar sistemini ve işlevlerini öğrenebilme, giriş çıkış birimlerinin amaçlarını açıklayabilme sorularının cevaplarına daha az yeterli olduğu görülmektedir. Öğretmen kendini geliştirmede günümüz teknolojisini yeteri kadar kullanamadığı söylenebilir. Çünkü günümüz bilgi çağında bilgiye ulaşmak ellerinin altında iken bunu kullanmadıkları görülmektedir.

2.3.2. Öğretmenlerin Cinsiyetine Bağlı olarak Bilgisayar Donanımına İlişkin Yeterliliklerine Göre Dağılımı

Donanım açısından yeterliklere bakarken cinsiyetlerin yeterlilikler açısından bir fark olup olmadığına da bakılmaktadır.

Tablo 21:
Öğretmenlerin Cinsiyetine Bağlı olarak Bilgisayar Donanımına İlişkin Yeterliliklerine Göre Dağılımı

		Tamamen Yeterli		Kısmen Yeterli		Tamamen Yetersiz		Toplam	
		N	%	N	%	N	%	N	%
Bilgisayar sistemini ve işlevlerini öğrenmek için gerekli dökümanları kullanabilme	Kadın	29	26,6	61	56,0	19	17,4	109	100
	Erkek	58	30,1	110	57,0	25	13,0	193	100
Amaca uygun donanım temin edebilmeleri	Kadın	22	20,2	65	59,6	22	20,2	109	100
	Erkek	48	24,9	119	61,7	26	13,5	193	100
Bilgisayar kullanımında gerekli olan güvenlik tedbirleri alabilmeleri	Kadın	48	44,0	0	0,0	61	56	109	100
	Erkek	120	62,2	0	0,0	73	37,8	193	100
Yeni eklenen kartın sürücülerini bulup yükleyebilmeleri	Kadın	40	36,7	0	0,0	69	63,3	109	100
	Erkek	125	64,8	0	0,0	68	35,2	193	100
Bilgisayar sisteminin bakım ve ihtiyaçlarını farkında olabilmeleri	Kadın	20	18,3	49	45,0	40	36,7	109	100
	Erkek	58	30,1	109	56,5	26	13,5	193	100
Giriş ve çıkış birimlerini açıklayabilmeleri	Kadın	28	25,7	54	49,5	27	24,8	109	100
	Erkek	77	39,9	96	49,7	20	10,4	193	100
Çevre birimlerini (yazıcı, tarayıcı, projeksiyon cihazı vs.) Kullanabilme	Kadın	28	25,7	63	57,8	18	16,5	109	100
	Erkek	97	50,3	83	43,0	13	6,7	193	100

Tablo 21, öğretmenlerin cinsiyet dağılımına göre bilgisayar donanımı yeterlikleri incelenmiştir. Buna göre ;

Kadın öğretmenlerin bilgisayar donanımı yeterlikleri ortalama % 28.1'i tamamen yeterli, % 38.2'si kısmen yeterli, tamamen yetersiz olanlar ise % 33.5 oranındadır. Erkek öğretmenlerin bilgisayar donanımı yeterlikleri ortalama % 43.1'i tamamen yeterli, % 38.2'si kısmen yeterli, tamamen yetersiz olanlar ise % 18.5 oranındadır. Erkek öğretmenlerin bahsi geçen konuda kadın öğretmenlere ortalama olarak farklılık göstermektedir. Erkek öğretmenlerin daha başarılı oldukları gözlemlenmektedir.

2.4. Öğretmenlerin Bilgisayar Yazılımına İlişkin Yeterlikleri

Bilgisayar destekli eğitimde okulun bilgisayar donanımının olması yeterli değil, öğretmenin de donanımları kullanmak için genel olarak yazılımlar hakkında da bilgi sahibi olması beklenir. BDE uygulamaları için kendi alanında hazırlanmış yazılımları ve geleneksel öğretim programlarının hazırlanması için gerekli yazılımları bilmesi ve kullanması gerekir.

2.4.1. Öğretmenlerin Yazılım ve Uygulamalara İlişkin Yeterliliklerine Göre Dağılımı

Ayrıca Bilgisayar yazılım ve uygulamalarına ilişkin yeterlikler tablolarına geçmeden önce, anketin başında sorulan “Bilgisayar kullanıyor musunuz?” sorusuna “Hayır” olarak cevaplayan 18 kişi yeterlilik sorularına da cevap verdiği görülmüştür. Cevaplandıran 18 kişinin yeterlik sorularına verdikleri cevaplarına bakıldığında ise genellikle tamamen yetersiz ve bazı sorulara kısmen yeterli seçeneğini işaretledikleri söylenebilir. Yeterlilik tablolarına 18 kişi de dahil edilerek hazırlanmıştır.

Tablo 22:

Öğretmenlerin Yazılım ve Uygulamalara İlişkin Yeterliliklerine Göre Dağılımı

	Tamamen Yeterli		Kısmen Yeterli		Tamamen Yetersiz		Toplam	
	N	%	N	%	N	%	N	%
Mevcut yazılımlar hakkında bilgi sağlamak için kaynakları kullanabilme	73	24,2	163	54,0	66	21,9	302	100
Amaca uygun yazılım temin edebilme	81	26,8	153	50,7	68	22,5	302	100
Herhangi bir yazılım paketinin nasıl çalıştırılacağını öğrenmek için dokümanları kullanabilme	70	23,2	163	54,0	69	22,8	302	100
Yeni bir sistemi yeni baştan yapılandırabilme	55	18,2	119	39,4	128	42,4	302	100
Mevcut sisteme yeni program kurabilme	95	31,5	126	41,7	81	26,8	302	100
Kullanılmayan programları sistemden eksiksiz bir şekilde kaldırabilme	139	46,0	96	31,8	67	22,2	302	100
Windows programının kullanımı	158	52,3	112	37,1	32	10,6	302	100
Ms Word programının kullanımı	146	48,3	113	37,4	43	14,2	302	100
Ms Excel programının kullanımı	106	35,1	132	43,7	64	21,2	302	100
Power Point programının kullanımı	86	28,5	130	43,0	86	28,5	302	100
Bilgisayarı bir iletişim aracı olarak kullanabilme	148	49,0	113	37,4	41	13,6	302	100

Tablo 22’de Öğretmenlerin yazılım ve uygulamalara ilişkin yeterliliklerine göre oranları görülmektedir. Bu verilere göre öğretmenlerin;

“Mevcut yazılımlar hakkında bilgi sağlamak için kaynakları kullanabilme” yeterlilik oranları tamamen yeterli olanlar % 24.2, kısmen yeterli olanlar % 54, tamamen yetersiz olanlar % 21.9 olarak hesaplanmıştır.

“Amaca uygun yazılım temin edebilme” yeterlilik oranları tamamen yeterli olanlar % 26.8, kısmen yeterli olanlar % 50.7, tamamen yetersiz olanlar % 22.5 olarak hesaplanmıştır.

“Herhangi bir yazılım paketinin nasıl çalıştırılacağını öğrenmek için dokümanları kullanabilme” yeterlilik oranları tamamen yeterli olanlar % 23.2, kısmen yeterli olanlar % 54, tamamen yetersiz olanlar % 22.8 olarak hesaplanmıştır.

“Yeni bir sistemi yeni baştan yapılandırabilme” yeterlilik oranları tamamen yeterli olanlar % 18.2, kısmen yeterli olanlar % 39.4, tamamen yetersiz olanlar % 42.4 olarak hesaplanmıştır.

“Mevcut sisteme yeni program kurabilme” yeterlilik oranları tamamen yeterli olanlar % 31.5, kısmen yeterli olanlar % 41.7, tamamen yetersiz olanlar % 26.8 olarak hesaplanmıştır.

“Kullanılmayan programları sistemden eksiksiz bir şekilde kaldırabilme” yeterlilik oranları tamamen yeterli olanlar % 46, kısmen yeterli olanlar % 31.8, tamamen yetersiz olanlar % 22.2 olarak hesaplanmıştır.

“Windows programının kullanımı” yeterlilik oranları tamamen yeterli olanlar % 52.3, kısmen yeterli olanlar % 37.1, tamamen yetersiz olanlar % 10.6 olarak hesaplanmıştır.

“Ms Word programının kullanımı” yeterlilik oranları tamamen yeterli olanlar % 48.3, kısmen yeterli olanlar % 34.4, tamamen yetersiz olanlar % 14.2 olarak hesaplanmıştır.

“Ms Excel programının kullanımı” yeterlilik oranları tamamen yeterli olanlar % 35.1, kısmen yeterli olanlar % 43.7, tamamen yetersiz olanlar % 21.2 olarak hesaplanmıştır.

“Power Point programının kullanımı” yeterlilik oranları tamamen yeterli olanlar % 28.5, kısmen yeterli olanlar % 43, tamamen yetersiz olanlar % 28.5 olarak hesaplanmıştır.

“Bilgisayarı bir iletişim aracı olarak kullanabilme” yeterlilik oranları tamamen yeterli olanlar % 49, kısmen yeterli olanlar % 37.4, tamamen yetersiz olanlar % 13.6 olarak hesaplanmıştır.

Genel olarak bakıldığında sonuçların BDE uygulamaları için istenilen seviyede olmadığı görülmektedir. Alanları içinde kullanacakları yazılımları bilmelerine rağmen yazılımı kurma, kullanma ve bilme konusunda yeterli olmadıkları söylenebilir. Bunun sonucunda da BDE için yeterli olmadıkları eksiklikleri gidermek için eğitime ihtiyaçları olduğu söylenebilir.

Çünkü öğretmen gerekli yazılımı kuramıyor ve öğrenmede sorun yaşıyorsa yazılımı kullanması ve kullanarak öğretim yapması beklenemez.

Ayrıca özellikle ders anlatımında daha görselliğe hitap eden ve öğrencide öğrenmenin daha kalıcı olması için kullanılan Power Point programının öğretmenler tarafından yeteri kadar bilinmediği göze çarpmaktadır.

Öğretmen bilgisayarını sadece BDE uygulamalarında değil, kendi gelişimi ve öğretim programını hazırlamakta da kullanmaktadır. Böylece kendisine daha fazla zaman ayıracaktır. Bunun için gerekli yazılımları bilmemesi zaman kaybına ve kolaylıklardan yeteri kadar yararlanamamasına neden olacaktır.

2.4.2. Öğretmenlerin Cinsiyetine Bağlı olarak Bilgisayar Yazılım ve Uygulamalarına İlişkin Yeterliliklerine Göre Dağılımı

Bilgisayar yazılımına ilişkin yeterliliklerde cinsiyete göre bir farklılık gösterip göstermediği aşağıdaki tabloda incelenmiştir.

Tablo 23:
Öğretmenlerin Cinsiyetine Bağlı olarak Bilgisayar Yazılım ve Uygulamalarına İlişkin Yeterliliklerine Göre Dağılımı

		Tamamen Yeterli		Kısmen Yeterli		Tamamen Yetersiz		Toplam	
		N	%	N	%	N	%	N	%
Mevcut yazılımlar hakkında bilgi sağlamak için kaynakları kullanabilme	Kadın	25	22,9	54	49,5	30	27,5	109	100
	Erkek	48	24,9	109	56,5	36	18,7	193	100
Amaca uygun yazılım temin edebilme	Kadın	22	20,2	54	49,5	33	30,3	109	100
	Erkek	59	30,6	99	51,3	35	18,1	193	100
Herhangi bir yazılım paketinin nasıl çalıştırılacağını öğrenmek için dokümanları kullanabilme	Kadın	19	17,4	55	50,5	35	32,1	109	100
	Erkek	51	26,4	108	56,0	34	17,6	193	100
Yeni bir sistemi yeni baştan yapılandırabilme	Kadın	12	11,0	40	36,7	57	52,3	109	100
	Erkek	43	22,3	79	40,9	71	36,8	193	100
Mevcut sisteme yeni program kurabilme	Kadın	19	17,4	45	41,3	45	41,3	109	100
	Erkek	76	39,4	81	42,0	36	18,7	193	100
Kullanılmayan programları sistemden eksiksiz bir şekilde kaldırabilme	Kadın	34	31,2	34	31,2	41	37,6	109	100
	Erkek	105	54,4	62	32,1	26	13,5	193	100
Windows programının kullanımı	Kadın	49	45,0	41	37,6	19	17,4	109	100
	Erkek	109	56,5	71	36,8	13	6,7	193	100
Ms Word programının kullanımı	Kadın	54	49,5	30	27,5	25	22,9	109	100
	Erkek	92	47,7	83	43,0	18	9,3	193	100
Ms Excel programının kullanımı	Kadın	29	26,6	44	40,4	36	33,0	109	100
	Erkek	77	39,9	88	45,6	28	14,5	193	100
PowerPoint programının kullanımı	Kadın	26	23,9	40	36,7	43	39,4	109	100
	Erkek	60	31,1	90	46,6	43	22,3	193	100
Bilgisayarı bir iletişim aracı olarak kullanabilme	Kadın	51	46,8	35	32,1	23	21,1	109	100
	Erkek	97	50,3	78	40,4	18	9,3	193	100

Tablo 23’de öğretmenlerin cinsiyetine bağlı olarak yazılım ve uygulamalara ilişkin yeterliliklerine göre dağılımı incelenmektedir.

Kadın öğretmenlerin bilgisayar yazılım ve uygulamalarına ilişkin yeterlikleri ortalama % 28.4'ü tamamen yeterli, % 39.4'ü kısmen yeterli, % 32.3'ü tamamen yetersiz olarak bulunmuştur. Erkek öğretmenlerin ise bilgisayar yazılım ve uygulamalarına ilişkin yeterlikleri ortalama % 38.5'i tamamen yeterli, % 44.7'si kısmen yeterli, tamamen yetersiz olanların ise % 16.9 oranındadır. Burada da yine bilgisayar yazılım ve uygulamalarına yeterliklerinin kadın öğretmenlerin erkek öğretmenlere göre daha zayıf olduğu görülmektedir.

Kadın öğretmenlerin genel olarak hazırlanmış yazılımlar ve BDE uygulamalarında da kullanılan yazılımlarda daha az yeterli oldukları söylenebilir.

2.5. Öğretmenlerin Bilgisayar Destekli Eğitime İlişkin Yeterlikleri

Eğitim kalitesini yükseltmek için öğretmene yardımcı olarak bilgisayar kullanılmaktadır. Özellikle öğretmen bilgisayar aracılığı ile ders materyallerinin hazırlamasını bilmesi gerekir. Bunları yapabilmesi için yeteri kadar programları ve eğitici multimedya araçlarını kullanmalıdır.

2.5.1. Öğretmenlerin Bilgisayarla Öğretime İlişkin Yeterliliklerine Göre Dağılımı

Ayrıca Bilgisayar Destekli Eğitime ilişkin yeterlikler tablolarına geçmeden önce, anketin başında sorulan “Bilgisayar kullanıyor musunuz?” sorusuna “Hayır” olarak cevaplayan 18 kişi yeterlilik sorularına da cevap verdiği görülmüştür. Cevaplandırıan 18 kişinin yeterlik sorularına verdikleri cevaplarına bakıldığında ise genellikle tamamen yetersiz ve bazı sorulara kısmen yeterli seçeneğini işaretledikleri söylenebilir. Yeterlilik tablolarına 18 kişi de dahil edilerek hazırlanmıştır.

Tablo 24:**Öğretmenlerin Bilgisayarla Öğretime İlişkin Yeterliliklerine Göre Dağılımı**

	Tamamen Yeterli		Kısmen Yeterli		Tamamen Yetersiz		Toplam	
	N	%	N	%	N	%	N	%
Bilgisayarla öğretim ile ilgili temel kavramları açıklayabilme	95	31,5	153	50,7	54	17,9	302	100
Bir konunun öğretimine başlamadan önce o konunun hangi hedeflerini bilgisayarla öğretilene karar verme	86	28,5	164	54,3	52	17,2	302	100
Bilgisayarlı öğretim ile öğrencinin motivasyonunu sağlayabilme	103	34,1	150	49,7	49	16,2	302	100
Eldeki ders yazılımlarını öğretim sürecinde etkin olarak kullanabilme	86	28,5	154	51,0	62	20,5	302	100
Eğitici multimedia (çoklu ortam) uygulamalarını kullanabilme	94	31,1	71	23,5	137	45,4	302	100
Kendi uzmanlık alanı ile ilgili Power Point programı ile sunu hazırlama	91	30,1	98	32,5	113	37,4	302	100
Türkiye'de bilgisayarla öğretim uygulamaları ile ilgili gelişmeleri sürekli olarak izleyebilme	42	13,9	153	50,7	107	35,4	302	100

Tablo 24'te öğretmenlerin bilgisayarla öğretime ilişkin yeterlilikleri incelemektedir. Buna göre öğretmenlerin;

“Bilgisayarla öğretim ile ilgili temel kavramları açıklayabilme” yeterlilik dereceleri tamamen yeterli olanlar % 31.5, kısmen yeterli olanlar % 50.7, tamamen yetersiz olanlar % 17.9 olarak hesaplanmıştır.

“Bir konunun öğretimine başlamadan önce o konunun hangi hedeflerini bilgisayarla öğretim ile öğretileceğine karar verme” yeterlilik dereceleri tamamen yeterli olanlar % 28.5, kısmen yeterli olanlar % 54.3, tamamen yetersiz olanlar % 17.2 olarak hesaplanmıştır. Bu sonuçlarla istenen hedefe ulaşılmadığı görülmektedir. Eğer öğretmen anlatacağı konunun hangi bölümlerini bilgisayarla öğretim yapacağını bilmiyorsa ya da kısmen yeterli ise yazılımı kullanmadan bazı sorunların olduğu söylenebilir.

“Bilgisayarlı öğretim ile öğrencinin motivasyonunu sağlayabilme” yeterlilik dereceleri tamamen yeterli olanlar % 34.1, kısmen yeterli olanlar % 49.7, tamamen yetersiz olanlar % 16.2 olarak hesaplanmıştır.

“Eldeki ders yazılımlarını öğretim sürecinde etkin olarak kullanabilme” yeterlilik dereceleri tamamen yeterli olanlar % 28.5, kısmen yeterli olanlar % 51, tamamen yetersiz olanlar % 20.5 olarak hesaplanmıştır.

“Eğitici multimedia (çoklu ortam) uygulamalarını kullanabilme” yeterlilik dereceleri tamamen yeterli olanlar % 31.1, kısmen yeterli olanlar % 23.5, tamamen yetersiz olanlar % 45.4 olarak hesaplanmıştır.

Diğer çevre birimlerinin kullanılması çok önemlidir. Bazen sadece tek bilgisayar ve projeksiyon cihazı ile istenen hedefe ulaşılabilir. Eğer öğretmen projeksiyon cihazını kullanmada sorun yaşıyorsa, öğretmen BDE uygulamasına daha çekimser bakmasına neden olabilir.

“Kendi uzmanlık alanı ile ilgili PowerPoint programı ile sunu hazırlama” yeterlilik dereceleri tamamen yeterli olanlar % 30.1, kısmen yeterli olanlar % 32.5, tamamen yetersiz olanlar % 37.4 olarak hesaplanmıştır. Özellikle bir çok alanda bu programla birlikte BDE verilmektedir. Ancak öğretmenlerin bu programı kullanma bilgisi yeterli değildir.

“Türkiye’de bilgisayarla öğretim uygulamaları ile ilgili gelişmeleri sürekli olarak izleyebilme” yeterlilik dereceleri tamamen yeterli olanlar % 13.9, kısmen yeterli olanlar % 50.7, tamamen yetersiz olanlar % 35.4 olarak hesaplanmıştır.

Öğretmenlerin sorulara verdikleri cevaplar ile BDE’in yeterli düzeyde yapılmadığı sonucuna varılır.

2.5.2. Öğretmenlerin Cinsiyetine Bağlı Olarak Bilgisayarla Öğretime İlişkin

Yeterliliklerine Göre Dağılımı

Bilgisayar destekli eğitim için kadın ve erkek öğretmenlerin yeterlikleri aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 25:
Öğretmenlerin Cinsiyetine Bağlı Olarak Bilgisayarla Öğretime İlişkin
Yeterliliklerine Göre Dağılımı

		Tamamen Yeterli		Kısmen Yeterli		Tamamen Yetersiz		Toplam	
		N	%	N	%	N	%	N	%
Bilgisayarla öğretim ile ilgili temel kavramları açıklayabilme	Kadın	24	22,0	54	49,5	31	28,4	109	100
	Erkek	71	36,8	99	51,3	23	11,9	193	100
Bir konunun öğretimine başlamadan önce o konunun hangi hedeflerini bilgisayarla öğretim ile öğretilene karar verme	Kadın	29	26,6	46	42,2	34	31,2	109	100
	Erkek	57	29,5	118	61,1	18	9,3	193	100
Bilgisayarlı öğretim ile öğrencinin motivasyonunu sağlayabilme	Kadın	34	31,2	44	40,4	31	28,4	109	100
	Erkek	69	35,8	106	54,9	18	9,3	193	100
Eldeki ders yazılımlarını öğretim sürecinde etkin olarak kullanabilme	Kadın	27	24,8	49	45,0	33	30,3	109	100
	Erkek	59	30,6	105	54,4	29	15,0	193	100
Eğitici multimedia (çoklu ortam) uygulamalarını kullanabilme	Kadın	26	23,9	21	19,3	62	56,9	109	100
	Erkek	68	35,2	50	25,9	75	38,9	193	100
Kendi uzmanlık alanı ile ilgili PowerPoint programı ile sunu hazırlama	Kadın	24	22,0	29	26,6	56	51,4	109	100
	Erkek	67	34,7	69	35,8	57	29,5	193	100
Türkiye'de bilgisayarla öğretim uygulamaları ile ilgili gelişmeleri sürekli olarak izleyebilme	Kadın	9	8,3	47	43,1	53	48,6	109	100
	Erkek	33	17,1	106	54,9	54	28,0	193	100

Tablo 25'te öğretmenlerin cinsiyetine bağlı olarak bilgisayarla öğretime ilişkin yeterliliklerine göre dağılımı incelenmiştir.

Kadın öğretmenlerin bilgisayarla öğretime ilişkin yeterlikleri ortalama % 22,7'si tamamen yeterli, % 38'i kısmen yeterli, % 39,3 tamamen yetersiz olarak hesaplanmaktadır. Erkek öğretmenlerin ise bilgisayarla öğretime ilişkin yeterlikleri ortalama % 31,4'ü tamamen yeterli, % 48,3'ü kısmen yeterli, tamamen yetersizlerin oranı ise % 20,3'tür. Bulunan değerlere göre bilgisayarla öğretim yeterliliği erkek öğretmenlerin kadın öğretmenlere göre daha başarılı oldukları görülmektedir.

Genel olarak bakıldığında kadın öğretmenlerin gerek yazılım gerek donanım gerekse BDE uygulamalarında erkek öğretmenlere göre daha yetersiz olduğu sonucu ortaya çıkmıştır. Aslında tüm öğretmenlerin aynı eğitimi almalarına rağmen kadın

öğretmenlerin seviyesinin düşük olması, daha az ilgilendikleri ve yetiştirdikleri sonucunu verir.

SONUÇ

Meslek Liselerinde görev yapan öğretmenlerin teknoloji kullanımı ile ilgili performans ölçümü konulu tez çalışmasının bu bölümünde İstanbul ili Avcılar ve Küçükçekmece ilçelerinde 9 meslek lisesinde görev yapan öğretmenlere cinsiyet, branş, meslekteki hizmet süresi, bilgisayar kullanımı, evinde bilgisayar bulunup bulunmamasının incelenmesi ve Bilgisayar donanımı, yazılım ve uygulamaları, bilgisayarla öğretim yeterlikleri açısından değerlendirilmesine yönelik araştırma bulgularından elde edilen verilere analiz edilmiş, sonuçlar doğrultusunda gelecekte yapılacak araştırmalar ile ilgili öneriler geliştirilmiştir.

Günümüzde hızla gelişen ve değişen teknolojiyi takip etmek toplumun ilerlemesinde büyük rol oynamaktadır. Bir toplumun kalkınması için öncelikle yetişmiş insan gücüne ihtiyaç vardır. Yetişmiş insan gücü ise iyi okullarda mümkündür. Okulların nitelikli öğretim vermesi yani öğrencilerin iyi yetiştirilmiş olmaları da öğretmenler tarafından verilen eğitimin kalitesine bağlıdır. Öğretmenin verdiği eğitimin kaliteli olması için kendisini iyi yetiştirmiş olması gerekir. Öğretmenin iyi olması ise onun hem hizmet öncesinde iyi yetiştirilmesi, hem de hizmet içinde kendisini geliştirecek olanaklardan yararlanmasıyla olacaktır.

Milli Eğitim Bakanlığı altında çalışan öğretmenlerin kadrolu çalışması ve yerlerinin sağlam olmasından dolayı kendilerini yetiştirmek için çok fazla çaba göstermedikleri şeklinde toplumda bir kanı bulunmaktadır. Bakanlık tarafından öğretmenlere kendilerini geliştirmeleri için zorunluluk verilmemiştir. Ayrıca görevdeyken verdikleri eğitimin denetlenmesi, performans ölçümü yapılmamaktadır. Ancak öğretmen isterse kendisini geliştirir. İstemediği sürece herhangi bir yaptırım olmadığı için görev süresini bitirene kadar da aldığı eğitimin fazlasına gerek duymaz. Bir yaptırımı olmadığı için kendisini yenilemeye ihtiyaç duymayabilir.

Yapılan araştırmada erkek öğretmen ile kadın öğretmenlere çeşitli sorular sorulmuş ve aralarındaki farklılıklar tespit edilmiştir. Araştırmanın Meslek Liselerinde yapılmasından dolayı, daha fazla insan gücüne ihtiyaç olan bölümler olduğu için erkek öğretmenlerin sayısı daha fazladır.

Okullarda hizmet süresi çoğunlukla 6 – 10 yıllık tecrübeye sahip öğretmenlerden oluşmaktadır. Buna göre öğretmenlerin ortalama olarak orta yaş grubuna dahil oldukları tahmin edilebilir. Daha sonra 16 yıl ve üzerinde tecrübeye sahip öğretmenler bulunmaktadır. Yine de yaş ortalamasının çok yüksek olmaması öğretmenlerin yeniliklere karşı daha ılımlı olabilecekleri söylenebilir.

Bilgisayar kullanmayanlar teşvik edilmeli derken, kullananların da tamamen hayat biçimi haline getirmesi yanlış olur. Çünkü, bilgisayar kullanmayı sadece eğlence amacı olarak görmek bir süre sonra zaman kaybına ve dolayısıyla insanı asosyalliğe itecektir. Bu da bir öğretmende olmaması gereken özelliklerin başında gelir.

Çalışma kapsamında öğretmenlerin büyük bir çoğunluğunun sadece lisans mezunu olduğu bulunmuştur. Buradan öğretmenlerin sadece mesleğe başlayana kadar eğitim aldıkları, eğitimlerini sürdürmek için istekli olmadıkları gözlenmiştir. Kendi branşında ya da eğitim bilimleri alanında yüksek lisans yapan az da olsa küçük bir topluluktur. Kendilerini geliştirmeleri için Bakanlık tarafından desteklenmeleri gerekir.

Öğretmenlerin genel olarak % 94 gibi bir çoğunluk bilgisayar okur yazarlığı bulunmaktadır. Bunu cinsiyetlere göre dağılımında çok manidar bir farklılık görülmemektedir. Çok az farkla erkek öğretmenlerin bilgisayar kullanımı kadın öğretmenlere göre daha fazladır.

Bilgisayar kullananların eğitim sayesinde bilgisayar kullanmayı öğrenenlerin oranı % 69'dur. Öğretmenlerin büyük bölümü Milli Eğitim Bakanlığı'nın açtığı hizmet içi eğitim ve formatör öğretmenlerin açtığı kurslarla kendilerini geliştirmişlerdir. Bunun yanında kendi kendine, özel bir dershaneye giderek öğrenenler de vardır.

Öğretmenlerin eğitim gereksinmesi ve bilgisayar kullanımının eğitime etkileri boyutunda kullanmayanlara göre daha olumlu tutumlara sahip olduğu ortaya çıkmıştır. Bu olumlu tutum bilgisayar öğretiminde eğitiminin niteliğini arttıracak yöndedir. Başarıyı sağlamak için öğretmenler gerek hizmet öncesi gerekse hizmet içi eğitim almalıdırlar. Hizmet içi eğitimin öğretmen eğitimine kısa dönemli çözümlülük getirdiği, hizmet öncesi de yeterli eğitimi alması bir zorunluluk haline getirilmesi gerekir.

Yapılan araştırmada hizmet öncesi yani lisans eğitimi sırasında bilgisayar eğitimi olanların sayısı az olduğu gözlenmektedir. Eğer öğretmen adaylarına öğrencilik

dönemlerinde yeterli eğitim verilmiş olsa, hem daha ucuza hem de öğretmene hizmet içerisinde bilgisayar kullanımını öğretmek yerine öğretimde bilgisayarı nasıl kullanacağını eğitimi verilmiş olurdu. Elbette hizmet içi eğitimlerle bilgisayarın nasıl kullanılacağını öğretilmesi gerekir. Ancak bu sadece ilk basamak olmalı, zaman içinde basamakları teker teker çıkararak bilgisayarla öğretimin nasıl yapılacağı hakkında eğitim verilmelidir.

Hizmet öncesi eğitimde öğretmen adaylarının bilgisayar destekli eğitim için yeterliliklerinin düşük olmasını sadece Eğitim Fakültelerine yüklemek yanlış olur. Çünkü bir çok üniversitede bilgisayar donanımının bulunduğu ancak öğretmen adaylarının geliştirmek için çaba sarf etmedikleri de göz ardı edilemez. Ancak göreve başladıkları zaman sorunlarla karşı karşıya gelip o zaman bilgisayarı öğretimde nasıl kullanırım diye düşünmektedirler. Bu yüzden de aksaklıklar meydana gelmektedir.

Araştırmada öğretmenlerin çoğunluğunun evinde bilgisayar bulunduğu tespit edilmiştir. Buna göre evinde bilgisayar olanların bilgisayar kullanma becerilerinin daha olumlu olduğu görülmektedir. Evinde bilgisayarı olan öğretmenlerin bilgisayarın eğitime etkileri ve eğitim gereksinimleri boyutlarında da almayanlara göre daha olumlu bir tutum sergiledikleri, teknolojik yeniliklerden daha çok haberdar oldukları gözlenmiştir.

Öğretmenlerin görev yaptıkları okullarda büyük çoğunluğunda bilgisayarla öğretim yapılmaktadır. Ancak bu eğitimi için yeterli teknik donanıma sahip olması gerekir. Araştırmalarda teknik donanımın yeterli olduğu görülmekte, ancak bunların daha çok bilgisayar kullanmayı öğrenme ve bilişim teknolojileri bölümünde kullanıldığı görüşü sahiptir.

Sosyal bilimler ve fen bilimlerinde bilgisayarla öğretimin yeteri kadar yapılmadığı görüşleri hakimdir. Oysa ki bu alanlarda özellikle fen bilimleri alanında laboratuvar yerine bilgisayar destekli eğitimle birlikte simülasyon programları kullanarak öğrencilerle o anda yapılamayacak bir çok deney gösterilebilir. Hem öğrencide daha kalıcı öğrenmeler oluşacak hem de eğitimde maliyetin düşürülmesi sağlanmış olacaktır.

Yapılan araştırma sonuçlarına göre öğretmenlerin bilgisayar donanımına ilişkin yeterlikleri çok iyi bir seviyede olmadığı tespit edilmiştir. Özellikle bunu cinsiyetlere göre

dağılımı yapıldığında kadın öğretmenlerin erkek öğretmenlere göre yeterliklerinin daha az olduğu gözlenmiştir.

Öğretmenlerin bilgisayar yazılımına ilişkin yeterliklerinin de çok iyi olmadığı görülmektedir. Yine yeterlikleri cinsiyet dağılımına döküldüğünde kadın öğretmenler daha düşük bir sonuç aldığı kaçınılmaz bir gerçektir. Özellikle öğretmenin bilgisayarla öğretimde kullanacağı dersini daha etkili anlatabileceği sunu hazırlama, doküman hazırladığı kelime işlemci programı ve hesaplama tablosu yapacağı programları yeteri kadar bilgi ve beceriye sahip olmamalarıdır. Bu programları bilerek gerek geleneksel öğrenim programlarını daha kolay hale getirecek gerekse kendilerine ayıracakları zaman aratacaktır. Tabii eğitim niteliğinin artması da en önemli özelliğidir.

Öğretmenlerin bilgisayarla öğretime ilişkin değerleri de çok olumlu sonuç elde edilmemiştir. Bilgisayarla öğretimin nasıl yapılacağı, öğretilecek konuyla ilgili ders yazılımı bulunması ve sunu hazırlama oranları istenilen seviyede değildir. Ayrıca gerekli çoklu ortam ürünleri kullanımını bilme oranı da düşüktür.

Bu konuyla ilgili anketler yapılırken kadın öğretmenlerin görüşleri alındığında teknolojinin yararlarını bildiklerini ancak genelde teknoloji özelde bilgisayara karşı çok fazla ilgilerinin olmadığını belirtmişlerdir.

Sonuçlara göre yeteri kadar bilgisayarlı öğretim konusunda bilgi ve beceriye sahip olmayan öğretmenlerin daha isteksiz oldukları, bazı öğrencilerin kendilerinden daha iyi kullanması öğretime güvensizliğe yol açmaktadır.

Sadece öğretmenin kendini yetiştirmesi ve eğitimin kalitesini yükseltmek için öğretimde yardımcı olarak bilgisayarı kullanmayı bilmesi yeterli değildir. Bunların tek sebebi olarak öğretmeni görmek yanlış olur. Yeterli teknik donanıma sahip olmayan okulların, bilgisayarla öğretimin nasıl yapılması gerektiği hakkında eğitimlerin eksik olması da kaynaklanmaktadır.

Elde edilen bulgular ışığında bilgisayarlı öğretimde kullanmada yeterli olması önerilerde bulunulabilir. Bu öneriler aşağıdaki gibidir:

- 1- Öğretmenler kendilerini yetiştirmek konusunda kendilerini zorunlu olarak görmesi gerekmektedir. Bunun gerekli olduğu hakkında bilinçlendirilmelidir.

- 2- Milli Eğitim Bakanlığı tarafından öğretmenler arada denetlemeler ya da performans ölçümü yapılması gerekir.
- 3- Evinde bilgisayar olanların bilgisayar kullanma oranları daha olumlu olduğuna dayanılarak bilgisayarı olmayanların bilgisayar almalarına teşvik edilmeli ve yararları anlatılmalıdır. Bilgisayar üretici firmalarla daha önceden yapıldığı gibi işbirliği yapılarak öğretmenlerin bilgisayar alımı kolaylaştırılabilir.
- 4- Sosyal ve fen bilimleri alanında yeteri kadar bilgisayarlı öğretimin yapılmadığı, dersi daha kolaylaştırmak ve görselleştirmek için okul idaresinin yeterli donanımı, yazılımı temin etmesi gerekir. Böylece eğitimde maliyette düşecektir.
- 5- Öğretmenlerin kendi yazılımlarını yapabilmesi için daha fazla hizmet içi eğitimin uygulanması gerekir.
- 6- Öğretmenlere bilinmiyorsa il olarak bilgisayarın kullanımı ile ilgili eğitimin verilmesi daha sonra kendi branşında bilgisayarla öğretimi nasıl yapılacağı hakkında hizmet içi eğitim verilmelidir. Ayrıca Bakanlık uzmanları yardımcı yazılımlara ağırlık vermelidir.
- 7- Bilişim Teknolojilerinin öğretim ortamına eklenmesi sadece hizmet içi eğitim ile değil, hizmet öncesi fakültelerin eğitiminin yeterli olması gerekir. Milli Eğitim Bakanlığı öğretmen yetiştiren fakültelerle işbirliği her zaman işbirliği içerisinde olması gerekir.
- 8- Hizmet içi eğitimlerin arttırılarak daha fazla öğretmene eğitimin verilmesi sağlanabilir. Hizmet içi eğitimlerin daha kaliteli yapılması için çalışmalar yapılmalıdır. Ayrıca eğitimlere öğretmenleri mecbur ederek kendilerini geliştirmeleri için zorlanmalıdır.
- 9- Öğretmenlerin kendilerini geliştirmeleri amacıyla lisansüstü eğitim desteklenmeli ve heveslendirilmelidir.

Kaynakça

- Ağaoğlu, E., “Bilgisayarlar ve Eğitim”, Eğitim ve Bilim Dergisi, Sayı.12, Ankara, 1989.
- Akbaş, O., “Ulusal Teknoloji Politikaları ve İlköğretimde Teknoloji Eğitimi”, Milli Eğitim Dergisi, Sayı.160, Ankara, 2003, <http://yayim.meb.gov.tr/dergiler/160/akbas.htm> (03.10.2006)
- Akpınar, Y., Öğretmenlerin Yeni Bilgi Teknolojileri Konusunda Eğitimi, Ankara, 2001.
- Akkoyunlu, B., “Bilgisayar Okur Yazarlığı Yeterlikleri ile Mevcut Ders Programlarının Kaynaştırılmasının Öğrenci Başarı ve Tutumlarına Etkisi”, Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, Sayı.12, Ankara, 1996.
- Alkan, C., Eğitim Teknolojisi, Ankara, 1997.
- Atıcı, M., “İlkokul Öğretmenlerinin Sınıf Yönetiminde Yetkinlik Beklentisi Rolünün İngiltere ve Türkiye’de seçilen Bir Araştırma Grubu Üzerinde İncelenmesi”, www.yok.gov.tr/egfak/meral.htm (02.07.2007)
- Baskan, G.A., Öğretmenlik Mesleği ve Öğretmen Yetiştirmede Yeniden Yapılanma, Ankara, 2001.
- Bensghir T.K, Bilgi Teknolojileri ve Örgütsel Değişim, Ankara, 1996.
- Çağiltay, K., Çağiltay, N.E., Ercil, Y., ”Bilgisayar Destekli Eğitime Eleştirel Bir Bakış”, <http://www.cc.metu.edu.tr/~kursat/papers/inet-tr98/inet98.html> (02.11.2006)
- DPT, Bilim ve Teknoloji, Yedinci Beş Yıllık Kalkınma Plan Özel İhtisas Komisyonu Raporu, Ankara, 1994.
- DPT , Yedinci Beş yıllık Kalkınma Planı, Ankara, 1996.
- Dunning, J.H., <http://www.dtm.gov.tr/ead/DTDERGI/item2000/teknoloji.htm> (02.10.2006)
- Ergün, M., “Eğitimde Bilgisayarların Kullanılma Zorunluluğu ve Programların Yeniden Düzenlenmesi”, İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Sempozyumu, Malatya, 1989.
- Ertürk, S., Eğitimde Program Geliştirme, Ankara, 1979.
- Gentry, C. G., “Eğitim Teknolojisi, Anlamın sorgulanması”, www.bote.odtu.edu.tr/ot/2.htm (02.10.2006)
- Gürol, M., “Eğitim Aracı Olarak Bilgisayara İlişkin Öğretmen Görüş ve Tutumları”, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Elazığ, 1990.
- Hizmetiçi Eğitim Rehberi, 2000, http://tbd.org.tr/listeler/bt-egitim-eg/2003/Apr/att-0000/01-Hizmet_ii_BT_Eitim-dzenlenen-v1.1.doc (12.02.2007)
- <http://egitek.meb.gov.tr/egitek/tanitim.html> (24.01.2007)

<http://egitek.meb.gov.tr/KapakLink/Projeler/YurutulenProjeler.html> (25.01.2007)

İpek, İ., “Bilgisayarla Öğretim ve Uzaktan Öğretim Tasarımı Modelinde Stratejiler”, Akademik Bilişim Konferansı, Konya, 2002.

İşman A., “Bilgisayar ve Eğitim”, Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, Sayı:1 Adapazarı, 2001.

Kocasaç,H., “Bilgisayarların Öğretim Alanında Kullanımına İlişkin Öğretim Yeterlilikleri”, Çanakkale On sekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, 2004.

Köksal, A., Bilişim Terimleri Sözlüğü, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara, 1981.

Köksal A., “Eğitimde Bilgisayar ve Bilgisayar Destekli Öğretim Alanında Avrupa Deneyim”, V.Türkiye Bilgisayar Kongresi, İstanbul, 1988

Mahiroğlu, A., “Öğretmen Yeterlilikleri Bakımından Eğitim Fakültelerinin Öğrencilerini Yetiştirme Düzeyleri”, XII. Eğitim Bilimleri Kongresi: Bildiriler (Cilt-I), Ankara, 2004.

Memmedova, A. ve Seferoğlu, S.S., “Bilgisayar Destekli Eğitim’de Rol Alan Formatör Öğretmenlerin Görevlerini Gerçekleştirme Düzeylerine ve BDE Uygulamalarına İlişkin Görüşleri”, Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, Sayı.4, Adapazarı, 2002.

Meral, M., -Zereyak, E., “Öğretmenlerin Eğitiminde Bilgisayar Kullanımına İlişkin Tutumları”, Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, Özel Sayı.II, Sakarya, 2001.

Mesleki ve Teknik Araştırma ve Geliştirme Merkezi, Türkiye’de Bilgisayar Destekli Eğitim, Ankara, 1991.

Milli Eğitim Bakanlığı, Türkiye’de Bilgisayar Destekli Eğitim, Ankara, 1990.

Milli Eğitim Bakanlığı, Milli Eğitim Bakanlığı’na Bağlı Örgün ve Yaygın Eğitim Kurumlarında Bilgisayar laboratuvarlarının Düzenlenmesi ve İşletilmesi ile Bilgisayar ve Bilgisayar Koordinatör Öğretmenlerin Görevleri Hakkında Yönerge, Tebliğler Dergisi, 1993

Milli Eğitim Bakanlığı, Türkiye’de Bilgisayar Destekli Eğitim Projesi Danışma Kurulu Toplantısı Raporu, Ankara, 1991.

Millî Eğitim Bakanlığı, Öğretmen Yetiştirme ve Eğitimi Genel Müdürlüğü, Öğretmen Yeterlilikleri, Ankara, 2002.

Milli Eğitim Bakanlığı, Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterlilikleri Taslağı, 2004,
http://www.oyegm.meb.gov.tr/ogr_yet/ yeterlik/ yet.htm (14.9.2006)

Odabaşı F., -Gündüz Ş., “Bilgi Çağında Öğretmen Adaylarının Eğitiminde Öğretim Teknolojileri ve Metaryal Geliştirme Dersinin Önemi”,
<http://www.tojet.net/articles/317.htm> (15.05.2007)

Odabaşı F., <http://www.aof.edu.tr/kitap/IOLTP/2276/unite08.pdf> (20.02.2007)

Oral, B., “Öğretmenlerin Bilgisayar Destekli Öğretim Uygulaması Hakkındaki Görüşlerinin Değerlendirilmesi”, İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Malatya, 1994.

Özkan B., “Bilgisayar Destekli Öğretimin Gelişimi”, Çanakkale Üniversitesi Dergisi, Sayı.II-18, Çanakkale, 2000

Özkul E., Girginer N., “Uzaktan eğitimde Teknoloji ve Etkinlik,1.Uluslararası Eğitim Teknolojileri Sempozyum Bildirisi”, Sakarya, 2001

<http://www.ef.skarya.edu.tr/sayfa/sem2004/pdf/12.pdf+%C3%B6%C4%9Fretmenler+e%C4%9Fitim+teknolojileri&hl=tr&ieUTF-8inglang=tr> (10.12.2006)

Öztürk,A., -Okur M.C., “Türkiye’de Bilgisayar Destekli Eğitim ve Buna İlişkin Stratejiler”, 6. Türkiye Bilgisayar Kongresi , İstanbul, 1989.

Sarı, F. , Eğitim Ortamlarında İnternette Nasıl Yararlanılır?,İstanbul 2001

<http://bilkom.com.tr/egitim/egitimortamlari.html> (03.01.2007)

Seferoğlu, S. S., “Öğretmen Yeterlikleri ve Mesleki Gelişim”, Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim Dergisi, Sayı.58, Ankara, 2004.

Seferoğlu, S. S., “Sınıf Öğretmenlerinin Meslekî Gelişimle İlgili Algıları”, Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, Sayı.20, Ankara, 2001.

Seferoğlu, S. S. , “Sınıf Öğretmenlerinin Kendi Meslekî Gelişimleriyle İlgili Görüşleri, Beklentileri ve Önerileri”, Millî Eğitim Dergisi, Sayı.149, Ankara, 2001.

Seferoğlu, S. S., “Öğretmen Adaylarının Öğretmen Yeterlilikleri Açısından Kendilerini Değerlendirmeleri”, Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, Sayı.26, Ankara, 2004

Seferoğlu, S. S., “Öğretmenlerin Hizmetiçi Eğitiminde Yeni Yaklaşımlar”, Çağdaş Eğitim Sistemlerinde Öğretmen Yetiştirme Ulusal Sempozyumu, Eğitimde Yansımalar: VII, Ankara, 2003

Şentuna T., “Öğretmenlerin Bilgisayar ve İnternet Teknolojilerini Yönetme ve Öğretim Ortamına Entegre Etme Konusunda Hizmet içi Eğitim İhtiyaçlarının Belirlenmesi”, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul , 2003.

Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı, 14. Milli Eğitim Şuraları (1939-1996), Ankara, 1996.

Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı, XVI. Milli Eğitim Şurası, Milli Eğitim Basımevi, Ankara, 1999.

Taymaz A.H, Hizmet içi Eğitim Kavramlar, İlkeler, Yöntemler, Ankara, 1981.

Taymaz A.H, Sunay Y,Aytaç T., “Hizmetiçi Eğitimde Koordinasyon Sağlanması Toplantısı”, Milli Eğitim (Eğitim,Kültür-Sanat) Dergisi , Sayı.133, Ankara, 1997.

Varol A., “Bilişim Alanındaki Eğitimcilerin Eğitimi”, Bilişim Teknolojileri Işığında Eğitim Konferans Bildirileri, İstanbul, 1999.

Vural, H.F., “İnternet Öğretiminde Bireysel Çalışma Ve Grupla Öğrenme Yöntemlerinin Etkililiğinin Değerlendirilmesi”, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 1999.

Yavuzer, Y., -Koç, M., “Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Öğretmen Yetkinlikleri Üzerinde Bir Değerlendirme”, Niğde Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, Sayı.1, Niğde, 2002.

Yılmaz, M., Köseoğlu, P., Gerçek, C., Soran H.,”Öğretmen Öz-Yeterlik İnancı”, Bilimin ve Aklın Aydınlığında Eğitim Dergisi, Sayı.58, Ankara, 2004.

Yılmaz M., Gerçek C., Köseoğlu P., Soran H., “Öğretmen Adaylarının Bilgisayar Kullanımına Yönelik Tutumlarının Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi”, Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, Sayı.30, Ankara, 2006.

YÖK , Eğitim Fakülteleri Öğretmen Yetiştirme Programlarının Yeniden Düzenlenmesi. http://www.yok.gov.tr/egitim/ogretmen/ogretmen_yetistirme_lisans/rapor.doc (16.04.2007)

Yurdakul B., “Eğitimde Bilgisayar Teknolojisine İlişkin Uygulamaların Değerlendirilmesi”, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 1998.

ÖZGEÇMİŞ

26 Eylül 1980 tarihi, İstanbul ili Bahçelievler ilçesi doğumluyum. İlk, Ortayı yine aynı ilçede, Liseyi ise Küçükçekmece ilçesinde tamamladıktan sonra, Marmara Üniversitesi Teknik Eğitim Fakültesi, Bilgisayar ve Kontrol Öğretmenliği Bölümüne kaydoldum. Bu bölümden 2004 yılında mezun olduktan sonra, 2005 yılından beri, Nahit Mentеше Anadolu Meslek ve Endüstri Meslek Lisesinde Bilişim Teknolojileri Öğretmenlik görevini sürdürmekteyim. 2005 yılında da, Beykent Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı, Eğitim Yönetimi ve Denetimi Bilim Dalında yüksek lisans eğitimine başladım.

Özel ilgi alanlarım, dans, tiyatro, bilgisayardır.

Ceren Aylin ŞIKTUNCA

EKLER

EK-1 Çalışma Kapsamındaki Okullar

EK-2 Öğretmen Anket formu

ÇALIŞMA KAPSAMINDAKİ OKULLAR

- Nahit Mentеше Anadolu Meslek ve Endüstri Meslek Lisesi
- Zehra Mustafa Dalgıç Ticaret Meslek Lisesi
- Küçükçekmece Atatürk Anadolu Meslek Lisesi
- İsmet Aktar Endüstri Meslek Lisesi
- Halkalı Toplu Konut İMKB Anadolu Meslek ve Endüstri Meslek Lisesi
- Avcılar Anadolu Meslek ve Endüstri Meslek Lisesi
- Saide Zorlu Ticaret Meslek Lisesi
- Haydar Akın Anadolu Meslek Lisesi
- Avcılar Ticaret Meslek Lisesi

ÖĞRETMEN ANKET FORMU

Sayın Meslektaşım;

Bu anket; “**Meslek Liselerinde Görev Yapan Öğretmenlerin Teknoloji Kullanımı ile ilgili Performans ölçümü**” araştırmasına, katkı sağlaması amacıyla hazırlanmıştır. Araştırmanın gerçekliği açısından lütfen bütün soruları okuyunuz ve mutlaka her soruyu cevaplandırınız. Araştırma sonuçlarına ulaşmada siz kıymetli öğretmenlerin vereceği cevap önem taşımakta ve bu bilimsel araştırmanın önemli bir boyutunu oluşturmaktadır. Elde edilecek bilgiler toplu olarak değerlendirileceğinden adınızı yazmanıza gerek yoktur.

Soruları cevaplarken göstereceğiniz ilgi ve yardımlarınız için şimdiden teşekkür eder, saygılarımı sunarım.

Ceren Aylin ŞIKTUNCA
Bilişim Teknolojileri Öğretmeni
Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
Yüksek Lisans Öğrencisi

1. Okulunuzun Adı : .....

2. Okulunuzun Bulunduğu İlçenin Adı : .....

I. BÖLÜM

Aşağıdaki seçeneklerden size uygun olan parantezin içine (X) işareti koyunuz.

3. Cinsiyetiniz: 1. ( ) Erkek 2. ( ) Kadın

4. Medeni durumunuz:
1. ( ) Evli 2. ( ) Bekar

5. Meslekteki hizmet süreniz:
1. ( ) 1–5 yıl 2. ( ) 6–10 yıl 3. ( ) 11–15 yıl 4. ( ) 16 ve üstü

6. Öğretim alanınız:
1. ( ) Fen Bilimleri 2. ( ) Sosyal Bilimleri 3. ( ) Mesleki Eğitim/ Branş:.....

7. En son bitirdiğiniz öğretim kurumu
1. ( ) Eğitim Fakültesi
2. ( ) Meslek Yüksek Okulu
3. ( ) Mühendislik Fakültesi
4. ( ) Eğitim Bilimlerinde Lisans üstü Eğitim
5. ( ) Bölüm alanında Lisans üstü Eğitim

8. Bilgisayar kullanıyor musunuz?
1. ( ) Evet 2. ( ) Hayır

9. Cevabınız “EVET” ise, bilgisayar ile ilgili herhangi bir kurs ya da eğitim aldınız mı?
(Cevabınız “HAYIR” ise 10, 11, 12. soruları geçiniz.)
1. ( ) Evet 2. ( ) Hayır

10. Cevabınız “EVET” ise, bilgisayara ilişkin bu eğitiminizin kaynağı nedir?
1. ( ) Yüksekokulu
2. ( ) Lisans Eğitimi
3. ( ) Lisans üstü Eğitimi

4. ( ) M.E.B. Hizmet –içi kursları
5. ( ) Bilgisayara ilişkin özel dersane kursları
6. ( ) Formatör Öğretmenlerin açtığı kurslar
7. ( ) Başka (Lütfen belirtiniz).....

11. Bilgisayar ile ilgili kursun süresi:

1. ( ) 0-20 saat
2. ( ) 21-90 saat
3. ( ) 90 saatten fazla

12. Süresi sizce yeterli mi?

1. ( ) Evet 2. ( ) Hayır

13. Evinizde bilgisayar var mı?

1. ( ) Evet 2. ( ) Hayır

14. Cevabınız “EVET” ise, bilgisayarı hangi amaç için kullanıyorsunuz?

(Birden çok seçeneği işaretleyebilirsiniz.) (Cevabınız “HAYIR” ise 15. soruya geçiniz.)

1. ( ) Mesleki çalışmalarda
2. ( ) Eğlence amaçlı oyunlar oynamada
3. ( ) İletişim,haber almada
4. ( ) Yenilikleri izlemede, internet kullanmada

15. Okulunuzda bilgisayarla öğretim yapılıyor mu?

1. ( ) Evet 2. ( ) Hayır

16. Okul yeterli teknik donanıma sahip mi?

1. ( ) Evet 2. ( ) Hayır

II. BÖLÜM

Aşağıdaki her cümleye karşılık olarak 3–2–1 ölçekleri ile cevap verilecektir.

3= Tamamen yeterli 2= Kısmen yeterli 1= Tamamen yetersiz olarak olumlu cevaptan olumsuz doğru sıralanmıştır. Size uygun olan sayının üstüne (○) yuvarlak içine alarak işaretleyiniz.

DONANIMA İLİŞKİN YETERLİKLER

1. Bilgisayar sistemini ve işlevlerini öğrenmek için gerekli dokümanları kullanabilme.....	3	2	1
2. Amaca uygun donanım temin edebilmeleri.....	3	2	1
3. Bilgisayar kullanımında gerekli olan güvenlik tedbirleri alabilmeleri	3		1
4. Yeni eklenen kartın sürücülerini bulup Yükleyebilmeleri	3		1
5. Bilgisayar sisteminin bakım ve ihtiyaçlarını farkında olabilmeleri	3	2	1
6. Giriş ve çıkış birimlerini açıklayabilmeleri.....	3	2	1
7. Çevre birimlerini (yazıcı, tarayıcı, projeksiyon cihazı vs.) Kullanabilme.....	3	2	1

YAZILIM VE UYGULAMALARA İLİŞKİN YETERLİLİKLER

1. Mevcut yazılımlar hakkında bilgi sağlamak için kaynakları kullanabilme	3	2	1
2. Amaca uygun yazılım temin edebilme.....	3	2	1
3. Herhangi bir yazılım paketinin nasıl çalıştırılacağını Öğrenmek için dokümanları kullanabilme.....	3	2	1
4. Yeni bir sistemi yeni baştan yapılandırabilme.....	3	2	1
5. Mevcut sisteme yeni program kurabilme.....	3	2	1
6. Kullanılmayan programları sistemden eksiksiz bir şekilde kaldırabilme	3	2	1
7. Windows programının kullanımı.....	3	2	1
8. Ms Word programının kullanımı.....	3	2	1
9. Ms Excel programının kullanımı.....	3	2	1
10. PowerPoint programının kullanımı.....	3	2	1
11. Bilgisayarı bir iletişim aracı olarak kullanabilme.....	3	2	1

BİLGİSAYARLA ÖĞRETİME İLİŞKİN YETERLİLİKLER

1. Bilgisayarla öğretim ile ilgili temel kavramları açıklayabilme	3	2	1
2. Bir konunun öğretimine başlamadan önce o konunun hangi hedeflerini bilgisayarla öğretim ile öğretileceğine karar verebilme	3	2	1
3. Bilgisayarlı öğretim ile öğrencinin motivasyonunu sağlayabilme	3	2	1
4. Eldeki ders yazılımlarını öğretim sürecinde etkin olarak kullanabilme	3	2	1
5. Eğitici multimedia (çoklu ortam) uygulamalarını kullanabilme	3	2	1
6. Kendi uzmanlık alanı ile ilgili PowerPoint programı ile sunu hazırlama.....	3	2	1
7. Türkiye’de bilgisayarla öğretim uygulamaları ile ilgili gelişmeleri sürekli olarak izleyebilme.....	3	2	1

Yukarıdaki ifadelere eklemek istediğiniz varsa lütfen bu bölüme yazınız.

.....

.....

.....